

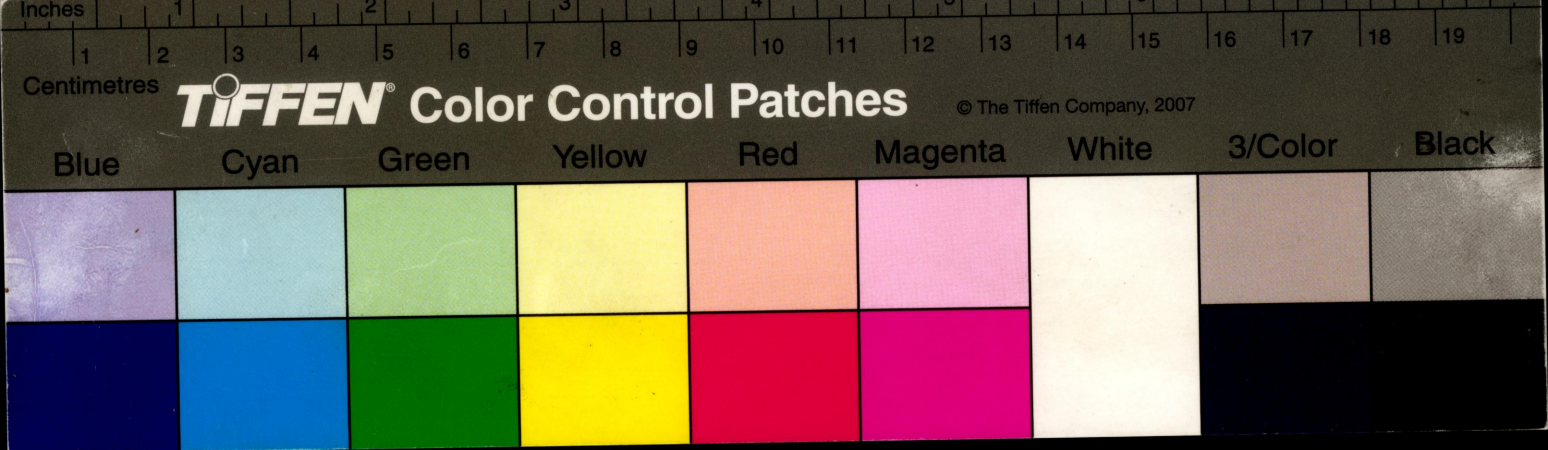
✠ S ✠ M ✠

✠ A ✠ D ✠

R. M. K. T. 294.

1. péld.

(Utolsó lev. csomka, egyébként
teljes.)

Laus des 211
956
HASZNOS ORVOSSAG,
MINDEN LEL,
KI BETEGSE-
GEC ELLEN, ÉZ MO-
STANI TANTORODA,
SOC, ES TEVELYGESEK BEN,
az igazság szeretőknek hasznokra,
es örökke való nyedekenleget
kre, igen rövideden ke-
Conventus szenteter. Szegediensis
Sacrum Franciscanorum
PEECHI LUKACH MAGYARVL
Provinciae IRA, Salvatorianae.

Basil. Mag: ad Eccles: Anti:
Mellyeket az szent attyaktul tanultunk,
azokat az kerdezőknek niluan hirdettyuc.

Nyomtattatot Nagy Szom-
batba, M. D. xcvii.

NION Deus me et omnia.

Ora et labora dabit Deus omnia.
Gma

HASZNOS ORVOSSAG,

MINDEN LEL,
KI BETEGSE-
GEC ELLEN, EZ MO-
STANI TANTORODA-
SOC, ES TEVELYGESEK BEN,
az igazság szeretőknek hasznokra,
es örökce való nevedeken sege-
kre, igen rövideden ke-

*Conventus szenteter. Szegediensis
Patrum Franciscanorum
PEECHI LVKACH MAGYARVL
Provinciae IRA. Salvatorianae.*

Basil: Mag: ad Eccles: Anti:

Mellyeket az szent attyaktul tanultunc,
azokat az kerdezőknec niluan birdettyuc.

Nyomtattatot Nagy Szom-
batba, M. D. xcvii.

NON Deus me et omnia.

Ora et labora. Iah. Deus Omnia.
Gma

Ambros: libro de offi:

Az Istennek test szerent valo templos
ma, melyben test szerent lakozot az I
stensegnec tellyes volta, szüz szüled ez
vilagnac iduössfeget, szüz szüled min
deneknec életet.

Luc: 1.

Aldot vag aszonalatoc közöt, es aldöt
mehednec gyümölche Iesus Christus,

AZ TEKENTE-
TES, ES NAGYSA-
GOS ERDÖDI THAMAS
HITVESENEC, AZ NAGY-
sagos Vgnoth Anna Marianac, mind az
két életnec iouait uitezlő Vr feriouel, es
iol neuelt Vr gyermekuel, boldogsa-
gossan kiuanya Istentül.

ILVAN OLVASSVC
az Euangeliumban, Luc: 10.
Amaz két attyasfi hugoc
Martha, es Maria felöl,
hogy az egyic fölötte szorgalmatos,
ez idő szerent valo dolgoc környül, az
masic, vrunknac labanal üluen, besze-
det halgattya valat mely két iofzagoc
magadban niluan ielentes, holot vitez-
lő vradnac, hazanal gyümölchös szö-
lő töl talakatol, es könyebfegül ha-
sznos conduiseleffel az Istentül adatot

(:) 2 100

ioszagban, melyec noha Isten aiandes
ki, de el mulandoc, az űgyönyörűse
gec alhatatlanoc, minden munka gyűs
mölchtelen, szüntelen valo felelem, es
veszedelmes föl magasztaltatas, miuel
hogy valakic azokhoz fölöttes ragas
kodnac, azoc elsőben okossag nekül
vannac, vtolso igyekben penig, peni
tentia, es szenuedes ala vertetnec. De
holot értekezel az Isteni dolgokrol,
es keresztényi tudományrol Mariaual,
halgatuan az vrát, kegyes remenleg
ez, ez munkanac más gyűmölche ta
mad itt, ez vilagi veszedelmeknec kü
lőmb érdeme, es bére következik itt:
mert ha ez uilaghoz fölöttes ragaszk
do embereket niluabban meg tekint
tyuc, kic nagy szorgalmatossaggal, es
nyughatatlanfaggal üzic ez el mulan
do alhatatlanfagot, bizonyara nem la
tom michoda bölcheseg, es tudomány
ve

vehesse el elmeiek nec nyughatatlan be
tegleget. Inched valami iora, dőlősses
geuel vissza veti oktataffodat, es nemis
nemű balgaragsagnac tartya. De ha va
lami nyomorúsagban esnec, akcoris
nagyob gondgyoc vagy on arra, mint
szabadulyanac ki abbol, mely által idő
szerent Istenül meg verettetnec, hogy
sem mint oly oruossag al elnenec, mely
által oda iuthatnanc, à hol sem nyo
morgatas nem talaltatic. Viszontac ue
szem eszembe, hogy vannac meg, kic
elmeiek nec füleit hayrttyac az öröke
valo igazsaghoz, mindenni sekelyes
betegsegec, es szakadozaloc közöttis,
de igen keueien talaltatnac, miuel hog
ez vilagnac dőlőssitul valami gyala
zatot lattatnac szenuedni, holot az A
nyaszentegyhaznac egyigyűseget kös
uetic, ütet halgatuan. Kic gyskorta az
mi leg nehezb, es minden io lelek nec

(:) 3

ke

keferues chac hallafrais, szüntelen po-
har kőzt, duska italban, chac az Anya
szentegyhaznac rendtartasit, es szép
szokasit karomlyac, hanyac, vetic, es
hoggy mind azoc föl fordullyanac egy-
mást itallal erőltetic; mely szidalomért
sokszor meg botrankoznac az égigyűc.
Az lelec akcor vehete valami eleuen se-
get nem az Isten felől, de chac ez kilso
tisztelete felől is, hogy ha laban nem al-
hat, midőn az templomban lépic ne-
ha, szemeit aligemelheti föl, mind az
altai, valami rendtartasokat ot lát ka-
romlyac, es szidalmazza: effelec micho-
da iteletet tehet nec az Isteni dolgoc fe-
lől, auagy michoda igaz tudomant vi-
selhet nec, még midőn ehgomra van a-
kis, miuel hoggy belső erzekeusegec i-
gen lassuc, es restec, nehezec, tompac,
es nemikeppen eltemettetec. Ezert nē
teczie az egyes gyonas (hoggy az töb-
dol-

dolgokrol halgassac) szép ceremonias
iual, miuel hoggy szemekre hannac effe-
lek nec, hoggy űc hasonlatosac az pos-
sat allo vízhez, mely semmi haszonra va-
lo dolgoc nem szokot neuelni: Bekac
termenec ott, es soc szamtalan fergec,
melyektől ember inkab retteg, hoggy
sem mint hasznoc venne, környűle pe-
nig valami fac, auagy fuuec vannac, es
stendőnkent tűzre le vagatnac. Így az
pohar közöt, de imar vgyan az predi-
katioban fölőtte veszeked nec, es dia-
dalmat az veszen, valaki az egyhazi
rendet, ceremoniasit, es szép szokasit
tudgya iobbadon karomlani, az leg-
nyertesb, es okosb, de mitől vagy on-
ez: az keuelseg nec reszge segetől. mi-
dőn az anyaszentegyhazat meg vta-
uan, magoknac igen teczenec, vgy an-
nera, hoggy se magokat, se egyebeket
ne esmerienec, ebből neueked nec osza-
(;) 4 tan

tan az soc külömb külömb fele eretnek
segeknek bekai, es fergi, haszonalan
füüec, es fac, bizonyara ez vilagnac es
stendene vtan, chac üzre valoc. Ezeket
hatra hagyuan, minec vtanna szent
Pal mondasaba ned be tölt, az hiü fer-
fiu feried által, az Anyaszentegyhazba
leptel meg igazuluan, az minemü lelki
oruoffagot kiuantal, ez soc szantalan
teuelygö betegsegekben, mely által az
zokat el kerülödned, es soc iambor
egyigyü tudatlanoknak hasznalhatnal,
meg oltalmazuan őket ez oruoffag al-
tal, im ez kisedd lelki oruoffagnac kön-
uechkeit, az lstennecc szent irasabol, es
az Anyaszentegyhaz által bevetet
kerestyen tanetoknak irasibol, mely e-
gyeb nyeluekenis talaltatic, Magyarul
meg készüle igen röüideden, minden
igazan hiuöknek hasznokra, iduösses-
gekre, es vidamsagokra. Harom
refzre

refzre vagyon penig rendelue, mint
hogy minden kérdésis harom feleletet
foglal magaban. Első refze magaban
foglallya az Anyaszentegyhaznac ü-
mi voliat, melynek kiüülötte, lstenesse-
get, es iduössesget senki nem remelhet,
mint Noenac barkaia kiüül: Az mas-
sodic refze oktat az szentsegeknek tus-
domanyara, melybe Christüfune fő-
keppen mutogatya, az ü szeretetit, es
hazzanc valo hiüfeket, es hogy az oc-
leg főb, es dragab zallagi legyenec, az
kerestyenfegnek: Harmadic refze pe-
nig magaba foglalja, az Anyaszenteg-
haznac ceremoniat, es szokasit, mel-
lyec nekül lehetetlen, hogy valami is-
gaz, io, es lstenel kedues keresztyni
rendtartas, es lsteni szolgaltat talaltas-
sec, es lehessen Es miuel hog tudom ke-
ges igyekezetedet az lsten igeienec hal-
gatasaba, es oluasasaba, emeld föl sze-

medet, es lelkedet az Iesus christushoz
 az anyaszentegyhaznac draga feiehez, mi
 Istenüncc ű szent föllege, nem veszt el
 az őueitül, el sem veszti az őueit, ha
 nem minden igyekezetedet szoktasd
 az ű tisteletire, az read bizot lelkek
 kel, űnön maga az Isten szorgalmas
 tat teged, effie szolgalttya által az A
 nyaszentegyhaznac (kinec enis alaza
 tos fia vagyoc, es az fő egyhazbeli le
 ki feiedelemtül ez munkara engedelm
 met vettem) tökelleteffen gondolkod
 gyal azért, hog hitü kereftyenne lettel
 imar, azt, kilső ielekeli meg mutatd Ie
 steni szolgalttal, köueruen ezt az kils
 ded irast, es hogy annac dragalatos ues
 reuel valtattal meg, ki nem chac örök
 ke valo Isten nec bölchelege, hanem
 hogy arrais tanetot, hogy halgassuc
 az Anyaszentegyhazat, az kilsők nec
 chufolasokcal semit ne gondolyunc,
 hiuen,

hiuen, tökelleteffen ellene allyunc, mi
 uel hogy az boldogsagnac bérét, es
 iob reiset igéri, mely tülüncc el nem ve
 retic soha öröke: Az mindenható ö
 rökce valo, irgalmas, io, es kegyelmes
 Isten engedgye, hogy az ű Istenes ti
 sztelege, ez kilsded munka által neue
 kedgye, az emberek nec szentelesce gya
 rapodgye, es minden gonosz el
 tauoztassce, Amen. költ Nagy
 szombatba, kis aszony hana
 nac első napian, 1597.

Peechi Lukach.

(:) s AZ

AZ MINEMV DOL
GOKRVL EZ KÖNY,
VECHKEBE EMLEKEZET
 vagyon, azoknac mindeniket hanyas
 dic leuelebe kelleffec meg keresni,
 bizonyos iczeffe.

Mi által esmerheszűc, es szűkseg esmernűnc
 az Istennec igaz ualastot gyűlekezett,
 folio 1.

Az Istennec baxa miert biuattatic chac es
 gyedűlegynec, fol: 2.

Miert biuattassac az Christuśnac egybaza,
 az az, az ualastattac, sentnec, 4.

Miert biuattassac az Anyasentegyszaz kő-
 zőnsegesnec. fol: 5.

Hol uagyon az Isten igaz egybaza 7.

Az Romai Egybazzhoz miert kel egyedűl
 baiolni, fol: 10.

Az iduőssigre ualo bitet miből esmerbetni
 meg fol: 13:

—
 Lec

Lehetè ualakit az bitre keşeretenı, 15.

Miert szűkseg iot chelekedni, fol: 17.

Mellyec az 10 chelekedetec Ibidem.

Az imadşag felől mit kel tartanunc. 18.

Miert szűkseg bōytōlnı. 20.

Miert kel ualogataş az etelbe chelekednűnc
 fol: 21.

Almosnat miert kel adaunc. 23.

Az Desma adasrol mit kel tartanunc, 24.

Az Isten igeierul mit kel binnűnc 25.

Mit kel tartanunc az sent iras felől, es ma-
 gyarazattıyarol, fol: 27.

Az emberi şerzesec felől mit kel tartanunc,
 fol: 29.

Miert, es mint kel az senteket tıstelnűnc,
 fol: 30. 31.

Miert kel segetsegűl biunűnc, 34.

Mint tudgyac az mi szűkseginket 37.

Miert kel az şentec tetemıt, es erekleit tı-
 stelnűnc, 40.

Miert kel az keşeket tartanunc, 42.
 Az

Az purgatoriomot miert kel binnunc 48.
 Az megholt keresztjeneket miert kel emle-
 kezette tartanunc, folio 47.
 Az pentsegekrül közönseggel mit kel tar-
 tanunc, 51.
 Az keresztsegnec pentsegerül, 53.
 Az Bermalasrol, 55.
 Az oltari pentsegerül fol: 56.
 Miert kel egy semely alat uennunc az oltar-
 ri pentseget, 59.
 Hogy kel ertenunc ext. Igyatoc mindnyas-
 ian belöle, 64.
 Hogy kel ertenunc, ha ueret nem iszatos az
 Christusnac, 66.
 Miert kel imadni az oltari pentseget, 68.
 Miert kel meg tartani, es bellet bordozni 70.
 Mit kel az Misserül tartanunc, 71.
 Magyarol miert nem oluassac az misset, 76:
 Az poenitentia pentsegerül, 77.
 loc gyakorta meg gyonni, es miert kel az
 gyonas utan poenitenciat tartani, 79. 80.
 Mit

Mit kel tartanunc az excommunicalasrol 82.
 Az oldozasrol, fol: 84.
 Az Egyhazi rendnec pentsegerül, 85.
 Az gonosz, de igazan biuatos egyhazi em-
 berekrül mit kel tartanunc, 88.
 Az Claustrombelieknek bit fogadasarol,
 mit kel tudnunc, 90.
 Az bazassagnac pentsegerül, 93.
 Az utolso kenetrül, 94.
 Az Egyhazi Ceremoniakrol mit kel tartas-
 nunc, 96.
 Az meg sentelt dolgokrol mit kel ertenunc,
 98.
 Mit kel az Egyhazoknac kapolnaknac epe-
 teserül, es ekessegerül tudnunc, 99.
 Az Egyhaz pusztetokrol, 101.
 Az Egyhaznac sentelesekrül, 103.
 Az buchu iarasrol, 104.
 Mit ieczenec az keresztet, es zasloc az pro-
 cessioba, 106.
 Az kereszt ueteserül, 107.
 AZ
Ego plantavi appollin rigauit
Deus in celis

Maria rerum da, mihi scribere uir
 Gaude virgo gratiola, uerbu uerbosa
 Gaude tellus fructuosa, fructu uita
 Gaude rosa preciosa, uirnas xpi
 Gaude uirgo gratiola, xpi uictor ascendens
 Gaude fructus delicis, nuc rosa uictorilibus
 Cruda nos a uitis et tuo iug' filio Am

AZ LELKI
OR VOSSAG,
NAC ELSORE-
SZE.

L E L K I O R V O S S A G.

ben niluan vallunc. Hiszec egy, szent, esközönfeges anyaszentegyházat, az az: Hiszem telyes szíuemből, es valom nyeluemel: Rom: 10. Először, hogy egyetlen chac egy anyaszentegyház, es gyülekezet legyen, es az, az igaz valasztasbol az Isten fiaiból legyen. Másodszor, hiszem, hogy ez Anyaszentegyház Istene, es hogy chac ez egyedül szent: Harmadszor, niluan valom hogy chac ez egyedül közönfeges, az az, mindenút ki vágon teriedűe, es szelesedűe. Ez Istennek haza kereszttyeñe, malasztossa leszen, es let Christustul az ű feietül, Act: 11. Apostoliua az szent Apostoloknac igaz tudományoktul, azoknac első epetöitül, es plantaloitul: Apoc: 21.

Az Istennek baza miért biuattatlic chac egyedül egy nec? Elő-

L E L K I O R V O S S A G.

2

Először azért, mert noha külömböfele gyülekezetec, es tarsafagos se regec legyenec ű kiűlötte, mind az alatal azokat az Isten, nem egy nec, hanē minden nec, szamtalannac neuezí, Psal: 25. az ű gonossagokért Prouerb: 14. es hitetlensegekért Ioan: 5. Esegedül chac űtet ezt vette, es valasztotta ő rökce valo, indulhatatlan, es bekefeges, chendes szerelmét, egyetlen egy hitűes tarsul, Osea 2. Cant: 6. azért neuezí Christus vrunkis űnőn magat, egyes matkaianac, es vőlegeñec, Mat: 9. 22. Mar: 2. Luc: 5. Ioan: 3. Apoc: 21. 22.. Es az mint szol szent Pal, egy test, egy lelec, mikeppen hiuatalosoc vattoc az egy remensegbe: Egy vr az hitben, Egy az keresztleg, egy az Isten mindenek nec attya, ki mindenec fölöt, mindeneken, es minnyaiunkba va-

A z gyon.

LELKI ORVOSSAG.

jelentí hogy soc tagokból vagy on az
eg test, Rom: 12. 1. Cor: 12. Ephe: 1. 4.
Col: 1. 3. melynec feie az eg Christus.

Miert biuattassac az Christuſnac egyháza,
az az, az ualasztattac, es igaz bi-
tűc sēntnec?

ELőszér azert, miuelhogy chacűk
onnan alol, minden szentűsēgbe al-
lanac, az az, onnan alol az halálból va-
lastattanac az Christuſnac eg telen eg y-
iu ak labá, Ioan: 10. űk az Noe barká-
iába meg tartattanac, Gen: 7. 8. azert
mondgya az Isten: magamnac valasz-
tottalac bizonyos örökűsēgű, es nepűl,
Exod: 19. Mal: 3. Iſmeg, az Isten, te-
gedet ki valasztot, hog ű neki kiűlomb
valasztot nepe legy, Deut: 7. 14. 26.
Christus vrunc touabba, Ti engem nēm

LELKI ORVOSSAG.

valasztottatoc, hanem en valasztotta-
lactiteket, Ioan: 15.

Mafodszér, az Isten haza szent, mi-
uel hogy az ű feietűl, es vőlegenyetűl,
szent véré, es halála által (melyeket re-
szeltet az főlleges szentűsēgekben) meg-
szenteltetet: errűl szol szent Pal: An-
nera szerete Christus az ű anyaszentűg
hazat, hogy magat érerte adna: hog y
űter meg szentelne, es tisztetana, Ephe:
5. Az Iſtennec temploma szent, mely
ti vattoc, 1. Cor: 3. Szent Iános penig
Apoc: 1. így szol. Igen szeretet min-
ket, es az ű vérebe, bűncinkből meg-
szentelt, es tisztetot, vgy annera, hogy
mindenkor az szent emberet, es min-
den kēszrűl kēszre valo tudomanyoc,
chacez egy házban talakassanac.

LELKI ORVOSSAG.

Harmadszer, azertis hivatattat szent-
nec, miuel hogy az keresztényec (mi-
nec vtanna az sz: Lelektul meg vilá-
golettatnac, tanettattanac, es viseltette-
nec, loan: 14. 16.) szent életet, nyaisa-
sagot, es magoc tartasat szükseg visel-
niec, az mint meg vagyon irua: Leges-
tec szentec, mint én szent vagyoc. *Le-
uit: 19. 20.* Vrucn Christus is így szol:
peldat attam ti nektec, vala mint cheles-
kettem, ties vgy chelekedyetec, loan:
13. Szent Pal arra int, Legetec az Chri-
stus követői, *Eph: 5.* Is meg, köuefse-
tec engem, mint én köuettem az Chri-
stust. *1. Cor: 4. 11. Phil: 3.* Meg mas-
sut. Az Isten akarattya ez, hog szent-
tec legyetec. *1. Thes: 4.* Es sz: lanos
azt mondgya, hogy ű Christusba (az
uagy akarki egy keresztényen (leuen, vgy
kel magat viselni, vala mint Christus
vrunciart, es talaltatot, *1. loan: 1.*

LELKI ORVOSSAG.

Miert hivatattat az keresztényen Anya-
szentegyház közfönségese?

ELőszer azert, miuel hog nem egy
helen valami siutomban, surdekba
es reytekbe vagon be rekestue, hanem
mindenüt, minden helen ki vagyon te-
riedue, ez egels szeles vilagon, az mint
Dauid meg irta *Psal: 18.* az ű zengefec
minden csfagokra ki mene, es az ű be-
szedec az föld kereksegenec hataraig
ki hata: Christus vrunkis így szolla:
menyetec el ez vilagnac kereksegere,
es praedikalyatoc az Euangeliumot,
Marci 16.

Masodszer, az Isten nec egyhaza,
es az igaz hitben valo valasztatoc, kö-
zfönségese nec neueztetec: miuel hogy
nem chac egy nephez, auagy nem zets-
hez vagyon kötelezue, hanem mindē
A s nep

nephez, es nemzetseghhez, melyce ez ki teriet egec alat talaltatának, vannah, es mind az vtolso itilet napiaig leszen: Vgy annera, hogy chacu általa legyen minden embernek az Istenhez valo szabad vitya. Azert szolla imigyen az Isten Abrahamnac, Gen: 22: Ez földnek minden nemzetsegi az te maguadba keldnek meg aldatni. Szent Lukachis 24. szükseg volt hogy neuenben predikaltatnéc az poenitentia, es bűnnec bochatafa, minden nemzetseghbe. Touabba am Christus vrunc nilyuan paranchol az tanetuanoknac, megnyetec el, es tanechatoc minden nemzetsegeket, megkeresteluen őket, Attyának, es Fiunac, es szent Leleknek neueben, Math: 28. Szent Peter Apostol penig Actor: 10. azt monda, hogy az Isten nem személy valogato, hanem

nem minden nemzetből, az mely féli az Istent, es az igazságra törekedic kedues szemmelöti.

Harmadser, az Istennek gyülekezete azertis neueztetie közönsegesnek, miuel hogy ű nem chác egy időben, hanem minden időkben alhatatos, es tökelletes volt, es mind vilag vegeig allando vastag leszen: Abelben vet es redetet: Gen: 4. Nochan meg maradt: Gen: 8. az szent patriarchakban Gen: 12. 22. 28. Az egy valasztot népe Istennek, Israhelnek lakob patriarchanac gyermekibe, Genesis 32. Exod: 4. 16. mind Christus vrunc ideiglen: Anakutanna az szent Apostoloc, es első hiuóc által mi hozzané iút, es mind vilag vegeig meg marad, miuel hogy az pokolnac kapui ű raytadias

LELKI ORVOSSAG.

diadalmat nem vehetnec, *Math: 16.*
holot Christus vrunc èrette könyör-
gót, hogy az ű hitet meg ne fogyatko-
zecz, *Lu: 22.* es vilag vegeig vele ma-
rad, es leszen, *Math: 28.*

Ebben az Isten anyaszentegyhaza-
ban vagyon, az szenteknek egyessége,
(vgy hogy egyic az masiknac io ers-
kölcheuel, es chelekedetiuel reszessül)
mely kiteriedet minden időkre, nepre,
es helre, ez vilagnac kereksegebē: Az
egekre (*August: de tempore Sermo: 181.*
cap: 13. Et in Enchiridio: cap: 56.) az
tisteto tüzre az purgatoriumra *Aug:*
lib: 20. de Ciuitate Dei cap: 5. Ide nezet
Dauid prophetais midőn így szolla,
reszesse lettem mind azokkal az kic tes-
ged felnec, es parancholatidat meg-
tartyac, *Pfal: 118.*

De

LELKI ORVOSSAG. 7

De hol uagyon' ez az igaz Istennek anyas-
szentegyhaza, es az igaz bittbeliek-
nec ualasztot serege?

ELőször az ű tagiaiban ki teriedet
ez szeles vilagnac kereksegebe,
Pfal: 18. Mar: 16. Rom: 1. Apocal: 14.
de annac az egyhaznac feie, hel tarto-
ia az Christusnac conduiselőie, ki az
Apostoloc vtan iút, most Romaban
vagyon, es ezertis neueztetie egy oks-
bul Romai egyhaznac az anyaszent-
egyhaz, *Cypria: de Simpli: Pralat: lib: 1.*
Epistola 3. Et lib: 4. Epist: 9. ad Pup: 12.
ren: libro 3. cap: 3. Opta: lib: 2 Origen:
Tracta: 6. in Math: August: Episto: 90.
162. 165. Hieronimus lib: 1. contra Pela:
Leo Epist: 89. &c.

Malodszerez az Romai egyhaz igaz
eghazanac azert neueztetietie, à rend
(zco

szerezt, akadek nélkül való, egy más v.
tan való következésekért az fő pasto-
roknac Papaknac szent Peter vtan, es
minden fő lelki gondviselőknec mind
ez mostani nyolchadic Celemen pa-
paig. Azert inti szent Agoston min-
den el hitetet keresztényeket így szólván.
Attyamfia! iarullyatoc ide, ha be akar-
toc oltatni az szóló töbe: Nagy kefe-
rűségűnc vagyon nekűnc raytatoc, mi-
dön le meczetue szellel latunc fekünni
riteket. Szamlald elől chác az fő egy-
házbeli nepet, kic szent Peter szekiben
ültec, meg latod az attyaknac szamo-
kat, eg más vtan mely szép rendel kö-
vetkezienec, mostanis következenc.
Ez az á kö szál, es kö szikla, melyet az
keuely pokolnac kapui meg nem gőz-
hernec, Aug: in Psal. con: partē Donat.

Touabba aztis beszelli maga felől,
hogy

hogy ütöt az Romai egyházhoz nem
hozta, abban meg sem tartotta egyeb,
hanem az pastoroknac, egyházi em-
berek nec rend szerent való következe-
sec, mind szent Petertől fogua, kire bi-
za Christus az ű iuhait, hogy legeltet-
ne, es oltalmazna, Augu: contra Epist:
Manich: cap: 5. Elő szamlalis sz: Pe-
tertől fogua mind az ű ideieig Athana-
siust XXXIX papakal, Augu: Epist:
65. az rend szerent való következese-
ben, es ezzel fejezi be dolgat, hog az oc-
közöt egy Donatista, auagy másfele e-
ret nec nē talaltator, nemis volt (mint
ű előtteis elő szamlalta volt Irenaeus
aduersus hæres: lib: 3, cap: 7. mind Es-
leutherius Papaig) Vide plura Augast:
contra Epist: Manich, cap. 4. Epist: 165.
ad Genero. con: lit: Petil. li. 2. ca: 31. Ter-
tul. li: de præscr. her: Euse. li. 5. ca. 6. Hist:
Hars

Harmadler igaz Isten Anyaszent-
 egyháza az Romai gyülekezet, nem
 chac azert hogy szent Peter es sz: Pal
 Apostoloc socideig praedikallottanac
 ott, tudomanyokat vérekeel, halaloka
 kal gyarapetottac, es gyűkereztec.
Augusti: de consen: Euan: lib: 1. cap: 10.
contra Iul: Pelag: lib: 1. cap: 20. de Here:
bar: 1. ad quod uult ser: 3. & 5. in festo A-
postolorum Petri & Pauli. hanem azert
 is, hogy az környűl fekűűő egyházac,
 ű általac az kie meg tértec, es hittetec
 vala, megerőstetettetec, es vastagot-
 tanac, melyec hatalmatis onnan vette
 nec, es ahoz minden időben, egyigyű,
 es ayitatos engedelmes alazatosfaggal
 voltanac. Azert ir ezkeppen amaz fő
 tanito szent Agoston doctör, hog az
 Romai egyházban volt, es tartattatör
 mindenkor az fő birodalom, es szűn-
 telen

telen meg tartattatic, *Epist: 50. 162. &*
165. Sz: Ambrosius ielenti, hog ű min
 denben chac az Romai egyházat kö-
 ueti, *Ambro: lib: 3. de Sacra: cap: 1. Sz:*
 Hieronimus penig vgyan nem tartya
 keresztynnec, valaki nem egyes az Ro-
 mai egyházzal, *Hier: ad Damas: Amaz*
 sz: martyr, az igazsagot véreuel bizo-
 nyito Cyprianus azt mondgya, hogy
 mindē eretnekseg, teuelyges, es tebol-
 gas innen vet eredetet, es kesdetet, mért
 hogy az fő lelki pastornac, es Christus
 heltartoianac (ki az Romai papa) nē
 voltac engedelmesec, *Cypri: li: 1. Epist:*
3. & lib: 4. Epist: 9. Aztis bizonytja,
 hogy chac az Romai egyházba tartat-
 tic meg az igaz, bizonyos, es iduőfle-
 gre valo tudomany minden időben,
Ad Mag: Anyoknac, es gyűkernec ne
 uezi űtet, minden egyeb egyházoknac
 B Ad

LELLI ORVOSSAG.

Ad Cornel: papam. Amaz regi, es sz: Martyr Ireneus azt mondgya, hogy szükleg az Romai egyhazhoz, minden egyeb egyhazaknac, az az, mindē keresztyn hiuek nec valamenin van nac mindenüt tartozni, es szamlaltat ni, melytül minden időben, az egyeb egyhazac, szüntelen azokat az vegezeseket, es rendeleseket, melyec az Apostoloktul reanc szallottac, meg tartattanac, es oltalmaztattanac, *Irene: lib: 3. cap: 3. Euele egyet értne, Tertul: de praf. Haret: Basilus Epist: 52. Theoph: in Epist: ad Galat: ca: 1. Bernardus Epist: 190. & libro de conside: Concil: Calcedon: actio 3.* Nem ok nekül hasonlettya Christus vrunkis az ű anyaszentegyhazar, egy neminemű varashoz, mely valami kő sziklan, es hegyen vagyon föl eperetue, miuel hogy nem chacez egesz

LELKI ORVOSSAG: 10

eges vilagtul, minden időben lattat, es elmerettet, hanem minden öröcce ualofagig, öröccön öröcce győzhetetlenül meg marad, az pokolnac kapui ellens

Miert kellefse az regi, es Romai közfőseges egyhazhoz engedelmeffeggel lenni, es chac egyedül hozzá bialolni?

ELőször azert, miuel hogy Christus az élő Isten nec igaz sz: Fia, az mi vrunc, törüeny szabó, egy szabadsagunc, es meg valtanc ű hatta, ez életben valo malasztnac, es az öröc élet nec el vesztelebens parancholta, így szoluan: valaki az anyaszentegyhazat nem halgattya, olyan legyen előtte, mint az pogany, es nyiluan valo bü nös, *Matb: 18.*

B z Nem

Nem oknekulis izo'la imigyen sz: A
goston: Bizonyosan tarchad, es semit
ne ketelkedgyel, hogy nem chac az po
ganyoc, hanem az Sidoc, eretnekec,
teuely goc, es part utoc. szakadozas lzer
zoc, kie az közönseges (Romai) egy
haz kiuul, ez halando idoiöket el vege
zic, mindnyaian az öröc tűzre meñec,
Aug: de fide ad Pet: Diaco: cap: 39. 40.
Item Epist: 106. ad Bonifa: lib: 1. con: Iul:
Pel: cap: 2. & lib: 2. de peccato orig: cont:
Petilia: cap: 8.

Maszonfzer szükseg az közönse
ges, Apostoli, Romai anyaszentegye
haznac engednunc azert, miuel hogy
sz: Peter, es az vtanna valo papac, es
fö pastoroc, Christustul az fö pastor
tul vertec az hatalmat, es parancholas
tot, mellyel viselic az birodalmar, Ioan:
10. Heb: 13. 1. Pet: 2. 5. midön ü szent

fölse

fölsege így szolla: Neked adom men
nyeknec kulchait Math: 16. es oltal
mazzad, legelted az én iuhaimat, es
gedeleimet Ioan: 21. Holot még az ó
testamentumbanis minden itilet, es has
talom, az fö papnac adatot vala, es va
laki neki engedetlen volt, meg kellett
halni, Deut: 17. mely büntetett, Chore,
Dathan, es Abyron rettenetessen szen
uedenec, Num: 16. midön nem az lsten
törvénye, hanem Moyse ellen (az az
az lsten heltartoianac, es lstenul rene
delt feiedelemség ellen) rugodozanac.
Az mint ielentic Ignattus ad Mag: Epist:
3. Cypr: lib: 1. Epist: 6 & de Simp: præ
lat: in cap: 16. Mat: Hilar: & Hier: Idem
lib: 1. in Ioan: Cyril: in Ioan: lib: 2. ca: 12.
Aug: con: Epist: Mani: cap: 4. & tracta:
in Ioan: 56. Orig: bom. 2: in diuers: Euan:
& tract: 6. in Math: Basil. de poenitentia.

B 3

Chris:

Christ: hom: 87. in Ioan: 8. 55. in Math:

Harmadser szükseg, az regi, Romai, közönseges, anyaszentegyhaznac az zertis engedelmesnec lennunc, miuel hogy chac u egyedül tartya igazan az meg nem hamissetot littenec igeiét, igaz magyarazoiá, es meg tökelloie, igazan szolgaltatuan az szentsegeket, az bűnnec bochanattyat, es barorsagos remenleget ad, az öröc iduösslegre, mely dolgoknac gyakorlataban minden időben talaltator, mostannis talaltatic, Gen: 7. 8. 9. Math: 16. 18. Ioan: 20. 21. Aug: contra Epist. Manich. cap: 5. de utilitate credendi cap. 14. 17. Cyprian: li: 1. Epist. 3. & li: 4. Epist: 9. Mert mint Roma Christus vruncel iuueteli elő minden lstenelenlegnec, es baluanyos

fasnac

fasnac mestere vala: Igy az vran (az littenec közbe iaro segetsegeuel) föl tamadassa, es menybe menetele vran Christus vrunknac (es azertis az anyaszentegyhaz Romai orszagnakis neueztetie) az keresztienleg feienec, es minden igassag tanetorianac huiatatic, Ioan: 14. 16. Leo papa sermone de Apostolis Petro & Paulo. Cyprianus lib: 1. Epist. 3. Ambrosius lib: 3. de Sacramentis cap: 1. Irene: libr. 3. cap: 3. 4. Tertul. de praescriptione hereticorum. Basiliius sz Epist.

Az hittrül, es io chele-
kedetckrül.

B 4

Mt

Mi mellet esmerhetni meg az igaz, közön-
seges, es iduössegre való hitet:

ELőszér az engedelmeff g meller,
melyneccel találtatni az közönse-
ges, keresztény, Apostoli, es Romai
egyhazhoz, melyről ír sz. Pal Apo-
stol, hogy az ti hitetec vgy mond ez
egész vilagon dichteretic, es hirdette-
tic, Rom: 1. mitel hogy ű chae egyedül
vette el az igazságnac lelket, Ioan: 14. 16.
Mostisabban vagyon, meg is marad,
(minden akadékoknac el süllede sebē)
győzeterhetlen, vgy mint az igazsá-
nac alhatatos fundamentoma, es oszlop-
pa, 1 Thim: 3. Melyneccel kiülötte mint
Noe Barkaia kiulul, Gen: 8. semi bizo-
nyos szabadság, barorság, auagy igaz
iduösség nem talaltatic, Aug. de unitate
Eccle: cap. 16. de Bap: contra Donat: lib:

4. cap. 17. Hieron: ad Damasum papam:
Miert valaki ez anyafizenteg hazat (en-
gedelemben) anyanac nem esmeri, an-
nac az Isten atya nem leszen, Cyprian:
de Simpl: Pral: Augu: lib: 4. de Symb: ad
Cat: cap: 10. in Psal: 88.

Masodser ebből is meg esmertetic
az iduössegre való hit, hog ha az Iste-
ni szeretett, es felebaratya hoz való
keduet az io chelekedetekcelegetem-
be magaua viseli 1 Cor: 13. Gal: 5. 6.
mert az nekül holt az à hit, az mint
szol sz: lakab, lac: 2. azért emlékezic
sz: Peteris imigyent: Rendelgetec az ti
biuatalotokat, es valasztatokat, az io
chelekedetbe, 2 Pet. 1. 8z: Pal Apo-
stolis azt mondgya, hogy ha minden
hit nalam volnais, oly annera, hogy az
hegyet masuua vihetnem, es szeretete-
nem volna, semi hasznom ra nem vol-

B s na,

na, 1 Cor: 13. Sz: Agoston pedig arra tanet, hogy nehezen lehet az hit, szere tet, es io chelekedet nekül, Aug: lib: 15. de Trinit: cap: 18. tract: 26. in 6. loan: 8. in Enchir: cap: 18.

Harmadser, meg esmerhetni az igaz hitet, ebbenis, hog u eges, es tokelletes, az az, hog mindent magaban foglal, es rekest, valamit az lsten hinunc paranchol az kozonleges keresztien anyaszenteghaz által, vagy vagy az zokrul iras, uag ninchen, loan: 16. 20. 21. Is meg hogy alhatatosan, tokelletessen, az ko sziklan vagon fundalua, Math: 7. 16. 1 Cor: 10. es hogy nem haydogal mint valami nad, egy akadekbol mas, ra hagyuan magat hordozni, Math: 11. mint meg tapastalhattyuc, es lathatyuc az misz: Martyrominkba, kie vereket ki ontottac (mint hogy az keresztien anyas

anyaszenteghaz mindenik nec innepec napian, szemunc eleibe hozza uket) kie elob inkab akartac mi dent el veszeni, nagy kinokat szenvedni, es az halalt meg allani, hogy sem az igaz hit tul el futoi, auagy chaceuesse meg kif sebeteni: Holot mostani idoben, nyomor usag chace mleteni, nagy konyen es gondvisletlenul, meg nyeretlen karal az el hadgac, noha az nekul senki nem iduoz ulheffen, es az lstenneked ues ne leheffen, Heb: 11.

Erröl szol Christus vrunkis u mag: Az ki engemet nyiluan val az emberec elöt (erched) igaz chelekedo szeretettel, gazdag hittel, (nem mint az ordogigonosz lelkec, Mat: 18. Mar: 5. Luc: 8. loan: 2. az teuelygó eretnekec, es lstenelen keresztienec, Math: 7. Tit: 1.

LELKI ORVOSSAG.

1. Ioan: 2. Iudas Apostolus) enise smerni,
es vallani fogom ütet az én menyet sz:
attyam elöt, Math: 10. Mar: 8. Luc: 12.
Ismeg az vtan: valaki végig tökellest
sē meg marad, iduözül az, Math: 10. 24.

*Kelle, auagy lebete ual amely embert az hit
tre keszeretent, es erötetni?*

ELőfzer szükség tudnunc hogy az
hit lsten aiandeka, es adomanya,
Eph: 2. Heb. 11. melyet senki maganac,
vgy mint magatul nem találhat, maga
nac sem adhat, annal inkább valakit nē
keszrether, miuel hog az Istennel nem
kedues az keszeretesbul valo szolgál
lat. Azert írta Salamon. Az embert
vgy mond el bochatra az Isten az ű
kezeinec itiletibe: melleie vetette az ű
parancholatyat, meg akarode azokat
tartatani,

LELKI ORVOSSAG. 15

tartani, azokis meg tartnac tegedet,
Ecclesi: 15. Aztis ki uanya vgyan, hog
minden ember iduözüllyön, es az is
gassagnac esmeretire iúion, 1. Thim: 2.
Es minec elötte szükülködgyec el kül
di angyalat, Act: 10. Inti azert az ű
népet Esa: 1. Hogy ha akariatoc, es hal
gattoc engemet, ez földnec iouaiual
kesdetec elni: Christus vrunc ű maga
is bizonyettya az Sidoknac kemenyse
geket, Math: 23. Hierusalem Hierusa
lem, hanyfzer akartalac titeket őszue
hozni, mint az fias tik, az ű chirkeit,
es nem akarad: azert szol az lsten imi
gyen az propheta által, Osea 13. Ve
szedelmed ô Israel chac magatul va
gyon, de szabadulasod, es iduössged
én tülem.

Masodfer, ki uantatic hogy az igaz
hitűec az ű allattoc valokat, es hitűe
neket

neket, készereche az igaz hitre, de vonnyac, minden egykezetekkel rea vigyec, Istenes, es föl epeő keresztényi chelekedet, es élet által, hogy latuan az ű io chelekedeteket, diehőechec az Istent ki menyben vagyon, *Math: 5. 1 Pet: 2* Az prädikatoroc penig, szük seg hogy föl serkenhech, es razzac, bi z onylagaua az irasnac, fogadasiaual, es rettenteluel, vgyan azon iz: irasnac, es az közönfeges keresztényen anyaszent egyhaznac tanerataual, *Ephes: 6. Heb: 4. 2 Tbm: 4. Tit: 1. 2. 1 Pet: 3.*

Harmadszer (hogy az keresztényi emberseg, bekeleg, es egyessleg meg tartassac) szükseg hogy az törüeny szereznt valo, lelki, es testi feiedelmec, az közönfeges keresztényi hitre készere

rechec, az anyaszentegyhazhoz valo engedelemre, büntetessel vonnyac, erő uel szorongassac mind azokat, az kieczet meg keresztelkettenc, az keresztényi hitet értettenc, es az Isten gyülekezetinac magokat eczer ala vettettenc, es fogadast chelekettenc: mert az hatalom, es fegyuer nem ok nekül vagon az feiedelmec kezében, es az tisztuis felőknech hejaban nem adatot az büntetelre valo hatalom: mert szamot kelletic ű nekiec adnioc ezeknech lelkekaról, *Deut: 17. Ezech: 3. Math: 16. 18. Ioan: 20. Luc: 22. Roman: 14. Hebr: 13. August: Episto: 204. ad Donatum.* Azert mondgya vrunkis *Luc: 14.* Készerechech, es haychatoc be űket, hogy tellyes legyen az én hazam (az keresztényen anyaszentegyhaz, *1 Tbm: 1.*

LELKI ORVOSSAG.

De miért szűk seg io chelekedeteket
mielnűnc?

ELőször azért, miuel hog az lsten
tul hagyattanac, es parancholtatta
nac: kesdeibe paranchola lsten Adam-
nac, es Euanac Gen: 2. hogy paradi-
chomban munkalkodnanac, es oltal-
maznac: meg tilta tilloc az io, es gonos-
tudo fanac, gümölchet. Az vtan mon-
da Cainnac, Gen: 4. Ha te iot keszdes
miuelni, io következie read: minden
népnec paranchollya az lsten, hogy iot
miuelyen, es az gonostul el tauozzec,
Exod: 20. 24. Leut: 19. Deut: 4. Math: 19.
Luc: 6. Ioan: 15.

Masodízer, azértis iot kel cheleked-
ni az ember nec, miuel hog az embert
mind ez vilagi es az örökce valo iutar-
lommal meg szokta aiandekozni, es iu-
tal

Frater Casimirus

LELKI ORVOSSAG. 17

talmazni, azért szol Salamon ezkeps-
pen, Sap: 3. Az io chelekedet nec draga
gümölchi vannac: vrunkis azt mond-
gya, hog az kie iot chelekettec be men-
nec az élet nec föl tamadasaba, Ioan: 5.
Gen: 15. Psal: 19. Math: 7. 25.

Harmadszer szűk seg iot cheleked-
ni azértis, miuel hog bizonylagi, es güm-
ölchi az io chelekedetec az igaz hit-
nec, az mint szolla Christus vrunc: az
io fa, io gyümölchöt hoz, Math: 7. Es
hati Abraham fiai vattoc, miellyetec
Abrahamnac chelekedetit, Ioan: 8. Iac-
z Gen: 15. 22. mert mint hogy minden
hit az io chelekedetec nekül nē eleuen,
es hasznos, 1 Cor: 13. ig minden io che-
lekedet nem hasznal az iduössigre, az
közönseges keresztien hit nekül, Heb: 11.
hanem az hit nec, es io chelekedet nec,
(mint az test, es lelec) egűt kel lenniec,
Iacob: 2

C Melyec

L E L K I O R V O S S A G.

Melyec azoc az io chelekedetec, kiket Isten
kivan mitűlinc?

ELőször be vannac foglalua azoc
az ô testamentomban, kiseded sum
maban az tiz parancholatba Exod: 20.
24. Leuit: 19. Deut: 4. melyec Christus
vrunc által az vy. törvénybenis hellen
hagyatnac, es az iduössegnec meg ne
refere szükségesek nec itiltettenec, mi
dön azt monda, ha be akars menni az
életbe, tarchd meg az Isten nec parancholatit,
Math: 19. Mar: 10. Luc: 12.

Masodser Christus vrunc azt is
beszelli, hog az Isteni io chelekedet az,
hogy mi Christusban hiszűnc, Ioan. 6.
az az, Christusnac hassonlo életer, es
chelekedetec viselyűc, Ioann: 13. 15.
Phil: 1. Ioan: 2. Augustin: ser: 181. de
tempore &c.

Harmadser, ezis szükségesc io chelekedetec

L E L K I O R V O S S A G. 18

lekedet, hogy mi az testi, es lelki feie
delemsegnec engedelmesec vagyunc,
kie az Isten nec helebe vannac, mert va
laki az hatalom, es f. ie delemseg ellen
rugodozic, az Isten rendelese ellen ta
mad, es rugodozic, Rom: 13. Luc: 10.
Math: 18. Hebr: 13. 1 Pet: 2. Az egyeb
kerestyei io chelekedetekrűl irua va
gyon, hogy az imadsag igen io az bōy
töllel, Tob: 12. Azert szol szent A
goston imigyen: Az ember nec vgy
mond igazsaga ez életbe, az bōytölcs,
alamosnalkodas, es imadsag, August:
in Psal: 42.

Mit kel tartanunc az imadsag felől:

ELőszec, hog az imadsag ember szis
uenec föl emelese legen az Istenhez
Dam: li: 3. es hog az Istenrűl parācholtator,
C z szűk.

szükségeskeppen is kiuntatni mi tő-
lünk, azért szól imígen vrun, Vigá-
zatot, és imadkozzatot hogy kiser-
be ne essetec, *Math: 26. Luc: 22. Mar: 14.*
kérietec, és el uezítec, hog az ti öröm-
töc teljes legén, *Mat: 7. Luc: 11. Ioan: 16.*

Masodser, niluan kel tartanunc,
hogy szükség nekünk szüntelen, idő u-
logatas nekül imadkoznunc: Vrun-
nac inteféből, szükség vgy mond szün-
telen imadkozni, és meg nem szünni,
Luc: 18. Eccle: 18. 1 The: 5. 1 Pet: 3. Me-
gis tanet mint kelleféc imadkoznunc,
Math: 6. Luc: 11. Sz: lakab Apostolis-
ig szól, hog az szüntelen valo imad-
sága az hiű ember nec, nagy böchülete
vagy on lsten elő, *Iacob: 5.* Salomonis
azt írja, hogy az alazatos imadság, al-
tal hattya az égeket, *Eccle: 35.* Moy-
ses pedig többet vegez vala imadsá-
ual,

ual, hogy sem Iosue fegüereuel *Exo: 17.*
vgan meg tartoztatta az lsten, *Exod: 32.*
Iosue és Ezechias imadkozuan pa-
ranholanac az nap fenyenec, *Iosue 10.*
4. Reg: 20. Esa: 38. Illyes propheta ha-
lando, és széuedhető ember vala, mind
az által imadságual be rekeszte az é-
geket három estendeig, és hat holna-
pig, és visszontac föl nyilatkozta, *3.*
Reg: 17. 18. Iac: 5. Innen vette az ke-
restyen anaszente ghaz az hetzer nap-
ban valo könyörgést, melyet vegez-
nec az egyhazi szolgac, hog az lsten
ciel nappal szüntelen imadgyac, tiszte-
lic, és aldgyac

Hadmadser, Tulaydon peldaiual
int minket Christus vrun az imadsá-
gra: mert egefz ciel imadkozec, *Luc: 6.*
kénfzenuedese előt az olay faknac he-
gyen terdre le boruluan és véres vére-
C 3 tekest

tekeel izaduan háromszor könyöge,
Math: 26. Mar: 14. Luc: 22. Touabba
 int minket beszedeuel, es fogadasiual
 ig szoluan, Valamit kerendétec atyam-
 tul az én neuembe,, meg leszen adua
 ti nektec. *Ioan. 14. 15.* Az szentek nec
 peldaiis intnec, *Tob: 3. 4. 12. Iudit: 4.*
Hest: 4. Iob: 19. Hiere: 29 Acto: 4. 9. 10.
14. 20. Int touabba es szorgalmast min-
 ket az mi loc külömbfele szükseginc, az
 ellensegnec alnoc inchelkedese, es nyug-
 haratlanlaga, *Psal: 75. Apoc: 3. 1 Cor: 4.*
 De a kiazta karia, hog az ti imadlaga
 Istenhez röpölyön az mint szol sz: *Ag-*
oston, az, chenalyon két szarnyat ne-
ki, az böytölest, es alamosnalkodast,
August: in Psal: 42.

Miert legyen szükseg böytölni:

Elő

ELőször azert, mert parancholtator.
 Es Istennel mindenkor kedues uolt
Gen: 2. Iob: 2. 3. Iudith 3. Hester 4. Dan:
9. 10. vrunkis iüendöle felöle az böit-
 rül, midön vg mond az vö legeny tü-
 löc el vëtetit, akcor az vö legennec ger-
 meki böytölni kësdnec (az az, az igaz
 hitü emberec) *Math: 9. Mar: 2. Lu: 5.*
 mert az mi első szüleinc Adam es Eua,
 az meg tiltot éleleggel történetből vet-
 kezenc, *Gen: 3.* de az böyt által vison-
 tac helere ál ez az esset, *Math: 4. 6.*

Masodser, az regi attyaknac pel-
 daiabolis kel nekünc tanulnunc, es
 böytölnünc, holot az mi iduözetö
 Christusunkis böytöle: Moyfes, es Ily-
 lyes 40. napot böytölenec, mint Chri-
 stus vrunkis, es minden keresztýen
 minden idöben chelekettenc, még
 mostanis kel nekic chelekednec.

C 4

Exod:

LELKI ORVOSSAG.

Exod: 24. 34. 3 Reg: 19. Esdr: 1. lud: 8
Dan: 9. Math: 4. Luc: 2. 2 Cor. 11. Ad:
13. 14. 27.

Harmadser böytlőnűnc kel az nag
haszonért, mely abbul reanc szokot
következni, mert az test, á lelec ala vet
retic az böit által, 1 Cor: 9. Gal: 5. 1 Pet:
2. Az őrdögök ki üzettetnec, Math: 6.
17. Mar: 9. az dobzodas által, mint az
disznokban be mennec, Math: 8. Mar:
5. Luc: 8. Es az ember gorfab az böyt
által az lsten irgalma kerelesere, es min
den iora. Az böyt által iüuendelelnec a
iándekekat nyere, Dan: 9. Az Niniuebe
liec meg engestelec az lsten, Iona 3.
Illyes es Moyses az lstennek valo be
szelleshez kerszüluen 40 napig böytlő
lenec, 3 Reg: 19. Exod: 24. Im Christus
vrunkis az mi 40. napi böytünket tus
laidon peldaiual meg szentelte, Mat: 4.

Hiero:

LELKI ORVOSSAG. 21

Hiero: contra Iouia: lib: 2. & in loc: 2. De
fökeppen kiuanya isten az nagy lelki
böytröt (az mint hiuia az anyaszenteg
haz) az az, hogy ember oltalmazza,
tartoztassa magát az büntül, es iobbe
cha magát az gonossagbul, Esa: 58.

Miert kel ualasztast tennűnc az eledelkebe,
nagy az bus eteltul magunkat meg
fognunc?

ELőszér azért, hogy meg mutassuc
kazzal, hog az lstennek, es az ke
restyen anyaszentegyhaznac engedel
mes fia i vagunc, miuel hog az lsten tes
rempetestul fogua az embertul, min
denkor, nemeli eleseget meg tiltot, mint
am Paradichomban az almat, Gen: 2,
mind az viz ezenig, az hust senki nem
ette, Gen. 9. es az vtan mind Moyses
rendelesebul az ő törueibe, es most az

C s

vyo

vyhan nemely husételnec szokása meg volt tiltva, *Deut: 14. Leuit: 11. Acto: 15.*

Másodszor miuel hogy igen dicherte tic Christus vrunknac Istenünknek bói tölele az valasztattak tul: Sz: Pal Apo stolis az poganyoknak doctora azt mondga, hogy io legen sem huft nem enni, es bort nem inya, *Rom: 14.* Is meg, ha az én ételem felebaratomat meg bo trankosztatya, örökce huft nem eszem én, *1 Cor: 8.* Ezert dichertet nec az irál ban Eleazar az ű hét őcheiuel, kic elő ször mindē kinokat, vér ontasokat, de halalt szenuedenec, hog sem az meg til tot huft chac meg kostolnac, *2 Macha: 6, 7.* Hasonlo keppen dichertet nec az Rechabitakis, kic chac az ű atyok nac parancholatyaért nē akaranac bort inni, *Iere: 35.* Valaki pedig az Istenec egyházat (az mi lelki anyankat) hale

gato

gatyá, es engedelmes hoza, bizonyara dichiret nekül nē marad, mint hog az kic parancholatya által hasznac, bünte tes nekül nem l. szec, *Matb: 18.*

Harmadszor, melio bizonyos meg til tot napokban az hus ételtul magunkat meg tartoztatnunc, chac azertis miuel hog nagy haszna vagón, es el nomat harlan szokása az keresztyn hiueknec. Mert hasonlo keppen, mint Adamnac, es Euanac, de az eges emberi nemzet nec, meg módhatatlan kárt, es veszedel met hoza az eg almanac étele, *Gen: 3.* Es az Israel fiainac az rendtelen hus étele, rettenetes betegseget, es halalt, *Num: 11. Psal: 77. 1 Cor: 10.* Viszontac az hus ételtul valo éber nec maga meg tartta sa bizonyos időben, nag hasznat, es remen seget hoz az Istenhez, *Iudit: 8. Hester 4. Danie: 9. 10. 2 Regum 12.*

Mar:

Mar. 5. Luc: 4. Acto: 10. miuel hog az
magunc taplalafanac meg vonyasabol,
gazdagb alamosnat adhatunc az sze
genyeknec, Leo pap.

De mi okert szukseg alamosnat adnunc?

ELőször azert, miuel hogy vgyan
ekeszeretes keppen kiuanya nemis
nemü keppē az lsten mi tülunc, midōn
igy szol: szegd meg az ehezōnec ken-
yeredet, es az szükōlkōdōt vid be ha-
zadba, Esa: 58. Legy irgalmas az me-
nire lehet tuled, Tob: 4. Ved meg bűne-
idet alamosna adassal, Dan: 4. Christus
vrunkis ig szolla: Adgyatoc alamos-
nat, es ime mindenec tistac lesz nec nek-
tec, Luc: 11. Adgyatoc el az miuel bír-
toc, es chelekedgetec alamosnat, Luc: 12.

Masodser, azertis kel alamosnat ad-
nunc,

nunc, hogy az atyafiui szeretet kōz-
tunc azt kiuanya, mert midōn lattya
valaki az ű atyafiat szükōlkōdni, es el-
fordul tūle, (az az, adakozo kezert nē
nyutya hozza) mikeppen lehet abban
az lsteni szeretet? 1 Ioan: 3. 1 Cor: 12.
Es ha mi az ehezō ellenseginket tartos-
zunc taplalnunc, Prouer: 25. Rom: 12.
meniucl bűntetesre melto valaki az ű
közeli, es egūt lakozoit, egyhazbeli
cheledet nem taplalya, es segeti, Gal: 6.
Thim: 5. Abraham es Loth, az angya-
lokat, de ű magat az lsteni fogattac be
az nyomorultac kepeben, es v g taplala-
tac, Gen: 18. 19. Christus vrunkis igy
szolla, valamit leg kissebikkel cheleke-
sztec az enimekkel, azt velem chele-
kettetec, Math: 25.

Harmadser, alamosnat kel adnunc
az nagy haszonert, mert kencher, es
zallas

LELKI ORVOSSAG.

zallagot tamast embernek menyora
szagba, *Math: 6. 19. Mar: 10. Luc: 12.*
Meg szabadet az büntül: meg bekels
tet az Istennek, meg oltalmaz az pokol
tul, es az embernek modot ad az iduöl
segnec meg nyeresere, *Tob: 4. 12. Dan:*
4. Eccl: 17. 29. Iona 3. Math: 25. Salo
monis azt iria, hog az tüzet meg oltya
az viz, így az alamosna, ellene al az
bünnec, *Eccl: 3.*

*Mit kel tartanunc az Dezma adasrol, meli
lyet adunc az Egyhazi szolgaknac,
az papoknac?*

ELöszer hogy az hatalmas Isten, az
Dezmat maga, nē egy, hanem soe
helen parancholta, es niluan, hogy az
papoknac, az templomnac, es beñe va
lo szolgaknac legen rendelue, *Exo: 22.*

Le

LELKI ORVOSSAG. 29

Leuit: 27. Num: 18. Ezech: 20. Amos 4.
Math: 10.

Masodser, hogy az kie meg tagadgac,
nehez bünt chelekesnec, ünön magoc
minden hasznat, es szerenchet, az Isten
nec aldasat magoktul el toluayolyac,
mert vagy az dezmat igazan nem ada
gyac, auag minden igazsag, es törüeny
kiuul az Istennek hazat meg lopiac, es
pustettyac. Az Isten Malachias pro
phetanal ezec felöl azt mondga, hogy
atkozottac meg az szüksegebenis, es
mindenben nyomorusag ala vettettec,
Mal: 3. miért hogy az Istennek parancholattyat, es rendelelet, es niluan ki hir
detettet, es meg irot parancholattya el
len rugodoznac, es ellent vetnec.

Harmadser meg aldgya az Isten az
mi vrunc, nem chac az barom oktalan
allatba, de minden földből neuckedő
gyüs

gyümölcsel, de testbe, es lélekbe, tisztaságba, es minden jóba, Isten es ember előtt, valaki az dezmat szorgalmatos sággal, az Isten pirancholatya, es rengeteg szerető, halaadással örömet adga, es nyitja: Innen történt hogy amaz Istenfő fő patriarcha, Abraham, Isaac, Jakob fölötté dichirtetne, es kiutálkeppen megaldattana, hogy űk szabad akarattya szerent, minden kezeseretes nélkül chac az Istenhez való halaadásnak okaért, az dezmat mindé jószágokból megattac, Gen: 14. 26. 28. Azert ha mi Abrahamnac igaz fia, es maradéki vagyunc, auag akarunc lenni, es az ű aldasuul akaruc részefulni, chelekedguc Abrahamnac chelekedetiti, lo: 8.

Az Isten igelerül, es az sent irasrol, mioboda bitunknec kel lenni:

Elő

Folter

ELőszér, hog az Istennek sz: irasa, es Isten igeie, tulaydonul, es tökéletesen neueztetie annac, vgyan azis, hog ha az keresztien anyaszenteghazatul, es köszönseges Conciliomoktul helyen hagyatot, meg erősttetet, es mindé tebodygas nélkül igaznac itiltet, mely az ő es vy testamentumban niluan, es szeműnc lattara, be vagyon foglaltatua: Erről vagon amaz iras, Iosue 1. az törüenynek könyue szadból ki ne szakadgyon: hanem abban elmelkedgic el, es nappal, hog mind azokat megtarchad, es chelekedgyed, valami meg vagyon benne irua. Azert szolek keppen sz: Agoston, Epist: contra Mani: fundam: cap: 5. En nem hinne az Euan geliumnac (auag Isten igeienc) ha en gemet az anyaszenteghaznac meltosaga, es hatalma, annac hitelere föl nem

D

rázna,

LELLI ORVOSSAG.

rázna, es erőretne. Ehez penig az Isten igeiehez senki semit nem tehet, az örök ke valo büntetésnek, es karhozatnac büntetése alatt, *Prover: 30. Apo: 22. Con: Leod: cap: 59. 3. Car: cap: 47. Floren: Triden: Soff: 4.*

Masodser eztis kel az szent irasfól tartanunc, hogy azt tökelletes igaz nac, es niluan valo Isten akarattyānac tarchuc: az Isten haragianac, es meg engestelhetetlen büntetésenek nehez volta alatt, tistefseges felelemel, es böchi lettel halluoc, vegűc, meg tarchuc, es nekie engedelmesec legűnc. Errűl szol Moyse *Deut: 28.* ha te az vrnac Isten nednec szauat kesded halgatni, hogy azt meg chelekedgyed, es minden parancholatit meg tarchad, melyeket ma paranchol, es hagy teneked: meg dichó

LELKI ORVOSSAG.

26

eterte tegedetjz vilag minden nepe nec fólotte: Iduözetönkis így szolla, *Ioan: 14.* Ha valaki engem fog szeretni, az én igemet, es beszédemet meg tartya: Boldogoc az kic halgattyac az Istennek igeiet, es meg tartyac, *Luc: 11.*

Harmadser, az szent irasfól eztis kel tartanunc, hog nem mindenec van nac niluan meg irua, melyec szüksege sec minden kerestyenec tudni, es chelekedni, hanem hogy Christus az ű iegyelenec, es az ű anyaszentegyhaz nac, az Apostoloc által, es vtannoc valokal sokat parancholt, hagyot, es rendelt, vtannoc hagyuan, melyec niluan az szent irasban irua be nem foglaltattanac. Azert mondgya Christus vrunc szent Ianosnal, *Ioan: 16.*

D z Meg

Meg soc dolgotc vannac melyeket nek
tec meg kellene mondanom, de most
azokat nē viselhetitec, midōn pedig az
igassagnac lelke el iū, minden igazsagra
meg fog tanerani beñetec, Ioan: 20. 21.
Iesus pedig, egyeb soc fele chudakotis
chelekedet, az ű taneruan elōt, melyec
ninchene meg irattatuan, es hogy ha
mind azokat meg irtac volna, auagy
meg kellett volna irni, azt az kōnyuet
ez egels vilag, be nem foghatta volna.

*Mit kel tartanunc az ſent iras, es Isten igaz-
lenec magyarázattyarol?*

ELőszőr: Nem külömbē, mint hog
minekūne hinnūne kel az Anya-
szenteghaznac meltoſagat, es hatalmat,
hogy ű az ſz: irast egeb emberi irafok-
tul meg valasthattya, es mutathattya,
meg szentelheti, erōſſetheti, allandoua,

es batorſaggal bizonyossa teheti, így
eztis hīnūne kel ſzűkſegeskeppen, hog
ű nala, es ű benne uagyon egedūl az i-
gaz, bizonyos, meg hamisethatatlan
értelme, magyarázattya, es ki nilatko-
zasa az Isten igeienec, ű benne vagon
meg irua, es ű nala talaltatic egyedūl nē
kiülōtte. Azert parancholya az Isten
hogy az ketſeges dolgokba (nem min-
denekhez) hanem az főpaphoz men-
nyenec, es az igazat ű tūle tanulyac,
Deut: 17. Chriſtus vrunkis nem min-
denec, hanem az phariseusoknac (az
az, az papoknac) hadga, hog vizgala-
lyac, es hanyac az irast, Ioan: 5. mely
dolgot az Istentelen pogany Herodes
iobban ért vala, az mi mostani pōrōs
ellenzōinknel, midōn ű az papoktul
tudakozic vala, hogy hol kellettne
Chriſtus vrunknac ſzülettetni, Mat: 2.

Masodszor el kel hinnunc, aztis kel tartanunc, hog az sz. iralnac magyara zatty, es ki nilatkozasa nehez legyen: es hogy ez mostani idoben (mint ez elottis minden teuelgoc) effele magyara zatokban igen nehezen meg utkozo tenec, es karhozatyokra tebodyognac. Az mint szol sz: Peter Apostol, z Pet: 3. es sz: Pal z Cor: 3. az botu meg oli az embert, de az lelec (az az, az igaz erteleme az Isten igeienec) meg eleueret.

Harmadszor, eztis kel az sz: iras felol tartanunc, hogy nem mindennec engedtetet az ufo, es eles okossaga szeret az Isten igeiet magyara zni, es ki nilatkoztatni, hanem hogy kiualtkeppen Christus vrunc nemelyeket valasztot bizonoskeppen, es rendelt annac magyara zatty, mint regentenis volt az o

toruenybe, Deut: 17. Az prophetaisi de harentia az u beszedet, Mal: 2. Az papnac aiaki orzic az toruent, es bolcheseget, szukseg az u szajabol tanulni, mert az vrnac angyla u: Christus vrunkis igy szol az u tanetuanyinac, minden valasztas nekul (midon kerde nec vrunktul miert szollana pelda beszedbe az koz nepnec) nektec adatot tudnotoc, es ertenetec az menyei dolgoknac el reytet ertelmit: de u nekic (az az, az koz nepnec) nem adatot Math: 13. Mar: 4. Luc: 8. Esa: 6. Es viszontac kiuanac hogy az el reytet pelda beszedet nekic meg nilatkoztatna, Math: 13. Szent Lukach penig aztis mondgya, hogy Christus vrunkathaluan szollani, nem ertetec, es ez ige, el uala szemec elot reytetue, Luc: 18. 24.

D

Rea

L E L K I O R V O S S A G .

Remenfegec ellen midőn az leg iob, es fő mester vgyan sokaig naloc, es velec volna.

De az emberi szerzesec felől mit kel tartanunc?

ELőszér tudnunc kel, hogy nemely erendefec, parancholatoc, es vegezec az embereknee ollyac talaltatnac, hog az lsten, es igeie ellen egy atallyas ba ellene vañac, mint volt az phariseu foke, *Matb: 15. Mar: 7.* melyeket vrunc Christus el hant, es nem szenuedet: es sz: Peter azt mondga, hogy szükleges hog lsten nec beüfegesben legyunc engedelmessc, hogy sem az ember nec. *Act: 5.*

Mafodser, az emberek nec oly szerzesec, es vegezec is vannac, melyec az lsten igeieuel egarant iárnac, melyec
az

L E L K I O R V O S S A G . 29

az lsten nec akarattyat, rendefecet, es szolgalttyat vgan keszeretic, es meg tokellie, melyec felöl ű maga Christus vrunc azt mondga, valaki titeket halgat, engemet halgat, valaki titeket meg vtal, engemet vtal az meg *Luc: 10.* Sz: Palis azt mondgya, Tokelletessen alalyatoc, es tarchatoc az traditiokat, kez rül kezre adatot tudományokat, rendefecet, melyeket tanuliatoc, uag beszédunc, tanetasunc, auag leuelunc által vettetec, z *Tbes: 2. 3.* Ezen engedelmessegeért dichere vgyan azon sz: Pal az Corinthombelieket *1 Cor: 11.* *Vide Cypri: de Ablut: ped: Hier: cont: Lucifer: Chrisost: in z Tbes: 2. Aug: in Epist: 68. ad Ianuarius: contra Donat: li: 4. cap: 24. & sermone de uerb: Apostoli.*

Harmadser, ezt is szükseg tartanuc, hogy effele traditioc, es vegezec, nag
D s föls

fölleges meltoſagbā, hatalomban, es te-
kentetben vānac, miuel hog keresztye-
ni hitünk nec tizenkét ágazatyat, sőt az
Istennec igéiet, ez traditio, kezrűl keze-
radatot tudomány által esmertűc, tanul-
tűc, es vettűc, *Math: 18. Luc: 10.* Nem
ok nekűl, nem akart sz: Agoston do-
ctōris az Euangeliomnac hiñi, hog ha
az anyaszenteghaznac meltoſaga (es
az el tőrölhetetlen traditio) űtet nem
keszerezette, es szorongatta volna.
August: lib: 11. contra Faust: Mani: ca: 5.
Item li: 5. con: Donat: ca: 25. 26. Epiph:
barēf: 15. Euseb: lib: 3. Eccle: bift: ca: 36.
Es sz: Basilius azt mondgya, *lib: de Spi:*
Sando cap: 27. Ha mi vg mond, az ve-
gezeſeket, es szokasokat, melyekről is-
rasoc nincsenec, igyekeziűnc lassan
meg vetni (mint ha semire nem vol-
nanac szűkösűc) balgatagoc azokatis
kars

karhozatni kezdgyűc, melyec az E-
uangeliomban talaltatnac iduűsűgűn
kre, *Math: 18. Luc: 10.*

Az Istennec szentiről.

Miert kellyen ualakinec menyegbe az Istennec szentit tiszteltűc?

ELőszert azért, miuel hogy űket az-
Isten fől tisztelte mind ez földön, es
az égeken, mert az Isten mondgya hog
az ki űtet tiszteli, űis azt meg dichűeti,
1 Reg: 2. Prouer: 8. Christus vrunkis ies-
lenti, ha valaki vg mond nekem szol-
galni kezd, tisztelni fogja űtet az en A-
tyam, ki menybe vagyon, loan: 12. Is-
meg valaki gyűzedelmes leszen, az
kezd velem űlni, kirali szekemben, A-
poc: 3. Vide Effrem de laude Maria. Hier:
contra Vigilat: Basil: in 40. mart: Tom: 2.
Ma-

Mafodser, szűkseg az Istennek szentit azertis tisztelni, miuel hog az Istennek valasztot gyermeki, szolgai, es atyafiai lettenec, Ioan: 12. 15. vtanna szűleter atyafiai, es örökösi az Christusnac Ioan: 20. Rom: 8. de vgyan eleuen igaztagiai az Christusnac, 1 Cor: 6. 12. es hog ű bennec az Isten lakozic, es tiszteltetni akar: nem ok nekűl szol imigyen Dauid propheta: Dicherietec (es tisztelyetec) az Isten, az ű szentibe, Psal: 105. Mat: 26. Ioan: 15. Act: 9. Vide Aug: de cura pro mortuis ca: 4. Viszontac azt mondga sz: Bernard Ser: 66. in Cantica, hogy valaki az szenteket meg vtilia, es hatra veti, az az Isten veti, es vtilia meg az ű szabadetoikat.

Harmadser, az Istennek szentit azertis szűkseg tisztelni, miuel hogy egy tagoc velűnc, mi atyankfiai, egyes örökös

kölsőc velűnc, az menyei dichőségbe, es lelki atyainc. Azert szol Salamon imigen, Eccle: 44. Dicheriűc vğ mond, es tisztelyűc, az nemesferfiakat, az mveneinket, mert az Isten soc dichőséggel latogatta meg űket vilag kszdetistul fogua, Ioan: 20. 1 Cort 4. 12. Ephez: Vide Aug: lib: 20. cont: Faustum Manich: cap: 21. Ambros: de uiduis, & fide resurrexionis Christi, ser: 66. ad popu:

Mikeppen kel az Istennek szentit tisztelnűnc?

IT valasztast kel tenni az tisteletbe, es iol eszűnkbe vennűnc, hog imez igekeztisztelni, segetsegűl hiűni, es imadni az Istennek igeie, es az anaszenteghaz nem chac Istennek, Ide az teremptet allatoknakis, angyaloknak, es embereknek (de valasztassai) szokta adni.

ni, Abraham patriarcha, es örökös at-
tyoc minden hiuók nec, imada az an-
gyalokat, es Het nemzetsegenec népet
Gen: 18. 23. Amaz iambor patriarcha
Iakob ünön maga imada Iosephet az
ű fiat, mint az ű attyafiaijs, es battyai,
(melyben az alomoc betelenec, mel-
lyeket latot vala az keuec, es hold, nap,
chillagoc felől) Gen: 37. Moyse imad-
da lethroni Exod: 18. Iosue az angyal
cap: 5. Ruth Boozt cap: 2. Iudith Ho-
lophernest 10. cap: David Ionatast 1.
Reg: 20. Abigail 1 Reg: 25. Miphibor
seth 2 Reg: 9. Tecna, Ioab, Absolon,
2 Reg: 14. Bersabe es Nathan tistelec,
es imadac David kiralt 3 Reg: 1. az pro-
phetaknac fiai Eliseust, 4 Reg: 2. Az Ií-
rael fiaijs imadac az Istent először, az
vtan az kiraltis, 1 Paralip: 29. David
oly

oly ember, ki az Istennec kedue, es szí-
ueszeret valo szemely vala, azt mond-
gya, imadgyatoc vgy mond az ű laba-
inac samolyat, Psal: 28. Ezec egetem-
be nem baluany imadoc, hanem igaz
hitű emberec, Isten előt keduesse vol-
tanac.

Először annakokaért tudnunc kel,
es szükség hogy az szenteket vgy ne-
tistelyűc, es imadgyuc mint Istent, Iste-
nek nec se tarchuc: vgy mint ha ők te-
remptettec, meg váltottottac, es idűo-
zetettec volna bennűnc, mert ez rette-
netes Istent karomlas volna, es az Istent
tűl igen meg vagy on tiltua, Deut: 4. 5.
6. Math: 4. Azertis szol az propheta
altal imigyen: Az én tistellesgemet sen-
kinec másnac nem adom, Esa: 47. hanē
az szenteket tistelyűc, mint Isten fiait,
baraa

baratit, hazi cheledit, ki választot esze
közöket az hatalmas Isten chelekedeti-
nec. Nem ok nekül szol sz: Hieroni-
mus ezkeppen ad Riparium: Tisztelyűc
mi vgy mond az szolgákat, hogy az á-
tistelet, az vrra háromlyec, es terien.

Masodser, azért is kel az Isten szent-
tit menyországban tisztelnűnc, vgy mint
kik nec kiáltskeppen valo malasztyc,
kedues, es tekintetec vagon Isten előt:
mert mint hogy hatalmason, es tö-
kelleffén kelzdenec azoc ellen allani
az kic őket sanyargattac, Sap: 5. Vi-
szonrac szinten vgy, io akaroc, erőssé-
leszne azoc mellet, valakic őket szes-
rettec, es iot chelekettec vele: Azert
szol sz: Bernard ekkeppen, Ser: de uir-
gilia S: Petri & Pauli. Hogy ha ezec (az
szentec) az földön hatalmasoc volta-
nac, imadkozuan az bűnössökért: mo-
stana

stanában esmeric az mieleg teteletlen se-
günket, es elegtelen voltunkat, tökelle-
tesben az attya Isten előt kőnőrógnec,
miuel hogy az menybeli attya Isten ű
bennec, az keresztényeni szeretecet meg
nem oltotta, hanem inkább meg szapo-
retotta. Vide eundem ser: de 4. mod: ora:

Harmadser, szűkség az Istennec
szentit tisztelnűnc köüetessel, életeknee
nyomdokit iaruan, es gyakorluan, 1
Cor: 4. & 11. Ephe: 5. Phil: 3. Heb: 6.
vgy mint kic minden iofzagos erköl-
chökkel föl vannac fegyuerkezue, es
gazdagatua, mint diadalmas bayno-
koc: kic nē chac az őrdögöt, vilagot,
es bűnt vertec, es győztec meg, hanem
az menyei dichősegnec aldasit, es dia-
dalmit, ű magaba az fölséges Istenbe,
mi iduösségünkbe el foglaltac, es meg-
vettec. Az ű életekbe azt mondga Sa-

E

lomon

Iomon chudalatossac valanac, de testi
halaloc vran nagob föllegefec leuenec,
Eccle: 48. Illes propheta éltebe be rekes
szti vala az égeket, 3 Reg: 17. Iacob: 5.
Eliseusholta vran halotat tamasta, 4.
Reg: 13. Az Apostoloc felől vrunc
azt mondgya, hogy űk űlni fognacti
zenkét szekeken, iteluen Israelnec ti
zenkét nemzetséget, Math: 19.

*Miert kel nekűnc az menybeli szenteket
segetsegül biűnunc?*

ELőszórazert, miuel hogy minket
az közönséges keresztien aniaszent
egyház arra int, es keszeret: mert hi
szűc, es vallyuc az szenteknec egyesse
get: Erről szol szent Bernard doctor,
Ser: 5. de omnibus sanctis, Vgy annera e
gyenesettűnc az szenteknec egyessége
uel: vgy meg köteleztettűnc, es cho

mozt

moztattunc vele: hogy mi ű bennec
gyönyörködűnc, es űk raytunc szana
kodnac: hogy mi airtatos emlekezettel
vagyunc hozzáioc, űk viszontac kő
nyörgessel, es esedezessel mellettűnc föl
tamadnac, es vannac. Am niluan ol
uassuc amaz két fő lstenes emberekrol
Oniasrol az fő paprol, es Hieremias
prophetarul, 2 Mach: 15. kie (ez vilags
bol ki multoc vran) az ű atyafiaiért,
de az egels kősségért szűntelen kőnyő
rőgnec vala, megis nyerec az aldaft, el
lenlegec ellen. Touabba szent Ago
ston doctor három okot ad lib: 20. ca:
21. contra Faustum, miert kellefec az
szenteknec innepit illenűnc, es tartas
nunc, 1. Tudni illic, hogy mi az ű pel
daiokat kőuessűc, 2. hogy az ű erdes
mekbe reszes tarsoc lehetsűnc, hog az
ű kőnyörgesec által segettesűnc.

E z

Mas

Masodszor, segetsegül hívniuc mi az Istennek szentit azertis: miuel hogy ki valasztattac, kedues barati, es fia az Istennek, eleuen tagjai az Christushnac, es az Isteni szeretetbe meg erőstetene, es batoretattanac: kiktul az Isten menben semit meg nem akar tagadni, miert hogy űkis az Istennek akarattyat chelekettec ez földön, mint Christus vrunkis az szenteknek feiec embersege szerint (mi prokatorunc, közbe iaronc, es szo szolonc, Rom: 8. Heb: 7. 1 Ioan: 2.) érettunc esedezie, es kőnörög, kie mint az testben a tagoc, es az szoló vesző az szoló tőuön el valhatatlanul őszuevannac kötelezue, es ragastua, vgyis maradnac, Rom: 12. 1 Cor: 12. Ephe: 1. 4. Phil: 1. 3. Ioan: 15. mely tistelettel, es segetsegül valo hívással meg nem kissebetyuc az Christus tisteletet, hitünkkel sem

sem bantyc vele, hanem inkább öregbetyuc, mint meg tapasztalhatyc amiaz hio Centurioban, ki alazatos fagaual, az Sidokat vette vala maga melle kőnyörgőül, Christus vrunkhoz bouchatuan tikt az ű szolgálaiért. Innenis velsuc mi hogy Abraham, Isaac, Iakob, Daid, Hieremias, es sokan egyebec holtoc vtan, az eleueneknek soc haszonnal voltanac, es segetseggel talaltattanac, Gen: 26. 48. Exo: 32. Deu: 9. 3 Reg: 15. 4 Reg: 19. 2 Mach: 15. Iob 33. Psal: 33. Az Isten ű magais így szol Ezechias kiralnac, En magamért, es az én szolgamért Daidert (ki imar regen megholt vala) meg szabadetlac, tegedet az Assiriabeli kiralnac kezéből, ez varastis meg oltalmazom, es szabadrom, 4. Reg: 19.

Harmadszor, azertis kel az Istennek

szentit segetsegül hívni, hog' mi atyánk
fiai, mi tagainc, kic az mi nyomorult
allapatunkat iol tudgyac, de értic, szót
magokban elmertec, es szenuedtec, 1.
Cor: 12. Ephe: 4. Col: 3. Azert monda
gya szent Bernard. Bizonyara (vgy
mond) ha mies az lsten szentinec örö
mökre rendeltettunc, fölötte szükleg
kiuannunc az lsten szentinec mellet
tunc valo könyögéseket, hogy az mit
tunyafagunkal, el hattunc, az ű esede
zesec által meg bochattasséc, Bernard:
ser: 5. de omnibus sanctis. Azertis hogy
az keresztényi atyafiui szeretet (mely
ben űk éltec, kijs mulrac ez vilagbol,
de mostis abban talaltatnac) ű bennec,
mértec ala nem vetteter, nemis vetethe
tic, 1 Cor: 3.

Ezec vtan Szent Damascenu
lis,

lis, Constantinapoliz libr: 4. de fide or
thodoxa azt mondgya, mit halloc gya
kran, az szenteket, kic az emberi szük
segeknek gakor föl emelői, nem tistels
lyüke, es nem imadgyuke. Es szent
Victor lib: 3 de persega: Vandal: tempore
Arij, ez elöt 1100. estendöuel, segetse
gül hívja mind az soc szenteket, így
szoluan, ô ti szent patriarchac, kikköl
születet az anyaszentegyhaz, könyös
rögötec ű érette, mert mostanaban igen
keld szorongattatni. O ti prophetac is
madkozzatoc, el se feletkezzetec, hog'
az anyaszentegyhaz nagy keserüseget
es haborut szenued, az mint meg pro
phetaltatoc. O ti szentseges Aposto
loc, legyetec könyörgöc, es esede
zöc érette, főkeppen ti Peter, es Pal,
kikre bizattatoc az anyaszentegyhaz:

E 4 Es

Es ti menybeli soc szentec tamadgatos
mellette, es imadgatos Istent erettunc.

*Mikeppen tudgyac az Istennec szenti, az mi
sükseginket, es imadgunkat.*

ELőször tudgac effele dolgokat az
hatalmas mindenható Istentben, ki
minden teremtet allatoknac egy tükö
re, melyben vannak az szentec, es ma
radnac, *Ioan: 15. 17. 1 Cor: 13.* Azert
szol imigen szent Gergel doctör *lib: 4.*
Dialo: cap: 13. Michoda lehet az, à mit
ot (menyegbe) ne tudgyanac, holot
azt lattyac, az ki mindent tud. Es szēt
Agoston de uera religione cap: 55. Bizo
nyos vagyoc én, hog minden szentec,
es angyaloc, az élő Istent szeretic, en
gemetis szeretnec: mert valaki az Istent
ben marad, az könyörgeset, es imad
gatos az ember nec eszebe veheti, es en
gem

gem ű benne meg halgathat. Az ki az
főlső ist az Istent meg nyerte, es nala
vagyon, segethet engem ű benne, es az
ű közönfegcs egyességet velem reszle
tetheti. Hælifeus propheta (még mie
kor halando vala) lata es tuda tauul
voltaba szolgálaiac Gyezenec, es az
Siriabeli királnac chelekedetit 4 Reg: 5.
6. Amaz Euangelionbeli gaszdrag em
ber pokolban lata, es meg esmere A
brahamot (kit az előt soha nem latot
vala) es Lazart az ű keblebe, könyör
geis attyafiaiért, *Luc: 16.* Inkab vakoc
lehetneke az szēt ec menegbe, iduőség
telenbec, tudatlanbac, es szeretetnekül
ualokbake, az el karhozot lelkeknel, kie
pokolban vannak: semikeppen nem.

Masodser, az mi chelekedetinket
tudgac az szentec az Istēni vilagossag
ba, es attyafiu szerettetbe, melybe él
B s tenec,

tenee, ez világbul ki multanac, es mostan tökéletesben talátnac, es maradnac, 1 Cor: 12. Innen vagy on, hogy szent Hieronimus így szolla, Vigilantiuseretneksege ellen: Az szent Apostoloc (vgy mond) es Martyroc, még ez földön test szerent vóltanac egmálért imadkozhattanac, mennel inkább imar midő az coronat, nyugodalmat, es győzedelmes bereket el vettec, is madkozhatnac? Tudgyac az mi chelekedetinket is itt, az Angyali ielenteből, es az ki mult lelkektul, midőn tölűnc lstenben el nyugosznac, az mint írta szent Gergel in lob 14.

Harmadser, az szentec tudgyac mi chelekedetinket, mert hassonloc űc me nyeben az angyalokhoz, Math: 18 22. Az Angyaloc penig nem chęc ez földön

dőn való dolgainkat tudgyac, hanem velűnc vgan munkalofznakis az ű ren dec, es modgyoc szerent, es az mi szűk seginket, es könyörgő imadlaginkat lsten eleibe viszie, Tob: 12. Acto: 10. 12. Es midőn érettűnc esedeznec, meg hal gattatnac, Zachar: 1 cap: Apo: 8. Innen törtenee, hogy Loth patriarcha Sodomabol az Angyal által ki szabadettatec, Gen: 19. Agar meg vigasztaltatec Gen: 21. Abraham szolgália Eliezer őruendeztetec, Gen: 24. Thobias az ifiu Tob: 6. meg szabadettatec: Az vton Iakob patriarcha meg oltalmaztatec, Gen: 28. Gedeon lud: 6. Eliseus propheta 4 Reg: 6. Az lstenec nepe, az lsten angyala által meg szabadettatec, 4 Reg: 19. Esa: 37. Az vy törucnybe, hirdetec szűletet az mi szabadetonknac, es az Christus test szűletet, Lu: 1. 2. Vt

L E L K I O R V O S S A G.

Vityaban vezerlec az igaz iosephet
A Egiptomban, *Math: 1. 2.* Az pustas-
ba szolgalanac az Christusnac *Math: 4.*
Vigasztalac az olayfaknac hegen, *Luc:*
22. Őruendezenec föl tamadasaba. *Mat:*
28. Mar: 16. Luc: 24. Szarnyokon rő-
pősztec vigattanac menybe meneteli-
be, es hirdettec onnan valo vissza tere-
set, *Acto: 1.* Es nem chac Őruendez nec
az bűnös ember nec meg terefen, *Lu: 15.*
hanem még föl is viuec, es keszerec La-
zarnac lelket holta vtan Abrahamnac
keblebe, *Luc: 16.* Itilet napian penig el-
valastyac az iokat az gonoszoktul,
Math: 13. mikeppen az tizenkét Apo-
stolokis szekekben kesdnec űlni, itel-
uen Israelnac tizenkét nemzetseget,
Math: 19. Luc: 22. Moyses es Illyes meg-
iellentien az tabor hegyen, az Aposto-
loltul esmeretien lattattanac, szoluan
Christu

L E L K I O R V O S S A G.

39

Christussal (az űkerestyerűl, es halas-
larol) holot imar meg holtac vala, *Mat:*
17. Mar: 9. Luc: 9

De ezokert az kie még nē hisznec,
hogy az szenteket szűkseg segetsegűl
biűnűnc, es tisztelnűnc: Ismeg hog tud-
gac az mi chelekedetinket, szűksegin-
ket hog Istent eleibe vigyec, es erettűnc
kőnőrnőgnec, igiis felelhetni, mint Chri-
stus vrunc mi iduősségűnc, az meg ke-
menyedet hitetlen Saduceusoknak szol-
la, *Math: 22.* Teuelygetec, nemis értis-
tec az irasokat, es az Istennec ereiet, mert
azt mondgya az Istent, *Exod: 3.* En va-
goc Abrahamnac eg Istene, es Isaaknac
eg Istene, es Iakobnac egy Istene, az Is-
tent penig, nem az halottac Istene, ha-
nem az eleueneke: érchd meg ezt, hog
tudnac az szentec, es esmer nec, Istent
dichernec, az ű felebarattyokat szerez-
tic,

LELKI ORVOSSAG.

retic, es az Szeretetnec chelekedetit mu-
togattiac, 1 Cor: 13.

*Miert kel az szentec tetemit, es utannoc ma-
rat marbaknac erekleit tisztelnunc?*

ELöszér azért, miuel hogy az Isten
tul kiualtképpen meg tiszteltetene-
cékben, az chuda tereleknec bizonyos
voltoc által. Heliseus éltebe chudakot
chelekedec, holta utánis, holt teteme,
halottat ramafta, Eccle: 44. 4. Reg: 13.
Iakob patriarcha paranchola Ioseph-
nec az ű fiának, hogy az ű testet AEgi-
ptomba elne temetnec, Gen: 47. Iose-
phis meg hagyá az ű battyainac, es at-
tyafiaiának az Irael fiainac, hogy az ű te-
metit magokkal ki vinnec AEgiptom-
ból, Gen: 50. mely dolgot Moyfes, es
Iosue az Istennél kedues két ferfiac, nag-
szor

LELKI ORVOSSAG. 40

szorgalmatossaggal, tistefeggel, es mel-
tosaggal, meg chelekedene, Ex: 13.
Iof: 24.

Masodler azért is kel chontokat, es
tetemeket tisztelnunc, erekleket tartas-
nunc az szenteknec, miuel hogy az ű
testec, es tetemec az vilagbol ki vetet-
tetuen, valasztot eszközöc, es az szent
Leleknec templomi voltanac, (mely-
ben az Isten lakozot, es chelekedet)
Acto: 9. 1 Cor: 3. 6. Heb: 11. Szent A-
goston azt iria, hogy szent Istuannac
(az vy törüenynece első véreuele bizo-
nyeto vitézenec) tetemi, ű ideiben chu-
dakot chelekettene, es vakokat gyor-
gyetottanac, Augustinus sermone 7 de S.
Stephano, Item lib: 22. de Ciuitate Dei, ca:
8. Basilus in Psal: 115.

Hara

Handwritten scribbles at the bottom right of the page.

LELKI ORVOSSAG.

Harmadler azertis kel az szentec te
temit tistelnunc, miuel hog effele tiste
let, es keresztyni aytatossag emberne
nagy hasznat, es elo'menetelt az igaz
hitben hoz, es tamaszt, mint az Cana
neabeli alzonnac, es egyebeknec, az
Christus ruhaia, es pereme illetebe
tortent dolgoc, *Matb: 9 14. Mar: 5. 6.*
Luc: 8. Szent Peter Apostolnac arnye
ka által meni chudac lettec, *Actor: 3.*
Szent Palnac penig őuezőie, es kesz
kenőie őrdögöt űz vala, es minden be
tegsegeket gyógyetot, *Actor: 19.* Am
az Naaman Syrusis(minec vtanna az
poklossagbul meg tistult volna, es az
hitelesenfegbul az iduössfegre lepuen
az egy igaz littenec esmeretire iut vol
na) az sz: Leleknece inteseböl, két ősz
uer terh földet kére Heliseustul, az sz:
es dicheretes földből, es magauul Syri
aba

LELKI ORVOSSAG. 41

aba viue, 4 Reg: 5. mely földből ez mai
napigis soc szamtalan vagyon Roma
ban. Sz: Iano: Damascenus azt mōd
gya, hog szűkleg az szenteknec tete
mit, es emlekezetre vtañoc marat mar
hait, maradokit, tartanunc, es magun
kal viselnunc. Hogy mies az által ke
restyni életre vitettefunc: 2. az halala
nac emlekezetre: 3. az littenhez való
alaadasra föl ebredtefunc. 4. es hogy
általoc oltalmaztafunc. *Damasc: bist:*
duor: milit: S. Hieron: contra Vigilant: &
Epist: ad Riparium. Viszontac atoc, es
kötélben vannac, valakic az szentec te
temit distelenfeggel illetic, es el hanyac:
2 *Sinod: Nicen: actiane 7.* Sz: Agoston
penig azt mondga, hogy nem kereszt
yenec azoc, hanem Eunomitac. es An
tichristusoc, valakic az szenteknec tete
mit el hanyac, *Aug: de Eccle: dog: ca: 73:*

F

Miert

LELKI ORVOSSAG.

Mert kel az Christus, es az szentek nec ké-
pit tartanunc, es tisztelnunc?

ELőször nē azért, hog azokat lste-
nek nec, auag baluanozasert (mint
az pogano chelekes nec) tarchue, auag
imadguc, melyet az lsten főlötte tilt,
meg szokot büntetni, Exo: 20. Leui: 24.
Deu: 5. 7. 27. Psal: 9. 5. 96. Sap: 13. han-
hog az lsten, es aldot szenti, azoc al-
böchültetteffenec, es aldattassanac, Psal-
150. Azert szol az sz: keresztrül, es fész-
letről imígen sz: Agoston: Ez az ké-
vg mond sem lsten, sem éber, de az m-
ez kép ielent, es peldaz, igaz ember,
igaz lsten. Aztis parancholya hog az
beteg éber, es az ki halalahoz közel
gon az fészületet eleiben tegyec, Aug.
uisita: infir: li: 2. ca: 3. Damascenus pen-
bizonytja, hog az kepek nec szokas-
es tartasat Christustul, es az Aposto-
loktul vettúc, Damasc: lib: 4. cap: 17.

LELKI ORVOSSAG. 42

Masodser, azértis kel az szentec ke-
pét tartanunc, miuel hog az szentek
nec egyesseget inkab bizonytlyac, es
az ű emlekezete tökéletesben va-
gyon, megis marad az embereknel,
mint az lsten megis fogatta ű nekic,
Psal: 111. Sap: 3. 5. az igazaknac emle-
kezeti örökce meg marad. Ezert ír sz:
Pal Apostolis, hog szüntelen el ne fe-
lelkezzűnc emlekezuen az mi eleink-
ről, kie nekűnc az lsten nec igeiet be-
selleltetec, ezek nec ez vilagbol valo ki-
mulasokat nezuen, hitekben köuetsűc
űket, Heb: 13.

Harmadser, az szenték nec kepet, az-
értis gyakorlyac, miuel hog az egígű
emberec azoc által, lstenes, es keresztye-
ni hitre, io chelekedetre, es életre vonat-
tatnac, azok bul okot veuen, mely kö-
vetesre még sz. Palis int, 1 Cor: 4. 11.
Phil: 3, Heb: 6.

F 2. Szene

LELKI ORVOSSAG.

Szent Gergel penig azt mondga, hog
az tudatlanoknakac kónue az kepec, vg
hogy az mit az tudofoc irasbol tanu
nac, azt az egyigyuc, ez kepeknek u
rendibul, kóuetesre vtat vehetnec. De
consec: distinct: 3 cap: Perlatum. Vg mint
midon az vr Christus alazatos cheleke
detit, hogy tanetuanyinac labait moso
gata, kepezue, es irua lattyu, emlekez
tet minket, es oktat, hog mies szeledec,
es alazatosoc legyunc, egymásnac örö
mest szolgalyunc, es io keduel talaltas
sunc, mint Christus vrunc volt, es ta
laltatot, Ioan: 13. Vide Damascenum li: 4.
cap: 17. Niceph: lib: 2 ca: 7. 43. Lam
az Istenis az ô testamentumban ünön
maga rendelt, es parancholt, vgy mint
az Cherubinokat, Exod: 25: 37. az rez
kigot, Num: 21. Ioan: 3. Salomonis ke
peket rendelt, 3 Reg: 6. De viszontac
az

LELKI ORVOSSAG.

43

az kepeknek ellenfegi karhoztattanac,
z Synod: Nicen: Acti: 7. Vide Nicephorum
lib: 16. cap: 27. Grego: lib: 9. Epist: 9.

Az purgatorium, tiszteto tüzről.

Miert kel binnunc az purgatoriumot, auagy
tiszteto tüzet.

ELőször azert, miuel hogy az sz: io
Erasban mutogattatic, es bizonyet
tatic, Matb: 5. 12. 1 Cor: 3. Phil: 2. 1 Io
an: 5. Apoc: 5. z Macb. 12. Mal: 3. Tob:
4. Eccle: 7. Dan: 7.

Masodser azert, miuel hogy az mi
 régi eleink. es tanito sz: atyainc, az e
 gesz anyaszenteghazzal, Christus va
 runktul, es az Apostoloktul fogua, ig
 hittéc, tanetottac, felôleis irtanac. S. la.
 cobus Apsto: in Liturgia sua. Abdias A.
 postol

L E L K I O R V O S S A G.

postolorum discipulus, ki ű magais latta
 Christus vrunkat, lib: 5. Apost: bisto:
 Clemens mart: S: Petri discipulus lib: 6. con
 stit: Apost: cap. 30. & lib: 8. cap: 19. Et
 Epist: 1. Dionysius Arcopagita S. Pauli di
 scip: Eccle: bisto: cap: 7. Tertuli: in adhor
 tatione ad castitatem, & lib: de monog: Ori
 gen. lib: 8. cap: 11. in Epist: ad Roma: Cy
 pri: lib: 4. Epist: 3. Athan: lib: de uariis
 quæstionibus quæst: 34. Grego: Nazianze:
 orat. 7. Ioannes Damasce: in ser: de hīs qui
 in fide dormierunt. Eusebius Emiffenus Hom:
 8. de Epiphania. Ambro: in orat. funebri
 fratris Satyri, & de obitu Vale: & Theo:
 Hieronimus ad Pamach: Epiphani: lib: con
 tra hæreses hære: 75. Chrysostomus hom: 21.
 in act: Apostolo: Item oratione de uera Ec
 clesia hom: 26. in Math: hom: 16. in Ioannē
 Eleemosi: hom: 3. in Epist. Philip: hom. 69.
 ad pop. Anthieche: in sua liturgia, Augu.
 ser.

L E L K I O R V O S S A G.

44

ser. 41. de sanctis ser. 44. ad fratres in Ere
 mo. Et Cyrillus cathech: mysto. ca. 5. Gre
 gorius doctor Ecclesia lib. 4. dialog. ca. 39.
 40. Isidorus de Ecclesiasti. officiis lib. 1. ca.
 18. Beda lib. 2. in prouer. Salomonis ca. 11.
 Bernardus ser. 66. in Cantica, Luterus pro
 se & suis in resolutione Indulgenti. conclasi.
 15. En bizonyos vagyoc vgy mond.
 hogy tiszteto tűz, es purgatorium va
 gon es en azon nem töröm magamat.
 az mit chachognac az eretnekek &c.

Harmadser, azertis kel hinnünec az
 tiszteto tűzet, mért hogy egyes akarat
 tal, niluan az igaz keresztényektől min
 den helen, es orszagba, minden időbē,
 ezer öt száz estendőtől fogua meg tar
 tatot, es be vetetet, minden eretneke
 gec, es teuelygefec közöt (mint hogy
 az sz: Lelekben őszue gyült keresztye
 nekne Conciliomibais el vegeztetet)

F 4

merc

mert minden akadec, es zurzauar ne-
kül hittec az mieleinc, *supra iam citata*,
& Concil: Carthag: Can: 29 Et 4. cano:
75. & 95. Aurelia: 2. Can: 15. Paristen:
cap: 10. Toleta: 7. Can: 2. Vuormac: 64:
80. Lateranen: maximum, Can: 66. Constan-
tinop. Sess: 8. art: 5. Florent: in decret: V-
nlonis, & quæstione de purgatorio. Concil:
Triden: Sess: 6. Can: 30 & Sess: 25. Ca: 1.

Mint kel érteminc az tisztezo tűz felől, ez
föül neuezet, es elő számlalt irasokat?

ELőszér holot Christus vrunc, az
Emi egyetlen eg iduösséginc, az A-
tya Istennek örökce valo bölchelege, es
igassaga ünön maga sz: Mathe 12. azt
mondgya, hogy az à bűn, mely törtet-
nic az szent Lelec ellen, meg ne bochat-
tasse, sem it, sem az más vilagon, niluá
ielens

ielenti, hogy ot (az más vilagon) va-
lami bizonyos hel legyen (az à tisztezo
tűz) melyben à bűn, auagy büntetelec
es kinoc az bűnössöknek meg bochat-
tatnac, es engettetec. Igy értettec ezt
ez előt ezer estendouel az szent tania-
toc, es magarazoc, Ambro: in Lucam ca:
12. Gregor: 4 Dialo. cap: 39. Augu: li. 21.
de ciuitate Dei, cap. 24. Bernhardus *supra*
Cantica, ser: 66. &c.

Masodser azt mondga szent Pal A-
postol, 1 Cor. 3. hogy mindennec az ű
chelekedete égni fog, es hog az tűz ala-
tal, (imhol, à tisztezo tűz) iduözülne-
gy értic ezt az anyaszentegyhaz tane-
toi, Ambrosius, Hieronimus, Augustinus,
Gregorius, mind az töb sz: iamborekal.

Harmadser, azt mondgyac sz. Pal
Pbil: 2. es sz. Iános az ű latalaba, Apoc: 5.
hogy minden térd meg haiol az Iesus

F 5 neuere.

neuere, az menyeeik nec, földiek nec, es föld alatt valoknac, (az az, az tífeto tűzbe) mert az el karhoztattac pokolban semi tífesseget, auag böchületer, az Isten nec nem cheleked nec, hanem at kozzac, szidalmazzac, es karomlyac, az ű sz: neuét, *Augu: li: 20. de ciuita: Dei ca: 25. de tempore ser. 181. & in Enchir: ca: 56.* Az tób heleketic ezen' modon kel értenűnc az tífeto tűz felől. Christus vrűc az tífeto tűzet erős tömlőcz nec neuezi, melyben leg kisseb reszetis az adossagnac meg kel fizetni, *Math: 5.* Sz. Iános azt mondga, es iria, hog' ne mely bűnökért (ez élet vtan, v'g mint az hitetlenekért, es halalos bűnben az kie meg hálnac) ne imadkozanac, *1. Ioan: 5.* Malachias propheta penig *Malach: 3.* azt mondga, az Isten v'gmond
Le

Leuinec germekit (az az, az kie hífz nec) tűzbe (az az, az tífeto tűzbe purgatoriumbeli tűzbe) meg tífetya, es szépeti, mint az aranyat, es ezűstör. ezt érti szent Agoston doctör az helt, az tífeto tűzről, *lib: 20. de Ciuitate Dei cap: 26. & lib: 21. cap. 13. 14. 16.* Az Isten felő vén Tobias penig paranchol ya az ű fianac, hogy az ű holta elöt kenyerez, es bort tegyen az igazaknac temetefekre, *Tob: 4.* Salomon penig *Ecclesi: 7.* azt mondga, hogy az holt embertül, az segetseget, es irgalmassagot meg nem kel vonni, es bantani. Danis el propheta penig *cap: 7.* haffonlettya az tífeto tűzet, langozo tűzhöz, es tűzes, sebes folyo vizhez, mint ez elöt 1100 estendőuel magyarázta szent Agoston doctör, *Augustinus lib: 50. Homel. 16.*
Az

L E L K I O R V O S S A G.

Az Machabeus könyvebe penig ca: 12. niluan vagy onirua, hogy szent, es iduösseges dolog emlekezni, es az meg holtakért (az vrbán) imadssaggal könyörögni, hogy úk bűnöktől meg szabadulyanac, azért iszede amaz litten föld hadnag ludas Machabeus; az eges kősségtől tizenkét ezer gira ezüstör, es Hierusalembe küldé, hog az meg holt hiuókne bűnökért be mutatnac. Azert szol imigyen sz. Agoston doctor, lib: 21. de ciuitate Dei, cap. 13. *et ad Dulci:* nemelyec ez ielen valo ként szenedic chac it idő szerent: nemelyec holtoc vtan: nemelyec mind it, s mind holtoc vtan. Es szent Gergel in 3 Psal. *parnit.* ez halando élet vtan (vgy mond) nemelyec mindgyarast menybe menec, nemelyec az tiszteto tűz által meg tisztettatnac, nemelyec az pokolnac ki nyaiual, örökce büntettetnac. *Miert*

L E L K I O R V O S S A G.

47

Miert kellefse az meg holt keresztényeket emlekezetbe tartanunc, es földlőc emlekezniunc?

ELőször azért, mert az Istenel kedves, az szent iras paranchollya, es dicheri, holot niluan vagon az irasba, 2 Macha. 12. szent es iduösseges emlekezni, es imadkozni az halottakért, hogy bűnöktől meg szabadulyanac, mely dolog mindeha az Istennek valasztot népe közöt szokas volt, Gen. 27. 28. 48. 49. 50. Acto. 9. Amaz dichosagre melto engedelmes Tobias imadkozéc az ű meg holt előtte valo venekért, Tob. 3. mint annac vtanna fiatiasarra taneta. Tob. 4.

Masodser az meg holt keresztényeket nem kel el feledniunc, miuel hog az, nekic hasznos, es vigasztalásokra vagon, Exod. 3. Math. 22. Mar. 12. Lu. 20. *mert*

mert gyakorta ez ideig való büntetést itt ez földön az bűnért meg nem fizetec, es szenuettec, *Math: 5* Azert könyörög lob patriarcha, hogy idő adaléc ű neki holta vtan, melyben ű felőle meg emlekezec, *lob 14.*

Harmadser az Istenben el nyugot halottakrol azertis kel emlekeznűnc, miuel hogy minekűnc hasznos, szűkeleges, es fölőtte szolgalt: miuel hogy az szenteknec egyességet, mely az mi kerestenyi vallasunknac egyic czikele, chelekedetűnkel, es tetemenyinkel bizonyettyuc.

Ez chelekedet kőz őt, az tamad, hog mies valamenire egyűt szenuedűnc, az mi meg holt veneinkel, atyankcal, anyankcal, szerelmes barátinkal, es atyankfiainal, es az Christusban egy tal

ga

gainkal: es ez keppen az mi velűnc io teuőnkcel, es kiknec öröksegeket birsiuc, lelki, es testi halaadoknac talaltatűc. Azert monda Salomon, az te atyad alamosnaia nem leszen el felelytue, es az te anyadnac vetkeiért, io kőueta kezic te read, *Ecclesi: 3.* Igy chelekedec es taneta az vén Tobias, nem chactisfességgel temete az halottakat, hanem alamosfnatis ad. es könyörög vala az ű vén halottainac bűnökért, *To: 1. z. 3.* Aztis paranchola fianac, hogy az igazaknac temetesit tiitellye, *Tob: 4.* Es az ű anyat melleie temesse egy koporoloban, *Tob: 14.* Mint am ludas Machabæus chelekedec, z *Machab: 12.* Nem külőmben aldozec, es könyörge szent Agoston az ű holt anyáért, *Augustinus lib: 9. confes: cap: 12.*

Mint,

Mint, es miert kelleſſec, az meg holt biuck
ért emlékezetet chelekednűnc?

Kialatkeppen háromkeppen, tudni
illic, előſzer imadſaggal. 2. Az
ſzent miſenec lſtenhez valo be mutato
aldozattal. 3. Es alamoſzna ſzolgalta-
taſſal, mert így chelekedec ludas Ma-
chabæus, z Machab: 12. Ezent parancho-
la az vén Tobiaſis fianac, Tob: 3. Sz:
Agoltoſt az tis beſzelli, hogy ſemikep-
pen valaki ne ketelkedgyec, hogy az
imadſag, aldozat, es alamoſzna tetel al-
tal, az meg holtaknac, ſegetſegűl ne le-
heſſen az anyafzentegyhaz, hogy az
lſten engedelmeſben ne chelekedgyec
véle, hogy ſem bűnei erdemlettec vol-
na, Auguſt: ſer: 34. de uerb. Domini, &
Enchiri: ad Laure: cap: 10. Ekeppen iro-
nac ſzent Gergel lib. 4. Dial: ca. 39. Et
Chryſt.

Chryſoſt: hom: 21. in Act: Apoſtolorum
Szent Ambrusez előt 1100. eſtendő
uel élt, azt mondgya, hog közönſeges
ſzokas, hogy 30. es 40. nap vtan az ha-
lottakról emlékezet ſzolgaltaſſec.

Tertulianus de mono: parancho-
lya hogy az aſzonyemberec az ű meg
holt ſeriekért imadkozſzanac, es eſten-
dönkent aldoztatſſanac. Rövid ſzoual
mennel igazb hitűec, iamborbac, es la-
ſtenfelő emberec voltanac, annal ſzora-
galmatosban, tőkelletesben, es tiſteſſe-
gesben emlékeſztenec az meg holtak-
ról, érettec aiandekot mutattac, es al-
doztattanac, kőnőrgettenec, es temeteſe-
ket emberſegesben tartottac: mint az
prophetaktul fogua Abraham, Iſaac.
Iakob, es Ioleph, Gen: 23. 25. 48. 49. 50.
es mind az mi véneinknel, az Apoſto-
loktul fogua mind eddig nagy meſze
G ſzel-

LELKI ORVOSSÁG.

szellel niluan lattyuc, es esmerhettyuc,
kicennec fölötté galdag emlekezete,
es temető heleket emelte, es chinaltas
nac, I Macb: 13. Viszontac oly hitetlén
nac, el fordultac, es listentelen emberc
uoltanac, kic az ű meg holt eleikért se
mit sem emlekeztec, nem hogy imad-
koztac volna: mint ám az karhoztas
tot Cainban rettenetes példat lathatni:
kic az listentűl nem chaczert atkozta-
tec, es vettete el, hogy az ű öchet az
artatlan Abelt meg öle, hanem inkább,
hogy penitenciat nem tarta, es az meg
öletet atyafian nem könyörűle, tistel-
seggel nem temete, érette nem imado-
koztec, auagy aldoztec: Es ime meg az
földis szana űtet artatlanfagaért, véret
magához szíuan, es veuen, es vgy ki-
alta listenhez menyegbe, Gen: 4.

Engedgye az fölleges listen mind
nyas

LELKI ORVOSSÁG: 30

nyaiunknac, hogy mi az igaz hitbe, es
rös remenységbe, es tistá szeretetebe, sz-
neuet it tistelhelsűc, ez világból ki mul-
takrol menyországba, es az tisteto tűz-
be valókról, vgy annera emlekezzűne
könyörgesinkbe, hogy mies az szen-
tek nec egyességebe ű szent fölseget ueg-
hetetlen országaba szüntelen, es örök-
ke aldhasuc, tistelhelsűc, es dichöc-
helsűc.

*Masodic része az lelki
orvosfagnac.*

*Az közönséges keresztényen a-
nyaszentegyháznac fölse-
ges szentsegirűl.*

Mit kel közönséggel tartanunc, es blinnunc
az egyháznac szentsegirűl: Gz E

Előfzer, hogy égenkent mindenie
szentsegec, kilső, vastag, es testi er-
zekenleg ala veter ielec, vgy hogy nes
künc, az lathatatlan lsten malasztyat
hordozzac, es chac nem kezzel nyu-
tyac: az az róuideden, az szentseg semi
nem egeb, hanem lathatatlan lsten ma-
lasztyanac es keduenec, lathato iele &c:
*August: de ciuitate Dei lib: 10. ca: 5. Et de
doctrina Christiana lib: 2. ca: 1. Bernard:
de cœna Domini.* Es ezec, nē többec, sem
keuesebbec hēnel: es Christus vrunk-
tul ünön magatul szereztettenec, es ren-
deltettenec, tudni illic, 1. Az kerestleg.
2. Bermalas. 3. Az oltari szentseg. 4.
Az pœnitentia. 5. Eghazi rend. 6. Ha-
zassag. 7. Vtolsó kenetes. *Concil: Flo-
rent: Trident: sess: 7. Can: 1.* Mely Sacra-
mentomoc, es szentsegec, az ô testamen-
tombā, meg voltanac peldaztatua elő-
fzer

fzer az 7. buza kalaszokba, az egy fār
bol melyec tamadanac, *Gen: 41.* Amaz
vérrel hétfzer valo meg hintés, *Leuit: 4.*
Az hét lampasoc *Num: 8.* Az hét trom-
bitakba los: 6. Az hétfzer valo pűssen-
tele, auagy ihlese, az föl tamastot holt
germeknec 4 *Reg: 4.* Naamañac hétf-
zer valo maga mosogatasa, 4 *Reg: 5.* Az
hét oszlopoc, melyeket az okos építő
készeter, *Proue: 9.* Az hét garadich fog
az lsten templomaba: az hét szemekbe
eg köben, az arany gertyatartoba: hét
lampasokban, *Zach: 3. 4* Az sz: Lelek
nec hét aiandekiba, az hétfelé szakadot
folio vizekbe, *Esa: 11. 12.* Az hét chil-
lagokba, es lsten könyuenec hét peche-
tebe, *Apoc: 1. 3. 4. 5.* melyekről szol-
sz. Agoston *in Psal: 43.* Az ô testamen-
tomba (vg mond) igeric az szentse-
gec az malastot, es lsten keduet, de az

vy törüenbe adgyac az keduet, es szent
telest. Az szentleggel el rendeltetene
es vilagösszagoc, malaft szerezöc, es id
uössfegre viuöc.

Masodfer szükfeg hinnünc az hét
szentsegec felöl, hog mi azoc altal nem
chac bününk nec bochataffat veszüc,
hanem annac fölötte az lsten nec mala
fytat, kiualkeppē valo keduet, es öröc
iduössfeg (az Iesus Christus sz: halas
lanac azokal egyes közbe vetesseuel)
meg nyeriüc, es vg mint az igaz Sama
ritanustul az Christustul, Luc: 10. Bi
zonos oruössfagot veszünc az bün nec
mérge ellen, Sap: 6, minden eretnekfeg
ellen, teuelyges, es emberi fogyatkoza
soc ellen. Azert mondga sz: Agoston
lib: 19. contra Faustum Manichaeum ca: 11.
Az Sacramentumoknak ereie vgy
mond meg mondhatatlan böchületes,
es

es draga, es azert valaki meg vtalya, az
lstenec hatalmat szidalmaz, mert lste
szidalmazual illettet, midön meg vete
retic az, mely nekül semi lsteni szolgálat
nem lehet, es vegezethetic. Sz: Gerge
lis lib: 6 cap: 3 in primum Regum azt írja,
hogy mi kiüül veszüc az szentsegeket,
hog belöl az lsten malaftyaual, es sz:
Lelkeuel meg tellyessedgyünc.

Harmadfer, az szentsegec felöl aztis
kel tartanunc, hogy Christustul, az sz:
Apostoloc, es egeb tanetoktul az ke
restyen ayszentegházba mi reanc iüt,
es szallot, az meg valtozhatatlan gya
korlása ez szentsegek nec, mindenkor
volt az hiueknel, ez vtanis leszē. Dion:
Areop: Eccl: Hierar: Ambr: li: 4. de Sacr:
ca: 4. Es hogy az törüeny szerent valo
papiac gonossaga, meg nē bantya az
szentsegek nec ereiet, es chelekedetit.
Mat: 23. Aug: con: Don: lirs. ca: 19. A

LELKI ORVOSSAG.

Azert intisz: Pal az Corinthumbeliek, hog az keresztleg szentsegenec eret, es chelekedetit emberi jamborsag, nac, es iosagos chelekedetinec re tulay donechac, hanem Christusnac, es sz: halalanac erdemene elmeriec, es val liac, 1 Cor: 1: Az chufoloc ellen penig az lsten azt mondga, 4 Esd: 2 hogy ki leszne gomlalua, mert szentsegit meg vtagac. Szent Agostonis niluan szol, super Leuit: quast: 84. valaki vg mond ez kilsó lathato sacrametomokat meg veti, lehetetlen hog az lathatatlan mál lsztal meg szenteltesse.

Az keresztsegnec szentsegerül mit kel tartanunc?

ELöfzer, hog Christus vrunc szent zette, Math: 3. 28. Mar: 1. 16. Luc: 3. Ioan: 3. es hog sz: halala, es draga vére által

LELKI ORVOSSAG.

53

által, chelekedő erőtvet maganac. Ioan: 1. Roma: 6. Gal: 3. 6. August: de nupt: & concup: lib: 1. cap: 20.

Masodser hianunc kel, hog az sz: kereszt viznec kilsó mosogatata által, (hozza iaruluan az lstenec igeie) az ember tellyesleggel meg tisztul, es az büntül meg mosogatattic, vg hog vy ionnan szülöt, es meg szenteltetet legyen, Ioan: 3. Eph: 5. Tit: 3. 1 Pet: 3. Eröl szolla az lstenis à Prophetanal, Eze: 36. Tista vizet öntő creatoc, es meg tisztultoc, mindē tisztatalansagtokbol.

Harmadser aztis kel vallanunc, es tartanunc, hog az keresztsegnec szentsege kiuül, senki meg az kisdő gyerme kis nem iduözülhet, Ioan: 3. 1 Cor: 6. Heb: 10. Dionis: Areopa: de Eccle: Hierar: cap: 7. August: Epist: 28. Et lib: 3. de anima & eius origine cap: 9. Azert mond.

G s

gya

gya aranyfzaiu szent lanos Hemel: ad
 Neophi: mi kerestellyűc az kis gyermek
 keket, hog ne legyenec őf: ue kötőztet
 ue az eredendo bűnben, es hogy ű ne
 kic adassac minden szentsege, igazsága,
 gyermeksege, atyafisága az Christus
 nac, es hogy mindnyafan ű tagjai le
 gyenec, es az szent Lelk nec hayloki.
*August: ser: 14. de uerb: Apost: Credit in
 altero, qui peccauit in altero* Masba hi
 szen, az ki masba uetkezet. Touabba
 az Isten nem akaria, hogy valaki ezec
 közül el vessen, *Math: 18. de az kereszt
 seg nekűl el vesznec, Ioan: 3. mint az ő
 törvénybenis az kic kőrnűl nem me
 tettenec, el vesztenec.*

Mit kel tartanunc az Bermalasnac
 szentsegerűl?

ELőfzer hog Christus vrunc szers
 zette, es hog vele élyűnc rendelte:
 Azer

Azertis veti vala Christus vrunc kes
 zeit az gyermekekre, *Mat: 19. Mar: 10.
 Luc: 8. parancholais az Apostoloknac,*
 hogy Hierusalemből ki ne mennenec,
 miglen kőrnűl vettetenec az Isten ere
 ieucl (ez szentseggel) oñan földűl, ide
 ala, menből ez földön, még meg nē es
 rőssednenec, *Luc: 24. Erről az szentseg
 ről mondga sz: Agoston, contra lit: Pe
 til: lib: 2. ca: 104. hog szinten oly szent
 seges, es szēt ez, mint az kereszt seg: Con
 cil: Eliber: ca. 38. Aure: ca: 3. Leod: cap:
 48. Flor. Constant: Sess. 15. Trident. Sess. 7.*

Masodfer az Bermalasnac szent
 segerűl szűkseg eztis tartanunc, hogy
 az által ember az Isten nec malasztat,
 ereiet, es az hit nec neuedeken seget ve
 szi, mint az Apostoloc Pinkősd napiā,
*Acto. 2. es az vtan az kereszt yenec, mi
 dőn imar meg keresztelkentec volna.
 Acto: 8. 19. Cyprianu: serm: de unctione:*

mert az keresztfegeben az sz: Lelket ve
szűc bűneinknec meg bochatafáért, de
az Bermalasban erősfegért, azt mond
ga Petrus Damia: ser: 1. *dedicat: Ecclesia.*
Touabba azt mondga sz: Agoston
Tracta: 33. *in Ioannem:* hog Christus v
runc az Chrysmatul kenettül neuezte
tic, es azért kent meg minket, hog bay
nokoc, es erős viuoce legyűnc az go
nosellenfegél. miuel hog azért, mind
nyaiunknac harczolnunc, es vinnunc
kel, szűkseg hog mindnyaian meg ke
nettesűnc, es Bermaltassunc.

Harmadser aztis kel az Bermalal
nac szentsege felől értenűnc, es veűnc,
hog ha mi azt meg vettyűc, es tunyala
gunkbol el mulattyuc, nehezen vetke
zűnc, es annal inkább az igaz hitben, n
mot, es labat nem vethetűnc, attul ele
sűnc, es az teuelyges miat el karhozűc
August:

August: lib: 5. *contra Donat: cap: 20.* Az
lsten, parancholta leg előszer Moyses
nec, es Aaron papnac az Chrysmat, es
olayozast, *Exod: 30.* Annac vtaña az
kiralyokban, Saulba, Dauidba, 1 *Reg:*
10. 16. Az keresztienec penig kiralyi
nemzetsegec, es lelki papoc &c. 1 *Pet: 2.*
Sz: Celemen martyr azt iria, *Epist: 4.*
ad discipulos suos Iulium, & Iulicium, hog
ű, az Bermalasnac szentseget, sz: Peter.
űil vette. Az töb apostolokis, az vr
nac parancholattyabol azt tanetottac.
Ezent bizonyettyac *Dion: Areopa: Ec*
cles: Hierarc: ca: 2. Melchbiades p. & mar:
Epist: ad Hispania Episcopos. S. Fabianus
p. & mar: Epist: 2. ad omnes orientales E
piscopos ca: 1. azt mondga. Hogy Iesus
Christus az mi vrunc (minec vtanna
tanetuanyinac labait meg mosogata)
vg taneta az Chrysmnac, sz: kenetnec
szene

szenteleset, az mint mies az előtűnc va
loktul, es űk az sz: Apostoloktul, vet
tec. Ezent tanetottac az Anthiochia, le
rusalem, es Ephesumbeli Eghazac. E
zenkeppen bizonyetya Leo magnus,
Epist: 88. ad Episc: Germani: & Gallia,
Eusebius papa & mar: Epist: 3. ad Episc:
Tuscia & Campa: Innocen: 1. Epist: 1. ad
Decentium cap: 3.

Az Oltari szentsegről mit kel tartanunc, es
uallanunc?

ELőszér, hogy ez főlleges szentseg
Christus vrunktul ű magatul, nem
chac sz: halalanac, es kenszenuedesene
uere ki ontasanac, el feleythetetlen emle
kezetire, es lelkünknec belső lelki tapla
lasara, hanem añac főlőtte eg igaz, min
den szentseg főlöt főlleges aldozattul
az vy testamentumban szerezteret, es
reno

rendelitet, Math: 26. Mar: 14. Luc: 22.
1 Cor: 10. 11. Dion: Areop: Eccl: Hierar:
ca: 3. Et Epist: 8. Ignatius ad Smyr: Augu:
Epist: 20. con: Faustum ca: 21. Sz: Andras
Apostol azt felele amaz tiszti felő vas
ros feiedelē nec Aegeasnac, hog ű napō
kent aldozie az lstenec, tistafagos bara
nat az Christust, mely eppen meg mas
radna, ha szinten az egeis nép enneis.
Masodser, eztis kel hīnūnc, hog az ol
tari szentseg nē chaci el, es ualami bel
leg: hanē igaz, eleuen, es letel szerez u
lo Christus teste, es uere: az az, Iesus
Christus, igaz lsten, es ēber, loa: 11. Az
menei elő keñer, loa: 6. valamint az szűz
mariatul születet, Lu: 2. az magos kerest
fan, az mint szēuedet, Mat: 27. harmad
napjara visontag az mint fől ramador,
loa: 20. es ualamint az atya lstenec iob
ian űl, Mar: 16. es az itilet napiā meg iteli
az eleueneket, es holtakat, loa: 5. A. G. 10

Azert beszél imigyen *Chrisost: Hieros: Cath: 4.* Miert hog' Christus vrunc űn nűn maga erősseti, es bizonytja mond uan, ez az én testem, kichoda mereszeltouab abban kételkedni? *S: Theoph. in Mar: 14.* Christus vrunc monta, Az kenyér melyet nektec adoc, én hufom, es nem mondga ieczi hufomat, auagy peldaia hufomnac. *Idem in Mathe: 26. Et Ioan: 6.* Es *Cyrillus Alexandri: Epist: ad Colosij:* Veged az iduózetűnec beszedet hitetdel, miuel hogy ű az igazsag, nem hazud.

Harmadler az oltari szentsegrűl aztis kel tartanunc, es vullanunc, hog' valahanyfer mi leg nagob iękekezettel, es ayitatoffaggal kezfűlűnc iarulni hoza, hog' bűchűlettel, es halaadassal az mi lelkűnk nec betegseget elűb meg ielentuen, es gonuan, áitatos tűredelmessęgel,

gel, erűs hittel, es vastag remenssęggel szűkssę oda iarulnunc: mert azt műdűgya sz: *Lukach, Luc: 11.* Mi kenyerűnket mindennapiat ad meg nekűnc ma: szent Mathe penig, *Mathe: 6.* azt iria az mi természet fűlűt valo keńerűnket: az az, az oltari szentseget, melyet vę mint az keresztienek nec naponkent aldozni, imadni, es venni kellestec.

Az oltari szentsegnec vetelerűl.

Mit kel tartanunc, es uallanunc, binnűnc, az oltari szentsegnec vetelerűl, es etelerűl:

ELűszer, hog' azt, az Christus rēdelefebűl, es parancholatyahol, az Anasztentęghazhoz ualo engedelembűl, leg keuesbe eę estendűben hufuet taa

H

tan

LELKI ORVOSSAG.

lan (io kezülettel, es gyónással) hoz-
zanckel vennűnc, valaki penig az A-
nyaszentegházat nem halgatyá. (azt
mondga Christus, *Math: 18.*) Olyan le-
gen mint az pogan, es niluan valo bír-
nős, *Concil: Triden: sess: 13. Can: 9.* De
az kisdéd gyermekek nec azt nem kel-
adni, miuel hogy még eszek nec itiletis-
uel nem élhet nec, magokat meg nē kēr-
dezhetic, es próbálhatyac, iol sē kezü-
het nec, hog mēto tistelettel, es bōchū-
ettel lehetnenec añac uetelebe, *1 Cor: 11.*

Masodser (azokban az országoki-
ban, es heleben, melyekbe az añaszent
egyház meg engerte) két auagy egy-
szemely alatt uchetit ez oltari szentise-
get, chac hogy az ember előszer (az
mint emlékezet vagy on az vetelrűl
valo engedelemben) es sz: Pal Apo-
stol int *1 Cor: 11.* magat kiki meg ro-
stalya,

LELKI ORVOSSAG. 58

stalya, es kérdeze, estökellestsen, min-
den tetouazás nekűl hidgye, hogy az
Christus Iesus az oltari szentsegbe iga-
zan, letel sz: rē, de nem reisz, es el ostua,
auag: daraboc szerez, hanem hogy az
test, az uertűl el ninchen valastua, mert
valaki az Christust tōrdeli, es szegdeli,
auagy meg oszttya Antichristus az,
1 Ioan: 4. Azert mondgya sz: Pal, hog
az Christus meg nem osztatot *1 Cor: 11.*
Es hogy nem tōb legyen az két szemely
alatt, mint az egybe be foglaltatot: Es
hogy sem ki szeretes, ez két szinben,
szemelyben, auagy Christus parancho-
lattya ne legyen, miuel hogy unōn ma-
ga egy szin, es szemely alatt osztogatta
Luc: 24. Holot dicheri, es az ōrōc életet
az által meg igerite, midōn azt monda,
az kiez kenerbōleszic, ōrōkce meg nē
hal, *Ioan: 6. Concil: Triden: sess: 13.*

H z

Hars

LELKI ORVOSSAG.

Harmadser, es noha az oltari szentség
nec két személye alatt való vetele meg
legén engedue, mind az által mégis ke-
vessebb akadekcal, es nagobb tisztelettel ue-
tethetic az egy személy, hog sem az két
tő alatt, es inkább alkalmatosb az Chris-
tus rendelesehez, akarattyahoz, es az
mi hiű szerelmes anyanknac az kereszt-
yen ańa szenteghaznac értelmehez, ki-
ben mindháian eg személy alatt (az kic
az sz: misenec aldozattyat nem szolgál-
tattyac, auag nem eneklic) uezic, es eg
nehaniszter estendőben, alazatossan ho-
za iarlunac, Ioan: 6. Math: 11. Con: Tri-
den: sess: 13. Can: 3.

Miert kel ez oltari szentséget, egy személy
alatt uennünc?

Előszér azért, mert Christus az mi
Eduőzetőnc, ünön maga batorét fe-
lőle

LELKI ORVOSSAG. 59

lőle, dicheri, aianlya, es az által az örök
életetis fogadga, midőn ig szol: En ua-
goc az élet nec keńere, mely az égből
ala szallot, nem v g, mint az ti eleitec et-
tec az mannat, es meg holtanac az pu-
staba, valaki enni kerd ez keńerből, ő-
rőkce meg nem hal, Ioan: 6. Amaz két
tanetuanynak is kic Emausba mennec
vala, eg személy alatt ada az oltari szent-
séget, Luc: 24. Azertis az oltari szent-
ség nec ereic, es chelekedete által meg ni-
latkozanac az ű szíuek nec, es hitek nec
szemei, hog meg esmerek űtet, Augus-
stinus niluan iria, li: 3. de consensu Euan:
ca: 25. Beda in Lucam cap: 24. Theophi:
ibidē, Chris: hom: 17. in Mat: operi: in perf:

Masodser azértis kel az oltari szent-
séget eg személy alatt venni, miuel hog
az igaz, közönseges régi, es iduőzető
hittel igyenes, es uele egűt iar, mely min

H 3

ket

ket arra tanet, hog nē chac testetűl, es lelketűl, véretűl, es húsoſtűl lſtenſege, es ēberſege ſzerent Chriſtus vrunc az keńer nec ſzine alat ot vagon, hanē an nac főlőtte, legkiſſebbic kőńeb reſzebe, tőkelleteſſen vagyon, es foglaltat, Mat: 26. Mar: 14. Luc: 22. Ioan: 26. 1 Cor: 10 11. Con: Trid: ſeſſ: 13. Can: 3. Azert dichertetic amaz Cananeabeli aſzōńe beris, ki chac az morſalek ot kiuańa va la erről az malaſtal gaſzdag aſztalrol, es keńerből, Math: 15. Mar: 8. Nem he iaba monda amaz uendegis az Euange liomban, hog boldog az, valaki keńe ret eſzic menyorſzagba, Luc: 14. Azert chudalkozō hog minden teuelgőc az két ſzemely nec rendit magokhoz eńi re vonſzac, minthā az ſzinek nec va logataſabol függene az, es nem az hit nec telyes, egés, tiſta voltabol, Ioa: 6.

Harmadſer eztis kel tartanunc az

eg ſzemely alat valo uetelrűl, hog ez ā ſzokas Chriſtus vrunktűl, es az Apo ſtoloktűl fogua, ez mi időnkig, az is gaz hitűeknel mindeha meg tartatot, Lu: 24. A d: 2. Es hog az keresztű hit nec telyes uoltat inkab ielenche effele eg ſze mely alat valo ſzolgaltataſa az oltari ſzentſegnec niluan meg tezcic, Ioan: 6. Con: Trid: ſeſſ: 13.

Keuannec meg iobbān oktattatnom, es tanul nom, az oltari ſentſegnec egy ſemely alat ualo uetelerűl.

ELőſzer bizonytyac ezt az prophe. Etalaſoc, iűuendőleſec, az természet tőruenent titkos értelmi, es az ő teſta mentom, hog az oltari ſzētleſeg eg ſze mely alat uetetneicc: mint ām az élet nec faia, Gen: 3. Iacob patriarcha penig kiralyi kőuer kenyerenec neuezi, Gen: 49. Daud Angaloc keńerenec, Pſal: 77.

LELKI ORVÓSSÁG.

Salomon minden edesseget tellyes izű
ételnek, Sap: 16. Ieremias azonkeppen
(az messiásnac) igaz, eleuen, letelyszerét
ualo testet, kéniernec neuezi, Ierem: 11.
Az manna Exod: 16. melyrűl ű maga
Christus vrunc emlekezie, Ioan: 6. Az
hufueti barai Exod: 12. melyrűl sz: Pal
az Istennek valastot edenye azt mond-
ga, hogy Christus az mi hufueti bara-
nyunc, 1 Cor: 5. Amaz Isten barania, ki
meg öletet, Esa: 53. Apoc: 5. Es el uestzi
ez egels vilagnac bűneit, Ioan: 1. Ved
eszedbe imar, hog ezeken az heleken
se mi emlekezet ninchen az pohar felől,
auag italrol: es bizoiara tokelletessen
szollanac szeműne lattara, az oltari
szentsegnec igaz vetelerűl, halsnarul,
es igaz szolgaltatasarol. Nem kiűlöm-
ben Christus urunkis bizoiettya űnön
maga, chuda tetelekezel, es almekodo
ies

LELKI ORVÓSSÁG. 61

lelekecel: midőn egnehany ezer embert
kenyerrel, minden ital nekűl taplala,
Math: 14. 15. Mar: 6. 8. Luc: 9. Ioan: 6.
Arrais emlekeztet minden tokelletes
kerestyen hiueket, nem hog italt, hanē
mindennapi természet fölöt valo keies-
ret, az oltari szentseget, hogy kiualtkep-
pen kérienec, Luc: 11. Math: 6.

Masodser, Az eg szemely alat ualo
vetelre ebregeffen minket az hatalmas
Isteñec tistessege, es ez szentsegnec nag-
bőchűletessege, miuel hogy az bornac
szine alat, nag könnyen ki dölthetnec, es
igy tistetelenséggel illetetnec, auag az
mint sz: Pal szol, az Isteñec fia labbal
tiprottatnec, es az ű testamentomanac
vére meg chűfoltatnec, Heb: 10. Ismeg
hog soc egyigy ű, es tudatlan kerestye-
nec ebben meg űtkőznec, es karhozas-
tra meg tantorolznac, es ig az igassag
H 5 ellen,

ellen, ez szent oltari szentseg ellen, az
 niluan valo lsten igeie ellen, az egefsko
 zönleges keresztjen anyaszentegyhaze
 nac egyes vallasa, es uegezele ellen, azt
 veli: hogy az Christu snacuere, az oltari
 szentsegbe el legyen valasztua az testu
 tul, 1. Cor: 1. Ioan: 6. Conci: Trid: sess: 21.
 Es miuel hog Christust ekkeppen szag
 gatyac, törice, es ofztyac, 1 Ioan: 4. ünön
 magokat tüle, es az ü malastyanac fo
 lyasitul, az anyaszenteghaztul el von
 szac, es az hitet teuelygesben hozzac,
 az életet halalokra, az iteletre es karho
 zatra veszie, 1 Cor: 11. Azert int, es
 batorot minket Christus vrunc ünön
 maga midön így szol: iüietec hozzam
 mindnyaian Matb: 11. En vagyoc az
 vt, igassag, es élet. Ioan: 14. En vagyoc
 az igaz élő menyei kenyér, valaki
 ez kenyerből keds enni, örökce meg
 men

nem hal, Ioan: 6. Azertis alazzac meg
 magokat az igaz keresztjenec ez oltari
 szentseg elöt. monduan amaz igaz hi
 ti Euangelionbeli szazados Centurio
 ual, vram nē uagoc melto, hog én haye
 lekombā iü. Mat: 8. kériks, es kiuanac
 nag aitatossaggal, es halaadassal amaz
 Cananeabeli aszonemberrel, az keier
 morsalekot, mely le hullana az föld,
 mei vranac, irgalmassal gal gasdag asta
 larol: Matb: 15. melyek nec hitec Chris
 tustul az fölleges igassagtul, az Euangeli
 onbā dichegetic, es magastaltatic.
 Harmadser, az oltari szentseg nec eg sze
 mely alat ualo uetelerül aztis kel tartac
 nūc, hog egenlökeppē, holsu idötülfog
 ua, el ualaszthatatlanul rend szeret szok
 asa, es chelekedete volt az eges uilagō
 kiteriet keresztjensegbē, az eg személy
 alat valo vetele az oltari szentseg nec:
 Tud:

tudni illic Christustul fogua az Apo-
stoloknac ideieig, Lu: 24. Acto: 2 mind
ez mai napiglã 1597. estendeig Iulij 3.
ez vtanis meg marad, mint mindẽ orsa-
goc, es egymás utan kőuetkezendõ sz:
attyac. es egghazi taneto ferfiac eg szaz
estendõ vtan, más szaz estendeig holsu
idõ folyasic niluan, es tagadhatatlanul
vallyac, es bizoñettyac: Az elsõ szaz
estendõben: az az, ez elõt 1400. esten-
dõuel sz: Celemen, sz: Peter nec tanet-
uanya, es kőuetõie, martyr, es véreuel
valo bizoñsaga az keresztyn hitnec,
Epist: 2. ad Iaco: fratrem Domini: Ez elõt
1300. estendõuel, Tertull: lib: 2. ad ux-
orem. S: Cyprianus mar: ser: 5. de lapsis, &
serm. de cœna Domini Ez elõt touabba
1200. estendõuel, Concil: generale Nice-
num 318. Episcoporum, melyben az elsõ
kerestyn Chaszar Constantinus jelen
volt

volt. Orig: bomel: 13. in Exod: Ez elõt
1100. estendõuel, Ambro: lib: de benedi-
cat: cap: 6. Hieronimus in Apologia pro
libris contra Iou: Epist: ad Hedibiam quæst:
2da. August: lib: 2. de uisitat: infirm: ca: 4.
bomel: 26. & 50. ser: 252. de tempo: Psal:
32. Beda lib: 4. bist: Angli: ca: 14. 24. Eu-
sebius histo: Eccle: lib: 6. de Serap: Ez elõt
1000 estendõuel, Euagrius lib: 4. cap: 36.
Ecel: bist. Concilium Mileuitanum Can: 6.
Ez elõt 900. estendõuel S Gregorius do-
ctor Ecclesiæ lib: 5. Dialogo: cap: 3. Gre-
gorius Turonen: lib: 1. cap: 9. de gloria mi-
li: Ez elõt 800. estendõuel, Concil: Con-
stantinopolitanum (quæ est Synodus 6. uni-
uersalis) 299. Episcoporum. Ez elõt 700.
estendõuel Paschasius lib: de Sacr: altaris
cap: 14. Ez elõt 500. Burckhardus pi-
poc lib: decret: 5. ca: 9. Ez elõt 300. es-
tendõuel, Albertus Magnus Episc: Ras-
tisso-

tisponens Tract: de Eucharistia. Ez előt
200. estendőel Nicephorus lib: 17. ca: 25.
Ez előt 100. estendőel Synodus Constan
tien: sess: 13. Basili: sess: 30. Nostro tempore
Synod: Triden: sess: 21. &c. Imholkerest
yen olu is egynehany száz bizonyla
gid vanna, kiknek nag hitelec vagon,
miuel hogy különb idöben, es helen
uoltanac, es mindnyaian, egy szíuel, eg
vallással, ez föl nem bonthatadlan szo
kast, az oltari szentsegnec vetel be, es
ételebe. melyet egy szemely alat vette
nec, es azt, nem chac chelekedetekkel,
de irasokkal bizonyettyac: mely szer
melyec, touabba nem chac chelekedes
tekkel, hanem éluen, peldaiokkal, chu
da tetelekkel, uerec ki ontasaua, es ha
lalokkal, martyromsag szenuedessek
kel, niuan ki jelentettec.

De

Demikeppen kel inkább azt érteninc, holot
Christus arunc azt mondgya: Igyatoc
mindnyaian belöle?

ELöfzer tudnunc kel hog ez fölles
ges oltari szentseg, az kenierne, es
bornac szine alat Christus vrunktul,
(vgy mint igaz paptul Melchisedech,
nec rendi szerent, Psal: 109.) szerezte
tet, es rendeltetet, az el mult Melchise
dech nec peldazattyaért, ki borral, es
kenyerrel aldozic vala, Gen: 14. Heb: 7.

Masodfer, hogy ez oltari szentseg,
két meg valastot szin alat szereztet, es
tökelletesen valo ki jelentetere az kö
vetkezendö Christus uér ontasana,
mely len az magos keresztan, (nem
hogy uér ontatnec, auagy egymástul
valo el valas legén az oltari szentseg be)
azert né mondgya Christus vruc, ez az
én ki öntöt, auag el valasztatöt vérem:

hancm

LELKI ORVOSSAG.

hanem az ki erettetec ki ontatic, *Matb: 26. Mar: 14. Luc: 22.* Erched midön könt es halalt szenuede: mostanaba imar minthogy Christus urunc meg nē hal, es az halalt ű rayta töbfter nem vralko dic, *Rom: 6.* mert ű sz: fölsége az halalt öröke meg rontotta, *Esa: 25.* nem kü lömben. az ű sz: véret dichősleges föl tamadafa vian öröke el nē valasthat ni testetül, *1 loan: 4.* Vg annera, hog ua lakicez fölsleges oltari szentseget eg sze mely alat vészic, nem chac igazan az Christusnac letelszerent valo véret, es husat, hanem igaz testet, es lelket, igaz lstenseget, es emberseget, de vgyan ű magat az Iesus Christust, igaz lsten, es embert vészic magokhoz, *loan: 6*

Harmadfer tudnunc kel, hog az v tolso vég vachoran chac az tizenkét tanetusny uolt ielen, *Matb: 26. Luc: 22.*

kiket

LELKI ORVOSSAG. 65

kiket Christus vruc akcor papoka szentele, es ez oltari szentsegnec szentelelet, es aldozasat, az két szemely alat ada, hoga es piranchola, *Matb: 26. Mar: 14. Luc: 22.* az előliaro, es el mult Melchi sedechnec peldajaért, *Gen: 14.* vg hog el felethetelen halaadasnac, emlekezes tire leñe, az eczer meg let vér ontasnac, *Esa: 53. Heb: 12.* Nem kü lömben chac az egyhazi emberek nec (kie ielen valanac) mondatot imez. Igaroc mind nyaian belöle: melynec uetelere az két szemely alat, kötelefec az egyhazi emberek, ualahatler az misseben szentel nec, es aldozatot chelekesnec. Nemis mernec eget, az masic nekül az két szemely közzül, auag az sz: misse, es aldozat kiuül szentelni, es aldaní, *Conci: Triden. Sess: 21. & 22.*

I

Mikeppen

LELKI ORVOSSÁG.

Mikeppen kel hát értenünk holot Christus
arunc azt mondgya: hanem esítec az ember
fianac húsát, es ueret nem iszát,
az élet bennetec nem találtatic.

ELőszér eszünkbe kel veñünk, hog
Christus vrunc nem szol or az sze
melyeknek, auag színec felől, auag uala
stot emberi testről húsos es testi étel, es
ital felől (mint az Capharnaitac, loa: 6.
es mostani időben soc teuelgőc értic)
hanem szollot, igassagarul, szentsege
rül, fölleges hasznos, es szükségess uol
tarul, az fölleges menei bőchületes lste
ni eledelnec, es az hiuekrül, kie ueuen
dóc leñenec, ez fölleges oltari szentse
ben, igazan letel szerent, húsát véret, te
stet, lelket, lstenleget, es emberleget az
Christusnac. Azertis neuzei magat a
zon helen, élő menyei kenyernec, hogy
igaz étel, es ital, es erőt ad, mint az hus
es

LELKI ORVOSSÁG:

66

es vér, hogy erőt szokot hozni, es ez uí
lagnac (azertis igaz eledel) életet ad,
loan: 6. mely helen chac az egy személy
rül az kenyernec színerül, uagon emle
kezet, nagyobb ki jelentésért, es bator
sáért, hogy ű sz: föllege egy személy
alat tökellestesen vetettetic, holot azt
mondgya. én vagyoc az élő kenyér,
Concil: Trident: sess: 21.

Masodfer nem kel azt aletanunc,
hogy az poharba chac vér, es az ken
nyernec színe alatt chac test, auagy hus
foglaltatic: hanem az lstennecc büntetes
se, haragia, itéleti, es karhozattya alatt,
1 Cor: 11. kel es szükség hinniuc, hog
mind az két személy alatt, az kenyér, a
uag bor színe alatt, valasztua egédül az
Christus egészé, az ű hús, es uere, teste
es lelke, de embersege, es lstenlege, min
dē ofatal nek űl uagon, es be rekestetic,
I z mint

LELKI ORVOSSAG.

mint niluan ielentic az negy Euangeli-
stac sz: Pallal, *Matb: 26. Mar: 14. Luc:*
22. Ioan: 6. 1 Cor: 11. Ez helen aztis iol
es keresztényül kel figyelmeznűnc, es ér-
tenűnc, hogy ez két személy alatt ualo
uetelbűl, es az pohar ital egyenetlen ke-
uanlaganac uiszaunyaabol az lsteni
malasztott, es az keresztényi egyességet
meg ne pusztachűc, es folsuc, es az élet-
nec taplalo eledeléért az halalt, az aldal-
nac, es szentelesnec poharaért, atkot ne
uegűnc, miuel hogy sz: Pal azt monda-
gya, hog kétfele astal, es pohar talaltas-
tic, lehetetlenis, hog az vr Christus, es
az őrdög poharabol, es astalabol egye-
tembe reszesülhesse nec, *1 Cor: 10.* Oka-
imez, mert az lsten az bekeség nec, es
egyességnec lsteni, *1 Cor: 14. 1 Thes: 5.*
z 1 Thes: 3. nemis akaria, hogy az Chris-
tus az oltari szentségbe, auag az anya-
szent

LELKI ORVOSSAG. 67

szenteghaznac lelki testebe, meg tör-
iec, oisac, es szaggassac, *Ioan: 6. 19.*
1 Cor: 1. 1 Ioan: 4.

Harmadser tudnunc kel, es tökelle-
tesen hionűnc, hog ez fölleges szente-
ségben, természet fölöt ualo cheleke-
det, es chuda legyen, es azért az terme-
szethez az mi gondolatinkat, értelműn-
ket, es futamodot okoskodasinkat, a-
uag az iras bötűhöz (mely meg őli az
embert *z Cor: 3.*) az vy, hamis, teuel-
gő irokhoz, es kőűuechkekhez ne ra-
gazkodgunc, azoktul se fugiűnc, ha-
nem inkab alazatos halaadással okos-
kodasinkat rabsagra, es az lsteni szol-
galatra velsűc, *z. Cor: 10.* az hatalmas
lsten igeienec helt aduan: az keresztýe-
ni aniaszenteghaz meltsagahoz (mely
olzlópa, es fundamentoma az igassaga-
nac, *1 Thim: 3.*) engedelmesseggel ha-
I 3 ionly

LELKI ORVOSSAG.

ionlyuā, mindenestül oda veszüc magunkat: mert chac ű egyedül vet hatalmat, szent hit ueszetül, es vőlegenyes tül, Math: 18. es batorfagos bizonyos fogadafokat, az igassagnac lelkét, Ioan: 14. 15. 16. Es hog az ű hiti (örökcön ő rőkke) el nem romol, nem teueleg, az uag tantorossic, Math: 16; Luc: 22: Ezen anyaszentegyhaznac hatalmaual keresztesztec az Apostolokis, az Iesus neueben, noha Christus vranc Atyanae, Fiunac, es sz: Lelec neueben parancholta uolna hog keresztelnene. Az szombator, vasarnapra valtoztattac, Apoc: 1. Es soc egeb dolgokat az közönseges keresztienseg nec iouara hattac, es szereztec.

*De mi okbol szükseg ez földseges oltart bent
seget imadni.*

Elő.

LELKI ORVOSSAG.

68

ELőszér azért, miuel hog az mi vrunc Iesus Christus, az szentelő is gec utan ünön maga, nem chac embersege, hanem igaz Istensegeis (mind adig még az kilső szinec, es abrazatoc meg maradnac) ot ielen uagyon, Esa: 7. Luc: 1. 2. Ioan: 1. Rom: 9. Augusti: in Psal: 94. Concil: Triden: sess: 13. Ambraf: lib: 3. de Sacramen: cap: 1. 12. miuel hog az Angyalok is imadgac üt, Psal: 198. de ez vilagnac minden kiralyi, es népi, Psalm: 21. 71.

Masodser, az mi vrunc Iesus Christus, ez földseges oltari szentsegebe szükseg tiffelnűnc, es imadnunc azért is, miuel hog az Isten nec irasa, arra tanet benűnc, Psal: 21. 71. Heb: 10. Apoc: 14. 192 mert hog ha az Isten nec neure (mely ie czi az Isten seget) mindē terdec meg haitnac, az egebē, földön, es föld alatt, Phil: 2.

I 4

mennel

LELKI ORVOSSAG.

mennel inkább szükség az igaz Istennek
fiat únon magat, az oltári szentfégybe
minden tisztelettel, mint Istenünket, es
meg valtonkat, szabadatonkat imad-
nunc: miuel hog fölötte dichirtetne
azoc, à kic halando testebe, es emberi
allapathan ez földön, nag haszonnal i-
mattac, mint amaz három kiraly, *Math: 2.*
*Az poklos, Math: 8. Luc: 17. Az ta-
netuanoc únon magoc, es lokan egyes
bec, Math: 14. 15. Vide Chriftost: hom: 24.
in 1. Cor: Et hom: 61: ad pop: Iren: lib: 6.
de Sacr: Nazian: in Gorgo:*

Harmadser, Chriftus vrunkat azer
tiskel ez fölleges szentfégyben imadni.
Isteni tiszteletet, es böchületet cheleked
ni, az meg czafolhatatlan, minden di-
chőfégre melto szokasert az sz: atyak-
nac, es az közönfégyes keresztien anya-
szenteghaz gyakorlataert, holot Chri-
stus

LELKI ORVOSSAG.

69

stus vrunc szerzesetül, es rendelesetül
fogua mind ez mai napig, 1597, estens
deig, es sz: lakab ötödíc napiaig, meg
marat minden keresztien igaz népnél,
mind eddig, es vilag vegeig meg mas-
rad, *Math: 28. Vide Arcopag: Eccl: Hie-
rarch: cap: 3. Ignat: ad Smyr: Aug: Epist:
120. cap: 27. in Psal: 21. & 98. Ambr: lib:
3. de Sacr: ca: 12. Gregor: 4. Dial: ca: 58.
Chriftost: hom: 24. De ha az irast iol meg
tekentyuc, az Isten az természetnec tör-
uenébe, es az ô töruenébe, kilső, es szem-
latafra ualo dolgoc, es abrazatos szinec
alat akart imadtatni: Abraham három-
serfiat lata, es eget imada, *Gen: 18.* Moy-
ses tisztele, es imada az Istent az égő ti-
uős bokorba, *Exod: 3.* Az Israelnec'né
pe imada az réz kígoba, *Num: 21.* Salo-
mon az egefs kösséggel imadac az sze-
krenyenben, es kódős folyhőben, 3
Reg: 8. I s De*

De mi okbul kel, ezen oltari benszeget be re-
keszteni, meg tartani, auagy testoua
hordozni?

Először tudnunk kel: hogy az ha-
talmas Isten valami hazba, auagy
templomban nem lakozic, melyec em-
beri kéz által chinaltattanac, hogy ab-
ba be ne legyen rekestetue, *Akt: 7. 17.*
(mint az poganyoc gondolyac vala)
hanem az tista szíűben, es lelekben,
melynec szükség minden emberbe ta-
laltatni, ot lakozic űsz: főlsege, *Sap: 7.*
Ioan: 14. De inkább be tölti az meniet, es fől-
det, *Ier: 23.* Az menorfag űlőhele, es az
föld labanac samolys, *Esa: 66.* sohul be-
nē rekeztethetic, ki sem nilatkozathat-
tic, *Ang: in Ep: 137. & in soliloquio &c.*

Masodser tudnunk kel, hog ez olta-
ri szentseg az Isten hazaban, es szenteg
hazokban azert tartatnac, hogy az I-
sten

Istennec tistefsege inkább neuekedgyec,
miuel hogy az Isten ot dichertetic, ala-
dattatic, es imadtatic, mint az ű testas-
mentumbanis az frigyec szekrenye,
melyben uala az manna az menyeci ke-
nyer (mely peldazza uala ez főlseges
szentseget *Ioan: 6.*) be rekestue uala az
Istennec parancholatyabol, es vğ tarta-
tic uala, imattatot, tisteltetetic, es nagy ti-
stefseggel, haszonalis egy helyről más
helyre hordoztatot, *Exod: 16. 25. Num:*
4. 10. Deut: 10. Iosue 3. 6. 3 Reg: 1. 2. 3.
Am Obededom, telyes hazaua az frig
szekrenyenec ielen valo szentsegetűl,
főlötte meg aldatec, es boldogettatec.
Es azert Dauid kiraly nagy aitarofsaga-
gal, maga meg haytalsal uiue hazahoz-
z. *Reg: 6.*

Harmadser, ezertis tartyac, ez főlse-
ges szentseget, es igaz menyeci élő kenie

ret bizonyos helyen, az mi hasznunkért
 es szükségünkért az egészségeseknek,
 betegeknek, es halálhoz közelgető em-
 berekért: hog az egészségeseknek nag-
 batorfagot, es bizonyos hozzáfutásoc
 legyen, az ű hiteket, reményeket, es
 aiatóságokat ot föl gerjesztuen, es
 meg mutatuan. Vízontac az beteget,
 es halálhoz közelgetőt, hog beueb ba-
 torfagot uehesse, uagy az egészségre
 ualo meg terefre mind testbe, es lelek-
 be, uagy ez idő szerent, auagy örökce
 ualo életnek boldoglaga el uetelere,
 hogy egy keresztien emberis, ez nagy
 szentség nekül, vgy mint az égből le-
 szállot kenyér nekül, vti éleseg nekül,
 ez uilagbol ki nem melyec: mert Chris-
 tus vrunc ez szentségbe, io pastor
 Ioan: 10. hiues io oruos, Math: 9 De
 mindeneknel bizonyosb, es batorfag-
 gosb

gosb ut mutato az örök életre, es mes-
 nei hazankra, Mat: 11. Ioan: 14. Heb: 13.
 Es midőn mi, atyanktul, anyanktul, at-
 tyankfiatul, ez egészsuilagtul el hagats-
 tatunc, de akkor is ez szentségbe uigas-
 sztalonc uagy on, es mellettüncc al főkep-
 pen, es batorfagossan, Psal: 26. Heb: 13.
 miuel hogy az ű uarasar, es örökce va-
 lo szeretetit igerte, fogatra minekűnc,
 Hier: 31. Ose: 11 Math: 28. Ioan: 13.

Az misenec szolgaltatásáról.

Mit kel az misserül tartanunc?

EZ ige Mílsa, auag nyeluünkön mif-
 szæ, az Apostoloknac ideietül iű,
 miuel hog euel élt amaz sz: Celemen
 martyr sz: Peter tanetuanya, Episto: 3.
 Alexander 1. Epist: 1. Telephorus, Damas-
 sus,

LELKI ORVOSSAG.

Ius, Sixtus: Soter: Epist: 2. Fabianus Epist: 3. Ambrosius Epist: 29. & 33. Augustinus serm: 237. de tempo:

Először az Miferül ezt kel tartanunc, hogy ez legfőbb, szenteb lsteni szolgálat, es egy ualastót aldozatyá az vy testamentomnac, minden aldozatoc helet, melyec mind az természet, es ô törvénybe uoltanac, es talaltattanac, *Gen: 4. 14. Exod: 12. Malach: 3. Heb: 5. Clem: lib: 3. Constit: Apostol: Dionis: Areopag: Eccles: Hierar: cap: 3. Ignatius Epist: ad Smyr: Augusti: lib: 10. de ciuitate Dei, cap: 20. lib: 6. contra Faustum cap: 5. de fide ad Petrum cap: 19.*

Másodszor ezt is kel tartanunc, es hinnunc, hogy ez aldozat az Misá, Christus vrunktul az vég vachoran szereztetet az kenyernec, es bornac szí.
ne

LELKI ORVOSSAG. 72

ne alat, az Melchisedech papnac rendi szerent, *Psal: 109.* Es az magos kerest san ualo uér ontasba (az Aron ueres aldozatit le teuen, *Leuit: 1. 3. 4. 5. &c.*) az bűnnec bochanatyáért, meg aldoz tatot, es be mutattatot: *Esa: 53. Math: 27. Mar: 14. Luc: 22. Ioa: 11. 19. Heb: 9.* Es mostanabanis naponkent az lsten nec gyűlekezetibe, az eleuenekért, es holtakért, es minden szükséginkért ué res abrazat nekül (az neuezet Melchisedech pap rendi szerent, *Gen: 14. Psal: 109.*) aldoztatic. Az Christusnac peldaiabol, oktatafabol, es parancholats tyabol azt tanuluan, *Math: 26. Mar: 14. Luc: 22.* Es azért vgyan kel, es szükség ez aldozatnac lenni, megis marad ez aldozatnac gyakorlása, mind világ ue geig. Nem ok nekűlis neuezi Daniel, szüntelen ualo mindē napi aldozatnac, *Dan: 8. 9. 11.* Es

Es Malachias propheta 1. 3. niluan iſu-
uendölte, hogy ez aldozat nap kelet-
tül fogua, nap nyugatic fog aldoztatni:
mint hogy Chriſtus vrunkis mind az
eleuenekért, es holtokért, de az egeſ
uilagért ſzenuede, es meg haluan al-
doztatec, Ioan: 19. 2 Cor: 5. Sz: Iakab
Apoſtol Hieruſalemben miſét ſzol-
galt, es oluaſot, es azt irasban maga ve-
tanhatta: Sz: Andras Apoſtol felöl az
egeſ Achaiaeli egyhazi népec bizo-
nyettyac, hog az baluan iſtenec aldo-
zatty ellen ezt monta: Naponkent al-
dozom én (vg mond) az hatalmas i-
gaz élő iſtenec) az miſenec ſzolgaltat-
tyaba) az be fedezet barant, az igaz é-
lő iſtenec fiat. Abdias, & totus clerus
Achaia. Sz: Mathe Apoſtol es Euan-
gelista, az miſſenec ſzolgalttyaban,
az kerelttyen hitért öletec, es uegeztetec
ki

kiez vilagbol: Lauren: Surius. Vide pla-
ra: Baſil: & Chriſoft: in Litur: Augu: 22.
de ciuit: Dei, cap: 8. Chriſoft: hom: 18. ca:
8. in Ada: Apoſto: Gregorius 4. Dial: ca:
57. Bed: lib: 4. Angli: biſt: cap: 22. Iren:
lib: 4. cap: 32. Cypria: lib: 2. Epift: 3.

Harmadſer, eztiſ kel tartanunc, es
uallanunc, hog ez aldozatnac ſzolgalt-
tatasa alat valo imadſagunc, es kő-
nyörgestinc, annal tökellertesben meg
halgattatic az iſtentül, es beüſlegesb a-
iandekal gazdagettatic meg, az draga,
es irgalmaſſaggal rakua vrunc Ieſus
erdemeért, melyet érdemlet keſerues
kenaua, es halalaua: melyert az men-
ettya iſten eleiben vitetnec, együt, es ü-
altala ſzerelmes fia által, kiben kedue-
tölt, es az ſz: Miſſe be be mutattatic, es
aldoztatic, Gen: 22. Matb: 3. 17. Mar: 1.
Lu: 3. 9. Clemens Epift: 3. Iren: li: 4. ca: 32.
K . Chriſoft.

Chrisost: hom: 3. ad Phil: Ezert rendelte az közönséges keresztényen anyaszentegs hazis, hogy leg keuesbe, minden vasfarnap, es parancholt innepnapokon, az egefs lsteni szolgalatot az Misæt atatossaggal, es illendő böchülettel meghalgassac, es tistellyec, es v gán akkor az mindenható lstenec szamtalan ió voltaért, de kiualtképpen az Christus dragalatos uerenec ki ontasaért, halat ad gánac: elő hozuan mindenäpi szükseget, es nomorusagokat, bünök nec boshanatyat kéruen, kegyelmet, es irgalmat, segetseget, es szüntelen mellettec való letelt, es irgalmassagot szorgalmasztatuan, es kéruen.

Niluan ualo bizonylagoc, es rövid áldobeszedec, nemely régi sz: atyaknac, es iroknac, az sz: misenec szolgaltatasa fölöl: mi legyen az misæt: mit tartottac legyenük az misæt felöl, az Apostoloknac

ideietül fogua mind eddig: es mostanis mindē hiü keresztényeknek mit kellyen felöle tartani, es hinni.

1. Sz: Iakab Apostol (in sua Liturgia) azt mondga, hog az misæt uérnek ül való tisteleles aldozat, mely az mi bünök inkért, es az nép nec tudatlan ságaért aldoztatic.

2. Sz: Andras Apostol (Abdias Apost: discipulus) Az sz: misæt mindenäpi aldozata, az artatlan baránc.

3. Sz: Martialis mar: (Epis: ad Burdeg: cap: 3. Az sz. misæt, aldozata az Christus uerenec, es testenec az öröc életre.

4. Sz: Dienes Areopa: (discip: S: Pauli in Eccle: Hierar: ca: 3.) Az misæt mindē szentség fölöt, nag es chudalatos mysteriorum, auagy az lstenec tiikos dolga.

5. Sz: Ireneus mar: (li: 4. con: Valent: Heret:) Az sz: misæt, bizonyos aldozata az az vy testamētumnac. K z 6.

6. Amaz közönfegés Nicenumbeli Concilium 1. cap: 14. Az sz: Missæ né egyeb, hanem uér nekül ualo aldozatya az egyhazi embernek.

7. Eusebius Casariensis (lib: 1. demon: strat: Euange: cap: 10.) Az sz: Missæ egy bizonyos, nemés uér nekül valo, elmeuel meg nem fogható, es Istennel kedues aldozat.

8. Szent Hieronimus (li: 3. con: Peld: bare:) Az Missæ egy aldozat az test: nec, auag az Christus testenec, niluan ki ielentese, es mutatafa.

9. Arany szaiu sz: lanos (hom: 17. ad Hebr: & uariis locis) Az sz: Missæ em lekezete az Christus kenfzenuedese: nec, es sz: halalanac: es rettenetes aldozat, ki ielenthetetlen szentség, es Sacramentum: chudalatos, es nemés aldozat: szent es felelmes, el reytet titoc, oly aldo-

aldozat, mely által az Christus, Istenec baranya aldoztatic. &c.

10. Szent Agoston (Epist: 23. lib: 20. con: Faustum cap. 21. li: 22. de ciuitate Dei, cap: 8. & in pluribus locis) Az sz: Missæ egy aldozat, az Christus testenec, es uerenec: mindennapi aldozat, mely minden égő aldozatoc helet, az ô tör: uenybeliec helet rendeltet, es szerez: tetet, mely által az igaz Istent szolgál, mely chac az Istent illeti, el uegeztetic: szent, es bizonyos, valastot aldozat, mely által ez uilagnac büne, es gonos: sa ga, el töröltet, es el uetet. Es azért az meg szabadult Sathâ, az mi iduósc: günk nec gyűkeres ellensege, az embe: reket ôrdógi iregysegeuel, nag erőuel, es szorgalmatosfaggal el uon: sa oñan, es hogy azt ne halgassac, nag nyugh: tatlanfaggal meg bantya. De az sz: A.

L ELKI ORVOSSAG.

postoloc Peter es Iakab azt mondjá, hogy az ördög ellen allyunc, es nagy akaria, vagy nem el kel tauozni, es futni, mit ülunc; Iaco: 4. 1 Pet: 5.

De miért nem oluassz az Misset Magyarul?

ELőszér az keresztényeni egyefféért, miuel hogy ez aldozat az sz: Misset, Malachias prophetanac iüendölesé, es hirdetele szerent, Malach: 1. ez szeles vilagon napkeletül fogua, nap nyugatic, minden helen, ez vilagnac ke reksegeben, gyakorlasba, es szüntelen ualo chelekedetbe lenne, es aldoztat nec: melto dolog uolt, hogy haffonlo, es közönseges, az Deacieluen szolgaltatnec, es vegezter nec, mely Deac iel uel be hozatnac az Görög, es Sido iel uekis, azon szolgaltatba, miuel hog az szent

L ELKI ORVOSSAG.

76

szent keresztén ualó irasbanis, mely bizonyeta, es mutata az igaz Mesiast, ezekkel tiszteltetec, példais len, hog ez nyeluekkel fognanac élni az aldozatba, Ioan. 19.

Masodser, nem szükseg mindē magan ualo nyeluen az szent Misset szolgaltatni, miuel hogy az gonofs, nyugatatan, listentelen, balgatag ember ec, listeni karomlalsal, distelenfeggel, es meg utalalsal illetnec, miuel hogy az Misset kiualtkeppen ualo-szentseges, kedues listeni szolgaltat, leg folsó io, es leg nagyob zallagia az keresztényen se nec, Matb. 26. Mar. 14. Luc. 22. Ioa: 6.

Harmadser, nem kel az szent Misset Magyarol szolgaltatni, miuel hog añac halgatoi (mint gäkorta történetic) añal okosbā az ű hiteket ebbē mutogatiac.

K 4

Es

Es nagyobaitatossággal, es beűséggel uegezic imadlagokat. es szűkségeket Istē elōt inkább ki mutathatyac, *Psal: 33.* miuel hogy anniuál boldogbac, hogy nē lattac, megis hisznec, *Ioan: 20.* mert ha ti hinni nem akariatoc, azt mondga az propheta, meg sem kerditec értēni, *Esa. 6.* mint az ō törüenybeis az kőseg, nem érti uala az papnac aldozatytar, hanem chac hittec, főkeppen mi dōn az fő pap, *in sancta sanctorum*, az szenteknec-szentibe be ment, *Exo. 30.* *Leuit: 14.* *Num: 18.* *Heb: 9.*

Ielench meg imar touab, mit kelleffec tartd nunc az penitentia sentsegerül:

ELőfzer: Hogy ez szentseget ünōn Emaga Christus vrunc szerzette, es parancholta, *Math: 4. 16. 18.* *Luc: 13.* *Ioan. 20.* mely penitentia három reszbē foglalt

foglaltatic, az töredelmesslegbe, gonasba, es elegtetelbe, *Conci: Floren: & Trident: sess: 14.* Es azért ez penitentiaual, (miuel hog az Isteni malastnac, es minden ionac meg nyeresere első keszület) kesddec el Christus vrunc, es kerestelő szent lanos az Euangeliomi predikalasnac tisztit, ig szoluan, penitentiát tartchatoc, es el közelget az Istennek orsaga, *Math: 3. 4.* Es azért ad Christus v. tunkis hatalmat az Apostoloknak, es egyhazi embereknek, az bűnnec meg bōchatafara, es meg tartafara, az kötőzefre, es oldozafra, *Mat: 16. 18.* *Ioan: 20.* Aztis mondga, hog ha penitentiát nē tartotoc v. g. mond, mindnyaian el karhóztoc, *Luc: 13.*

Masodler, az penitentia sentsegerül aztis kel tartanunc, hogy minden embernek szűksleges az iduössegre, es

• K s Isten

Istennel való meg bekellese, valakie az keresztsegnec el uetelē után halalos bűnbe estenec, *Luc: 13.* tudni illic, hog az bűnön töredelmességet legē, meg gonyanac, es hog azért elegtetelt chele kedgenec, es az penitentianac igaz gű mólchet teremchec, *Ezech: 18. Mat: 3. 4. Luc: 3. Ioan: 20. Acto: 19. Iac: 4. Ambr: lib: 4. de pœnitē: 1. & 2. ca:* Azertis ne ueztetic masodic tablanac az haio tō res után, auagaz mi meg romlot terme szetűknec masodic fōl tamadasanac, miuel hogy chac ez által szabadulhas tunc meg egyedűl, az chelekedet bű nōktűl, *Tertulianus de pœnitē: Hieronimus in cap: 3. Esai: & ad Demet: de seruand: uirginitate. Chrysost: hom: de pœnit.*

Harmadser, aztis kel az penitentia felől tartanunc, hogy az által alkolma tosb, es készűltēb leszen az lsten irgale mase

massaganac, es malastyanac az oltari szentsegnec, es egyeb szentsegek nec, es minden ionac el uetelere. Az bűnōs emberis batorlagot, es bizonylagot uelzen általa, bűnenec bochanattya se lől: miuel hogy az szent Apostoloc, es az vtanna ualoc, kic ezen hatalmat vettec, egűt itilni fogianac, az itilet nec napian, *Math: 19. Luc: 12. 1 Cori: 11. Vide Orige: in Psal: 37. hom: 1 Chrysost: li: 3. de Sacerdo: Cyrillus lib: 2. in Leuit.*

De miért sűksēges ember nec bűneit meg gyonnt, es uallani az Egybazi solga elōt?

ELōszer azért, miuel hog Christus vrűc, az mi tōruen szerzōnc, es idō uōssegűnc, az papoknac, az bűn bocha tasra, es meg tartasra, oldozatra, es meg kōtelezesre hatalmat, es parancholac tor adot, *Math: 18, 19. Ioannis 20. mely*

mely hatalmat űk nem gyakorhatnac,
hanem h¹ az gyonast hallyac, es meg
esmeric az bűnnec ű rendit, mint az bi
ro az halalt, az oruos az betegseget, es
sebet, hanem lattyac, h¹ uatalyokban el
nem iarthatnac. *Vide Clemen: Epist: 1. ad Iacob: Dionys: Arcopag: Epist: 6. ad Dem: Tertul: de pœnit: Orig: in Psal. 37. bom: 2. Cypr: de lapsis. Chrysost: bom: 20. in Gene: August: bom: 49. & 50. mely dolgokat Christus vrunkis az poklosoknac t¹stetasaual, es Lazarnac f¹l tamastasaual, es k¹telinec meg oldozasaual akar ielenteni, Leuit: 13. 14. Math: 8. Luc: 5. 17. Ioan: 11. August: li: 2. de uisitac infir: cap: 4. Cyrillus lib: 2. in Leuit.*

Masodser szűkseg az bűnt meg g¹onni az papnac, hogy az vallas, el¹ szamlalas, es bűnnec gyonasa altal, az kesmeny itel¹ bironac orczaia el¹ v¹gyűc

gűc, *Psal: 94. mert ha mi magunc benunc mostan, igazan magunkat meg itelyűc, az lsten, rettenetes iteletibe, nē karhoztat bennűnket, 1. Cor: 11. Vide Basilium Compe: Explic. quæst: 110. 288. 299. Et in lib: de Virginit.*

Harmadser kiuantatic az menire tű lűnc lehet, bűneinket rend szerent, fede zesnekűl meg gyonunc, el¹l szamlalas nunc, es meg vallasnunc, az eghazi ember el¹t, lsten heltartoia el¹t, hogy mi az papnac segetsegeuel, uetkeinknec t¹kellertesb uallasara iuthassunc, es esmes retire. Kinec vezerlefebűl, az v¹tan, annual inkab gyűlölhesűc, es szorgalmas tosban el tauoztassuc: *Deut: 17. Mal: 2. Ioan: 5. 8. Acto. 3. Vide Cypri. serm: 5. de laps: Et li. 3. Epist. 14. Aug. bom. 49. 50.*

Inkab io, es hasznose gyakorta az bűnt meg gyonni: Ige

I Genis, Először nem külömben, mint
hog az emberi gyarlóság gyakorta
vetkezie (mert az igazis hetszer esie
napiaban, *Prouerb: 24.*) nem külömben
szükség nekünkis mindgáraft oruolsa
got keresnünk, lelki esmeretünket köne
betenünk, es bűnünköt az gonas, es pe
nitentia által le teñünk, *Iosue 7. Prou: 28.*
Math: 24. Acto: 29. Iac: 4. 1 Ioan: 1.

Masodser, es miert hog vrunc Chri
stustul ünön magatul, gakorta intetünk
hog sem oraiat, sem napiat nē tudguc,
mikor, mi helen, auag mikeppen kellel
sec meg halnūc, szükségese kiuantatic,
tista tókellertes, es telyes gonassal, az ha
lához készülnünk, *Mat: 24. Mar: 13. Lu:*
12. 21. 1 Thes: 5. 2 Pet: 3. Apoc: 3. 16.

Harmadser azertis kel gyakorta go
nunc, miuel hog az Istennec kiualikep
pen, es beűlegesb aiandeki (mint egeb
szente

szentsegekbenis) az penitentia, es go
nas által, amaz draga szolgálatbul, es
szētseges, keserues szenuedesbül, halala
bol, es piros uere ki ontasabol az Chri
stusnac, adatnac az ember nec, es töredel
mes szitűnec, *Esa: 53. Ioan: 1. Ro: 6. 2 Ti:*
1. Tit: 3. Vide Clem: Epist: 1. ad Iac: Di:
onif: Areopa: Epist: 6. ad Dem: Tertu: de
pen: Cypri: de laps: Chriost: bom: 40 in
Mat: lib. 3. de Sacer. Orige: in Psalm: 37:
bom: 1. Cyrillus libro 2. in Leuit.

De mi szükség az gyonas utan mégis peni
tentia, az uetecnec büntetefet szenuedni?

ELőser nem azert, hog vrunc Chri
stus eleget nem chelekedet volna
az mi bűneinkert, es az tellyes uilag
vetkeiert, *Ioan: 1. Roman. 12. 1 Ioan: 2.*
hanem hogy chelekedgyuc mies azt,
az

az mit űszent föllege peldaiaual, es níl
uan ualo tanetaffauul minket oktatot,
io utra uezerluen. Hogy effele utañ
ualo kőuetefsőnkél, magunkat meg ta
gaduan, szent kerestét hordozzuc,
Math. 10. 16. Mar. 8. Luc. 9. 14. Ioa 13.
Phil. 1. 1 Pet. 2. Vide Cypri. lib: 3. Epist.
4. Tertul. de panitentia. Chrsost. hom: 80.
ad pop. Et in Math: 3. cap. Christus v
runc níluan ualo, es kemeny beszédél
bizonyettya, az Sido varasoknac ha
laadatlan tunyasagokat, es restsegeket,
es meg tanettya, az satisfactiot, az es
leg tetelt, az penitentiat reszből mint
kellyen ember nec rendelni, ig szoluan:
Ha Tyrusba, es Sodomaba effele chus
dac lettec uolna, hamuban, es Cilicia
umban (az az keferűseggel, es testek
nec szorongatafaual) tartottac uolna
pænitentiat, Math: 11. Luc: 10. De ű
szent

szent föllege aztis mondga, hogy itilet
napian könyebben leszen dolgoc, az
Niniuebeliek nec, kie az penitentia nē
tartokat, es tőredetlē szűőket meg kē
dic itelni: miuel hog űk bōittel, sak ban
ualo őltőzessél, es testek nec lanyargata
faual penitentiat tartanac, Mat: 12. Luc:
11. Kerestelō szent lanos penig (ki min
den szűlettec kőzöt fölőtteb dichirte
tic, Math: 11. előszer az satisfactiot az
elegtetelt, chelekedettel, es peldaiaual ta
netotta az utan beszēdeuel, es taneta
faual, Math: 3. Mar: 1. Luc: 1.

Masodser, azertis kel pænitentia
tartani, es kellemetes gyűmölchēt az
pænitentianac Math: 3. Luc: 3. hōzni,
miuel hogy az őrőkce ualo bűntetes, es
karhozattyc az bűnőfsők nec kőzön
seggel (az penitentianac nem tőkelle
tes uoltaert) ez uilagi, es i dei bűntetesre
L valse

valtoztatic, mint am len dolga Dauid
nac, kinec noha az bün meg bochattas
tec, de az büntetes rayta marada, mert
meg kelle halni fianac, z Reg: 12. Es
masfut biinenec meg bochatassa utai,
meg ueretec, es büntettetec az népben,
midön hetuë ezer ferfiac öletenec meg
népe közül az Angaltul, z Reg: 24. Vi
de plura Cypria: ser: 5. de laps: Et li: 1. En
pist: 3. Aug: bo: 50. ca: 15. Et Ench: ca: 70.

Harmadser azertis kel az bünért re
anc vetet elégtetelt szenuednunc, es ioh
keduel uennunc, hog halaadassunkat li
stenhez meg mutassuc, es bizonyechuc
büneinknec bochanattyaért, mint che
lekedec Maria Magdolnais, midön az
draga kenetet vrunkra ki önte, Luc: 7.
Ioan: 11. 12. mely dolgot az arulo lus
das (mint mostanaban az teuelgóc, es
pokolnac kapui) igen bana, es nehezle.

Za

Zachæus (az usorasoknac peldaioc
al. 14.) halsonfelet ioszagának az sze
nieknec ada Luc: 19. Mathe (az telhe
silenec ellen Eccles: 10.) el hagin az
am asztalt mindenestül, Mat: 9. Mar:
Ambr: lib: 2. de poenit. ca: 5. & ad uir.
laps: cap: 8. Gregorius homel. 34. in Eo
angel. &c.

Az Excommunicatorol, atko
zasrol, meg kötözésrol,
es oldozasrol.

Mit kel tartanunc az lelki kötözési öl, es
Excommunicalasrol, az gyülekezet
kiuül uetesrol:

ELöszer azt, hog az által az eber le
lec szeret meg kötöztetic, es ki veti

L z

tes

retic az anyaszenteghaznac egessegebiul,
 es az szentsegeknek gyakorlataul, 1 Cor:
 5. 2 Thes: 3. 2 Ioan: 1. miuel hog vrunc
 u szent folsége szerzette az kötözest,
 es szamkiutest, midon nem chac oldo
 za fra es meg bochatafra ada hatalmat,
 hanem kötözefra, meg tartasra, es
 szamkiutefra, Math: 16. 18. Ioan 20.
 Es vgyan ot touab aztis monda, hog
 valaki az Anyaszenteghazat nem hal
 gatyá, olyan legyen mint az pogány,
 es niluan valo bünö, Math: 18.

Masodser, aztis kel az egyhazi lelki
 kötelről tartanunc, hog ez az hatalom
 az Apostoloknc ideietul fogua, es u
 tannoc valoktul mind ez mi idonkie,
 az Christusnac egyhazaba gyakorla
 tatot, mostanis szokasba vagon. Innen
 uagon hog sz: Peter Anania st, es Sa
 phyrat testi halallal meg büntete, Act: 5.
 szent

szent Pal az ördögnek ada az Corin
 thumbelieket, hog az test gyötretet
 nec, es az lelec iduözülne, 1 Cor: 5. meg
 oldoza uisfontacüket, 2 Cor: 2. De a
 zert kötözi meg, hog az Istenteleneg
 tul magokat oltalmazac, 1 Thim: 1. Sz:
 Pal touabba az atkot uesző nec neuezi,
 1 Cor: 4. es Anathemanac, Maranatha
 nac, 1 Cor: 16. el metzele, el oszta a
 z rothat tagnac az testul &c. Szent A
 goston azt mondja, in Deut: quast: 39.
 Az anyaszenteghaz vgy mond mo
 stanaban az atokkal itel: melyet az o
 testamentumban, az kemen Sidoknac
 meg oletefebe, fegyuerrel gyakorlanac
 az Leui nemzetsége, Exod: 32. holot
 huszon harom ezer ebret uaganac le.
 Azert monda Moyse nekic, ma szent
 telterec meg kezeteke az Istennec, min
 denitec, az u fianac, anyafianac uere

LELKI ORVOSSAG.

ben, hog' az aldasreatot szallyon. Ha-
sonlo dolgot talals Num: 25. 1 Cor: 10.

Harmadser ezis kel az egyhazi lel-
ki feguerről az átokról tartanunc, hog'
attul szükseg mindennec igen felni, es
szorgalmatossan magat meg oltalmaz
ni. *August: super Ioan: ser: 11. quest. 4.*
Nibil sic debet formida: Az keresztynnec
semitul inkab nem kel felni, mint az
Christus testetül ualo el meczeft, mert
ha attul el tauoztatic, vg' nem ű tagia,
es sz: Lelketül, föl sem tamastatic. Az
kiepenig az Isten lelketül föl nem ser-
kentetnec, az Istenhez azoc nem tar-
toznac, Rom: 8. *Origenes in Iad: hom: 2.*
Ambros: super Psal: 118. ser: 2.

Mit kel az oldozasrol tartanunc?

ELöfzer, hogy az oldozat, es ez
idő szerent ualo büntetesnec le szalle
cas

LELKI ORVOSSAG. 34

tasa, egedül chac az Christus tökelletes
es telyes kenszenuedesenec erdemeből
uetettetic, es az sz: irasban gükereftetic
Mat: 16. 24. Ioan: 20. 21. 1 Cor: 4. 2 Cor:
2. 4. 12. Heb: 11. 2 Ioan: 1. Az ô testa-
mentumban, az lubileus örüendetes es
stendóc, ez oldozat helet tartattanac.
Leuit: 25. 27. Num: 36. Ios: 6. Conci: Trid:
Ieff: 14. Ebben az gazdag tárhazba
uolt uetue, az Isten felő, égedelmes lob,
midőn azt uallya, hog' ű többet szenue
det, hog' sem erdemlet volna, lob 6. Sz:
Palis azt mondga, hogy mind azt, az
mi heia volt az Christus széuedesenec.
tulaydon testeiben be töltötte, az Chri-
stus testeért: az az, az anyaszenteghaz
ért, közönleges ualastot igaz Isten fia-
iért, Col: 1.

Masodser hiñnec kel, hog' az peni-
tentia tarto bñnősñec az oldozat által,
L 4 az

az meg erdemlet büntetés, vagy meg könyebettetic, avag tellyességgel elvetethetic. *Vide Cypria: lib: 1. Epist: 2. lib: 3. Epist: 15. 16. 18. lib: 4. Epist: 2. Tertus: de poenit: Concil: Nicen: 1. Can: 11. Inno: Epist: 1. cap: 7. Cor: Trident: sess: 25.*

Harmadler, hog effele szerzes, es gaszdag tárh háza az oldozatnac az főpastornac, az Christus hel tartotnac, es az sz: Peter után követezendőknek, az kulchnac nevezete alat (epü lefre, nem penig romlasra) bizatratot, es gyakorlasra adatot, es engettetet. *Matt: 16. 18. Ioan: 20. 1 Cor: 4. 10. 2 Cor: 2. Concil: Lateranen: Vienen: Constanti: extra de poenit: & remiss: cap: ex eo. Et in Clement: eodem titul: abusioibus. Concili: Trident: sess: 25.*

Az egyhazi rendnek bensfegerül mit kel tartanunc? Ez

EZ helen tudnunkel, hog az egyhazi rend ualastást teszen e két rendbe, az pápi es ulagi állapotba, es hogy nem ualaini emberi talaiman, has nem Christus vrunc ű szent fólsege rendelte, es szerzete, mert miképpen lten az ő testamentumban, az Leui nemzetseget az rob Sidoktul ki ualasta, es az pápi állapotra kiuallikeppen hiva, ualasta, es rendele, *Exod: 32 Num: 27. Deut: 10. Ios: 13.* Nem külömben Christus vrunkis az vy testamentumban az ű tizenkét tanetuanyc (kiktül az lelki, es egyhazi szolgac eredeteket vette) az közönseges sokasagbol, es gúlekezetből kiuallikeppen hiva, ualastotta, ki szette, es egyhazi emberekce chinalta, minden lelki, es pápi hatalmat nekic aduan, es pastorra, igazgatoua az ű nyaian, az az, az közönseges

L s ke

kereftyeneken rendeluen, es valasztuati, *Matb: 10. 1 Pet: 5. 1 Cor. 12. Eph: 4. 1 Thim: 4.* mint annac utana az uilagi feiedelemseget, es tisztitselet szerze, feguert aduan neki, es az kosssegnec engedelmseget paranchola, hog adot, es fizetelt adganac az feiedelmeknec, *Matb. 22. Rom. 13. Tit. 3. 1 Pet. 2.*

Először annakokaért az Egyhazi rendnec szentsegerül azt kel tartanunc, hog az Istentül ű szentfölssegetül szerzetet, *Matb. 10. 16. 26. Luc. 9. 22. Concil. Floren. Triden. Sess. 22.* es ez rendelt malastot, az Christus kenyanac erdemebül uelzi, es hozza, közlijs ű uelc, *Ioan: 1. 1 Ioan: 2. Augu: 11: 2. con: Epist: par: ca: 13. de bono coniugali cap: 24. Et lib: 1. con: Dona: ca: 1. Grego: in ca: 1. lib: 1. Regum. Istneg hog az papoc, Diacunosoc az kie Euangelionnt enekelnec*

nec, es Subdiacunosoc az kie Epistolat enekelnec (mint hog az Istē űket megszerelte, es dichebetes személyeke valasztotta) szükség űnekiec hazassag nélkül leni: mint Christus vruc az első főpap, Melchisedechnec rendi szeret, tancot, es az sz: Apostoloc, első papoc az vy testamentomban (élég sz: Peter valassa) chelekettene, *Matb: 19. Mar: 10. Luc: 14. 18.* Es mostanis minden Isten felő, kereftyen papoc chelekeshnec. Sz: Palnac intessét követuen, hog az hieueknec io peldat adgyanac, szeretethe, hitbe, tisztasagba, tancasba, nyaiasagba, es tisztelleges beszédbe, *1 Thim: 4. Tit: 2. Vide Epiphan: Hares: 59. Hieron: libro 1 contra Ioviniam: & aduersus Vigilant: Concilium 4. Carthaginen: Canon: 104. Tridentinum Sessio: 24. Canon: 91*

Es

Et 6. decret. lib. 3. tit. 15. Holot penig
sz: Pal Apostol azt írja, hog egy pü-
pös, auagy fel pap egy aszonyember
ferienec kellesse lenni, 1 Thim. 3. vgan
azon szent Pal azis mondja, hog egy
őzuegyaszony, chac eg ferfiu felesege-
nec kellesse lenni, 1 Thim: 5. De ezt iol
érched, nem hog egy ferfiat uegyen, a-
uag egel kellesse neki lenni, mert vgy
őzuegyaszonyember nem volna: Nem
külömben iteis azt akaria mondani, es
ielenteni, hog valakinec az elöt két fe-
lelege uolt, az papsagra ne bochatas-
sec, nemis erti azt, hog feleseget kelles-
se uenniec, Euseb: demonstr: Euang: li: 1.
cap: 9. Chrsost: hom: 10. 1 Thim: 3. Am-
brost: ibidem. Tertul: lib: 1. ad axor: de ex-
horta. castitatu, & de Mono: Orig: home.
17. in Lucam. August: lib: 2do. de coniug:
cap: 20. & de bono uidu: cap. 2. Concil: 4.

Car-

Carthag. Can: 104. Trid. sess: 24. Can: 9.

Malodser. az papi rendnec szentse-
gerül azis kel tartanunc, hog chac az
egyhazi szolgaknac, az papoknac ada-
tot az bün bochatasnac, eskötözésnec
hatalma, Math: 16. 18. Ioan: 20. Az ol-
dozasnac tisztu Luc: 22 es az töb szent-
segek nec okossan uelo szolgaltatasi,
Mat: 10. 1 Cor: 4. Heb: 5. 1 Pet: 4. Ad: 1.
Vide Ignat: ad Hero. Cypri: li. 2. de bapt.
cap. 8. Chrsost. lib. 3. & 6 de Sacer. &
home. 60. ad popu. Concil. Nicæ. cap. 14.
Triden. sess. 23 & 24

Harmadser ezis kel az egyhazi rēdnec
szentsege felöl tartanunc, es hinnunc,
hog nagy külömbfeg uagon nem chac
az egyhazi nép, es vilagi emberek kö-
zöt, hanem ün köztöt az egyhazi em-
berc közöttis, az az, hog nemelynec
köztöt, nagob hatalma uagon az bün
bo-

bochatafra masnal, es az Egyházi dolgoknac szolgaltatassaba, (nem külömben mint az világi tisztviselő személyekbe lattyuc) mint az Papa, az fő pap viseli az fő, es leg nagyobb méltóságot, melyet Christus vrunc adot Peternek, *Matb: 16. Ioan: 20.* Annac vranna az pispókóc, vgy mint az tizenkét Apostoloc, *Mat: 10. 14. 16. 20. 26.* Vtollzor az egyéb Egyházi rendec, mint az 72. tanetuanyc voltanac *Luc: 10. I Cor: 12. Ephe: 4.* Vide Ignat: *ad Hieron: & ad Philad: Cypri: lib: 1. ca. 2. 3. & lib: 3. cap: 9. Chrisost: lib: 3. & 6. de Sacerd. & hom: 60. ad pop: Hieron: ad Heliod: & aduer: Lucifer: Victor li: 2. de persequ. Vandal.*

Az

Az gonosz egyházi emberek felől kiünnam tudni, mit kellestec tartanunc, kie törvény szerint uertec az bentelest, es Egyházi batalmat?

ELőször két féle gonofs papoc uanac: nemelyec életékbe, es tanetásokba gonoszac, mint az eretnekek, es az hittul szakattac, es az anyaszentegház kiüül uannac, kiket meg ielent Salomon, *Prover: 6.* Es ez mostani időbē elegen talaltatnac, *Zach: 13. Matb: 24. Mar: 13. 2 Cor: 11. 2 Pet: 2. 1 Ioan: 4.* kiket Christus vrunc int, hogy el tauoztassuc, mint az farkasokat, lopokat, es lelki tolvayokat, *Matb: 7. Luc: 10. Ioa: 10. Aho: 20.* Ezekhez hasonloc uannac nemellyec, kiket nem bochatottanac, föl nem szenteltenec, nemis hitatanac. *Hicremia, 23. Romanorum, 10.*
Ezeka

Ezekről szól Christus vrunc, hog' ſoc hamis kereltyenec, es prophetac tamad nanac &c. *Math: 24.*

Masodser nemelyec uannac kie gonoszoc, es faytalanoc az ű életekbe, mind az által igazan, es iol tanetnac, kie ellen nehezē szol *Esa: 5. 56. Ier: 23. Ezec: 33. de főkeppen Nau: 3. Zach: 10. 11. Malach: 2. Math: 5.* mind az által el kel tũrnũnc, es szennednũnc: miuel hog' Christus vrunc ezekről szolla: Vala mire kezd nec iteket tanetani, szoluā, azt cheleked žetec, de az ű chelekedete ket ne miuellyetec, *Math: 23. Sz: P. I Apostolis* ezekhez ig' szol, *Rom: 2.* Egyebeket tanetasz te, magadat nem tanetod. Eze haffonloc az harangokhoz, melyec: az embereket az lsteni szol galatra őszue hiũtat, es űnõn magoc oda nem meñec, *1 Cor: 3.* mint az

eunias

tunyakis, alufzek onoc, restec, es puhac, kikerül Christus vrunkis szolla, midõn vg' mond az emberec alunnanac (az az, az pastoroc az egyhazi szolgac restec volnanac) az ellenséges ember, hituan magot, konkolt vete (az az, az õr dõg minden bũnt, eretnek seget, es te uelgest) hinte, *Math: 13.* Az sz: propheta touabba, nema ebeknec neuezi űket, melyec v'gati nem tudnac, auag nem mernec, *Esa: 56. Et Zach: 11.* O pastor, ~~es~~ idolum, derelinquens gregem: O pastor, es baluany, v'als, el hagyuan az nyaiat &c.

Harmadser, eztis kel tartanũnc, hog' az tõrteniszerent valo egyhazi emberk nec gonossagoc, es bũnõc, az szent segek nec ereiet, tõkelleteffegget, es hatol mat, meg nem kissebeti, el sem veszti, *Cyprianus ser: de coena domini. Augu: con:*

M

Cresco:

Cresco: lib. 4. cap. 20. & contra literas Petri: lib. 2. cap. 47. & lib. 3. contra Donat: cap. 10. Et lib. 5. cap. 19. Ambros. de Myst: inittan: cap. 5. Chrysost: hom. 8. in 1. Cor. & in 2. Thim: 1. Sacra illa oblatio, siue illam Petrus, siue Paulus, siue cuiusvis meriti illam Sacerdos offerat, eadem est quam dedit Christus ipsi Discipulis. Az draga aldozat vgmönd uag Peter, uag Pal, es akar minemü egyeb erdemü pap aldoza, vgan azon aldozat, melyet Christus vranc adot az tanetuanöknac, mi uel hog annac ereie, Christusnac az eges ember nemzetert ualo keiatul, es piros uerenec ki ontasabul (közbe iaru an az lsteñec igeie) szarmazic, es ne az ember nec iamborsagatul, 1 Cor: 1. 3. 2 Tim: 1. Tertul: de Resur: carn: De az io papoc vizsontac, kie magokat iol uises lic (mind eletekbe, es predikallasokba)

ket

kettös tistességre, es dicheretre meltoc, 1 Thes: 5. 1 Thim: 4.

Mit kel tartanunc, es hinnunc az fogadasrol, kiualtkeppen az lelki, es claustrombelt emberec felöl, az szabad akarát berent ualo segenyseg, tistafag, es engedelem felöl, mellyet hit fogadaßsal uestnec föl:

ELöfzer hinnunc kel, es felölöc tartanunc, hogy az lsten elöt kedues, es kellemetes, Prouer: 15. Esa: 19. mi uel hogy ünön maga int, es vonszon azokra, Psal: 75. Matb: 19. 1 Corint: 7. mind az alca minchen senki köteles az tistafag fogadasra, az fogadas elöt, Matb: 19. Senkit sem kel arra keszereteni, 1 Corin: 7. Vide Bedam libro 3. de Tab: & uasis eius capite 5.

M z

Eo

Et in Luc: cap: 1. Hieron: in cap: 1. ad Tit:
Orig: hem: 23. in Num: Ambros: Episto:
82. Et in lib: 1. offi: cap: 50. Concil: Tri-
dent: sess: 25. de refor: cap: 18.

Masodszor az hittel valo fogadastrul
azt kel tartanunc, hogy igen régi do-
log Gen: 28. Es mindenkor az Istennek
valastot nepe, es hiuei közöt szokas
ban volt, Deut: 23. Num: 30. Psal: 115.
1 Cor: 7. Abdias egy az 72. tanetuanoc
közül, in uita Apostolorum, azt iria.
Hogy szent Mathe Apostol, es Euan-
gelista, Euphemiat szerechen orszag
ban, kiraly leanyat, Istennek ieczette,
es az u szüzelegének rendibe hit fogad-
dassal meg szentelte, es aldotta. Es hog
az tistafagnac fogadassal Istennek seget
segeuel. nem chac jol, es könnyen meg
tarthassac, Math: 19. 2 Cor: 12, Phil: 4.
1 Ioan: 5. hanem még nagy vigastalaf-
sal,

sal, es edesfeggel vegezic (chac hog az
rend szerent ualoeszközöket el ne mu-
laltac) mert Christus vrunc mondga,
hogy az u igai edesleges, es terhe kös-
nyü. Math: 11. mely Isten igaianc vise-
lelet, az emberi nemzetnek minden
rendbeli emberi, az feiedelmec közül,
nemessac, nemtelenec, az különbkü
lömbféle szerzetekben szamlalhatatlá
peldakcal bizonytyac, az mint nápon-
kent vgyan kezzel tapastalyuc, hit fo-
gadast magokkal viseluen. Es hogy az
kie el hagiac hiteket, boldogtalanul iar-
nac, Prouer: 6. balgatag emberec azoc,
Eccle: 5. Az Istennek fogadni nagy do-
log, mert fölötte meg haragszic, az kie
meg szegic, Deut: 23. Azert mondgya
szent Pal Apostol, hogy azoc karho-
zatba vannac, miuel hogy az első hit-
be, meg tantorostac, 1 Thim: 5. Szent

LELKI ORVOSSÁG.

Agoston in Psal: 83. aztis mondgya,
hogy az Christusban hazasság törőc,
tűstatalanoc. Vide eundem in Psal: 75. &
de bono uiduit: cap: 8. 9. Cyprian: Episto:
62. Chrysost: de uirginitate cap: 39. Fulgen:
Epist: 1. cap: 6. & 7. Holot pedig szent
Pal azt mondgya, 1 Cor: 7. hogy iob
meg hazasaulni, hogy sem égni: Azt
egy atallyaban értenünkkel az szabad
szemellyekről, meg nem eskütetet em
berekről, es az kic még sem fogadst
nem chelekettene. Míntezen dolgot
ű maga az szent Apostol, es minden
szent tanitoc, de az egels keresztényeség
minden időben, es helen, értettene.
Ambrosius libro ad Virgi: lapsam, cap: 1.
Hieronimus libro 1. in Iouinian. Augustinus
lib. 1. de Adulter. coniugij: ca. 15. & 8.
de bono uiduitatis. Oecumenus in 1 Cor. 7.
Isti.

LELKI ORVOSSÁG. 92

Isidorus libro 2. de offic: Ecclesiast: cap: 17.
Leo Epist: 92. ad Rustic. cap. 14. Azert
vagyon el vegezue az közönleges
Conciliomokban, hogy sem hit fogá-
das ne lehessen allando, még az ember
tökelltes ideiet el nem éri, Concil: Tri-
denti: Sess: 25. de reform: cap: 15.

Harmadser szűkleg az hittel valo
fogadástól aztis tartanunc, es vallas
nunc, hogy az hatalmas Isten, fölötté
gazdag malasztal, es bérrel érdemezi
azt, mind ez vilagon, es az más életen.
Esai: 56. Hierem: 35. Az mint Christus
vrunkis, az mi iduőzetőnc, bőlchese-
ges száia által, meg czafolhatatlan is
gazsag, maga monta, hogy itt ez föl-
dön szaz annit, es az más vilagon, ő-
rőc életet volnának veuendőc érette.

Math. 19. Mar. 10. Luc. 18. Cypri. lib. 1. Epist. 11. Hieron. lib. 1. in Iouini. August. lib. 1. de adulteri. coniugij cap. 15. Et cap. 8. de bono uiduitatis.

Az házasságnac szentsegerül mit kel
tartanunc?

Előszér, hog' eredetet paradichomaban az Istentől vet, *Gen: 2.* Christus vrunktul penig az vy testamentusban egy szentsegül valastator, es szerzetet, *Math. 19. Mar. 10.* es hogy ű szent főlsegetül tiszteltet maga születésebe, es első chuda tetelebe, *Lu. 2. Ios. 2.* Es hog' az házassag emberec Istennec maslastyat veszie az által, valakic az Isteni felelemben, es az anyaszentegyhaznac rendelese szerent magat ahoz szabja, *Tob. 9. Mat. 19. Mar. 10. Luc. 14. Ro. 7.* Es hog' az keresztienec közöt, egy férfi

fiu nem többet egy aszonyembernel, es egy aszonyember nem többet egy férfiuval vehessen maganac hazastarlul: Azert mondgya Christus vrunc, Es ketten egy testbe lesznek, *Math. 19. Sz. Pal Apostolis azt mondgya, hog' az aszonyember (mint az férfiu) mind addig az férfiuval törue, es hatalmat leszzen kötelezue, ualamig él, 1 Cor. 7. Vide plura August. lib. de fide, & opibus. cap. 7. Et lib. de Nupt. & concup. ca. 10. 21. lib. de bono coniugali cap. 24. Ambrosius. in cap. 5. Ephes. Petr. Damia. serm. dedicat.*

Másodszér, aztis kel az házassag felelő tartanunc, hog' rendelt szentseg legyen, az emberi nemzetec szaporetasára, es meg maradasára való állapot, hogy abban gyermekec neveltessenek föl az Istennec tistessegere, *Gen. 9. to*
M s uabba

uabba az bűnnec, es tisztatalansagnac
el tauoztatasaért 1 Cor: 7. es az emberi
élet nec vigasztalasaért, Luc: 1. Ephes: 5.
Eccles: 14. Vide August: libro 9. de Genes:
ad literam ca: 7. Chriſo: in Psal. 43. Am-
broſ: in cap. 5. Ephes: Leo Epist: 92. ad
Rusti: mart.

Harmadſer, hogy az hazas ember
rec, tisztan, embersegeſen, Isten ſeſelme
be, egyetemben az keresztényi ſzeretete
be éſlyenec, es talaltasſanac, Heb: 10.
mint Chriſtus vrunkis ſzerette az ű a
nyaszentegyhazat, Ephes: 5 Colo: 3.
Ettől az ſzentſegtől (mint oda föl em-
lekezém felőle) ki rekeſztie magokat
ſzabad akarat ſzerent, az Iſtennec ſzen-
telt, ſzemelyec, az hit fogadas által, az
Epistola, Es Euangeliom eneklő fel pa-
poc, az aldozo papoc, es minden Clau-
ſtrumbeli Iſtennec fogadaſt teuő ſze-
mel

melyec, 1 Thim: 5. Concil: Nicenum, Neo-
ceſa: cap: 1. de Diacon: Canon. 27. Apo-
ſtolorum: Hieron. contra Iouini. Chriſo. E-
piſt. 6. ad Theod. lap. Auguſt. in Psal. 75.
Et ſer. 1. de comuni uita Cleri. Et lib. 2. de
adulter. coniug: ca. 20. Epipha. hereſ. 59.
Grego. lib. 3. Epist. 34. Concil. Tridenti.
Seſſ. 24. Can. 9.

Vtolſor mit kel hinnűnc az utolſo ſent ſeg-
rűl, az ſent kenetrűl:

ELőſzer hog az mi vrunc Ieſusunc
Erendelte, es hatta, hogy az ember
nec, malaſtot, vigasztalalt, es bűnenec
bochanattyat bizonyecha, az ű beteg-
ſegeben, Mar. 6. Iac. 5. Aug. ſer. 26. de
temp. lib. 2. de uiſit. infir. cap. 4. Theoph.
Beda in 6. ca Mar. in 8. Lu. 5. Iac.
Concil. Floren. Vormac. cap. 72. Seſſ. 15.
Triden. Seſſ. 14.

Ma

Masodszor ezt is kel tartanunc az v
tolsó kenetrül, hog az ki okos, egy ke
restyen ember se találta sse azon igye
kezzec, az ki utolsó halalos agyaban
ez szentleget tistességgel, es buzgo ai
tatossaggal ne kiuanya, es vele ne resze
süllyön. Miel hog Christus vrunc, ez
szentlegnec rendelesebe, attyai szeretes
tit, hozzanc valo szorgalmatossagat,
es conduiseletet meg mutatta, Ioan. 13.
Es hogy minket nem chac életünk
ben, es egessegünkbe, hanem betegse
günkben is, es halalunkba, Isteni seget
segeuel, es malastyaual gaszda getani, es
oltalmazni akar, Matb: 11. Psal: 26. Vi
de de eodem Cyril: li: 2. in Leuit: Innocen: 1:
Epist: 1. ad decent: Eug: cap: 8. Petr: Da
mian: serm: de dedicat: Eccles: Theop: in 6:
cap: Mar:

Harmadszor azt is tudnunc kel ez szent
seg

seg felől, hogy az beteg ember nec szent
beli, halaado öröme, es vigasztalassa le
gyen belöle. Hog ütet az mindenható
Isten, dragafagos szenuedese nec, hala
lanac, beüleges gaszdag malastos piros
uere ki ontasanac, az Iesus Christus nac
egyetlen egy fianac, mi vrunc, es meg
valtonknac erdemebe, vtolsó uegen,
es hataran életenec, olyan gaszdagul
reszesse teszi, Mar: 6. lac: 5. August: ser:
213. de tempo: de certitu: Cathol: conuersa:
Et uisita: infirm: Grego: hom: 39. in Euan:
Euseb: Emis: homel: 1. ad monach: Ber: in
uita Malach: Epist: Engedgye az föllegets
Isten, hogy mi ez szentleget, mind az
töb szentlegekkel tistelhessünc, es uelek is
élhessünc, hogy mi, mindegessegünk
ben, es betegsegünkben, vigasztalast ue
hessünc, it ez vilagi életben Isteni mala
sztot, az más vilagon az menyei örök
ke

L E L K I O R V O S S A G .

ke valo dichóseghen, minden ki vala-
stos hiuekkel részesele lenessúne.

*Az lelki oruossagnac harma-
dic része.*

*Az Anyaszentegyhaznac kil-
só Ceremoniairol, es szokot
chelekedetiról.*

Mit kel ez kilsó Ceremoniakrol, es egybazi
chelekedec felől tartanunc, melyekkel élne-
az szentsegeknek szolgaltatásaba, es
egyebkent közönseggel.

ELőszér: hogy az isten azokat mi
túlúne kiunya: mert miuel hogy
minem chac lelkünket, banē testünke-
tis az istentől vettűc, szükség hogy
mind

L E L K I O R V O S S A G . 96

mind kettőuel, az az, belső, es kilső
keppen szolgallyuc, aldyuc, tisztelyűc,
es magastalyuc ű szent fölseget. De az
zertis, hog régi időtől fogua Christus
vrunktul, es az Apostoloktul szallot-
tac reanc, túlőc vettűc: Az mi leg na-
gyob azertis, miuel hogy Christus va-
rűc, az mi idűzetőne, es szabadetone,
effeleket sokszor űnőn maga, nem chac
egy, hanem soc helen, nem titkon, hanē
niluan, nem egy, hanem soc emberec es
lőt, nem magaért, hanem mi érettűne,
mi hasznunkért, tanusagunkért, es kő-
uetesre peldankért, gyakorlotta, es che-
lekette. Mint am sz: Ianosnal, Ioan. 9.
Holot az vakot meg vilagosseta, az
földre pőket, sárt chenala, az vaknac
szemere teue, es az Siloe vizehez küla-
de &c. melyec mind kilsó ceremonis
ac, lattyc.

De

De keresd által az Euangeliomokat, es
leget talals effeleket, az ű életébe, tanes
tasaba, es chudatetelibe. Az olay fak
nac hegen, az imadslagkor sz: térdeire,
es orczaíara borula, *Mar: 14. Luc: 22.*
Fől tamadafa vtan az Apostolokra les
he, midón nekic adna az sz: Lelket,
Ioan: 20. Vtolszor midón menybe me
gyen uala, kezeit fől emeluen meg alda
es szentele űket, *Luc: 24.*

Masodser, az külső Ceremoniakrol
aztis kel tartanunc, hog azoe főlötte
nemes, szép, aitato keresztyeni ielec, es
az Christuñac kőueteset uiselic magok
kal: mint az keresztesgben, es az töb
szentisegékben niluan lathattyuc, mel
lyeck közöslec az Euangeliombol ve
ttenec. *Dionis: Areop: Hierar: per totū
Tertul: de corona mli: Ambro: initian: mys
ster: August: & alij passim.*

Har-

Harmadser, az Ceremoniac felől,
es Egyhazi szokasokrul eztis kel es
szűnkbe vennűnc, es tartanunc. Hog
effelec az keresztyenek nec, rend tartas
soknac meg maradasara es hatalmok
nac ekessegere, főlötte szűksegelec, soc
hasznotis hoznac, az lsten nec malaft
yat, es io tetelet geriesic, es indetyac,
dicheretre, es aldafra, halaadafra, es ai
tatoisagra vezeric, es vonszac az em
bert. Mely dologrul beűsegesen ola
uashad *Diony: Areopag: cap: 2. Eccles:
Hierar: Clem: 3. Epist: Orig: home: 12. in
Num: Cypria: lib: 1. Epist: 12. Basili: de
Spiritu Sancto, cap: 27. Cbrisost: de Adam
& Eva. Cyril: Hiero: Cath: 2. 3. 4. My
stag: ut de etiam Raba: de insti: Clem: lib: 1.
cap: 2. Isido: lib: 2. de officijs Eccle: & ser:
de defunctis. Stanislaum Hosium confess: Po
lo: cap: 88. 89. 90. 91. Et Hiero: Torrens:*

N

in

in confess: Aug: lib: 4. ca: 9. 10. 11. 12.

Az meg szentelt dolgokrol.

Mit kel tartanunc, es binnunc az meg szentelt uizrul, sorol, gyertyakrol, fa agakrol, uiragokrol, borrol, kenyerről:

ELőszér hogy az, Isteni, es kereszties
ni dolog legyen, miuel hogy az sz:
irasban vagon fundalua, es az Istenec
igieuel uegeztetnec azoc. Mert az
mondga sz: Pal Apostol, hog minden
teremtet allat, meg aldatie az Isten ige
ie, es imadsag által, 1 *Thim*: 4. De ki le
het az, à ki az Isten igeienec böchületit,
ereiet, es chelekedhetó mi uoltat el ve
hesse, auag meg banthassa: Az ó testa
mentombanis, az Istenec parancholat
tya

tyabol szokas uolt, Num: 5. 8. 19. Aug:
contra Donat: ser: 14. de uerb: Apost: Et ad
Casul, Epist: 86. Leo ser: 2 de ieiunio pent.

Malodser aztis kel tartanunc, az
meg szenteles, es aldas felől, hogy aka
dec neki az, meg tartator az keresztien
anyaszentegyhazba, az Apostolok
nac ideietől fogua, mind ez ideig nagy
dicheretes szokassal, az igaz keresztie
neknél, mostanabanis meg talaltat,
mindenkor, megis marad, 1 *Tim*: 4. A
lexander ötödie papa szent Peter vtan
martyr, es az keresztien hit mellet igaza
saganac uereuel bizonyeto erős ferfiu
1450. esteódóuel ez elót, Epist: 1. Et
de cons: Distincti: 3. cap: 20. Aquá, azt ira
ia, meg szentelyuc (vgymond) es ald
gyuc az népnek az vizét, soual meg
hintuen: hogy valamit aual meg hinte
nec, meg szentelessel, es tisztalással: mely

N z szor

LÉLKI ORVOSSÁG:

szokást parancholyuc az ege b papoka
nac chelekedniec, mert hog ha az bora
junac uére tisztetya, es meg szenteli uala
az népet, *Leuit: 4. meñel inkab az viz,
az lsteñec igeieucl keld meg szentelni.
Vide August: Epist: 118. ad Ianuar: ca: 1.
Basil: mag: li: de Spiritu San: ca: 27. & 29.*

Harmadser eztis kelezekről tartas
nunc, hog effele aldas, szenteles, nemes,
szép, böchületes dolgot foglalnac ma
gokba. Az ember nec nagy hasznos
hoznac, lelki es testi dolgokban, az sza
bad ördög nec inchelkedelse ellen, ki
mindenüt körül jár bennünc, *1 Pet: 5.
Ismeg minden gonosz emberek nec ba
bonasagoc, chalardsagoc, szerenchet
lenseg ellen, melyec raytunc eshetnenec
restlegünc, es tunyasagunc miat. Vide
Augu: lib: 2. ca: 7. Et libro 4. con: Donat:
ca: 24. lib: 6. ca: 23. 26. Epipha: bare: 55.*
Euo

LÉLKI ORVOSSÁG:

99

*Euseb: lib: 3. Eccle: hist: cap: 36. Orige: in
Epist. ad Titum, cap: 30. Iren: lib: 4. ca: 43.
Tripart: bistor: libro 9. cap: 33.*

Mit kel az kilső Egyházoc, kapolnac, es
Isten Templomi epeteserül, ekeffegek
rül tartanunc?

Előszér, hog az mindenható Istenel
az epetesec, böchületes tistetelec, es
kelségec az Eghazaknac, fölőtte ked
ues, es kellemetes, *Exod: 25. mert Salo
monhoz ily szolla az Isten, midön az
ü atyaért Daudért, keduebe volna
az Isteñel, 2 Reg: 7. meg szenteltem ez
hazat, melyet epetettel, hog az én ne
uem itt legyen öröke, 3 Reg: 6. 7. 8. 9.
4 Reg: 12. 22. 1 Paral: 22. 28. 29. 2 Paral:
3. 4. 5. 6. 7. 24. 34. 1 Esdre 1. Agg: 1. 2.
Vide Euseb: li: 3. de uita Constan: & li: 2.
bisto. cap. 2. 12. Fölőtte igen dichere
N 5*

tetéc, es nagyra magasztaltatéc Daniel prophetais, hog tistele az templomot, es minden nap haromszer Hierusalemre, à hol uala az templó, imadsagos kö nörgeleben oda fordul uala, Dan:6. De ünön maga az mi iduózetönc Christu sunkis, nem chac ki uere, es úze az ves uóket, es arulokat, penzualtoknac asztalat fölfordetuan, hanem, añera tistelte, es böchülte, hogy ne szenuedne uala mi edent rayta által viñi: Már:11. Ioa:2.

Masodser, noha az lsten mindenút vagón, keuanyais hog mindenút tisteltetsec, es segetsegül hiuattatsec, Psal:102. 1 Tim:2. mind az által, minden időbē, midőn parancholt rēdeleffiben, kiualtkeppen ualo külömböző helt ualasztot, es szentelt, holot bizoñosan egēdül tisteltetnec, aldattatnec, es imadtatnec ú sz: fölsege, Gen:28. Exo:3. 3 Re:9.

1 Paral:22, mely valastot helec mi nar lűc, az eghazac, es lsten templomi, kik rül ünön maga Christus vrunc azt mondga, az én hazam, imadsagnac hazza, Mat:21 Lu:19. Esa:56. Hier:7. Psal:5. 28. 92. 137. 1 Mach:9. 2 Macha:3.

Harmadser tudnunc ket eg atalyaba, hog az eghazac, es templomoc az keresztveni aitatotsagbol, külömbfegert, az szenteknec neukre, es emlekezetenekre epettetnec, es szenteltetnec (mint az oltarokis) mind az által kiualtkeppen, es egyedül, chac az hatalmas lstennek tisteltsegere, dicheretire, magasztalafara epettetnec, emeltetnec, es szenteltetnec. Hogy az ú sz: igeie azokban hirdettefsec, az szent Missenec aldozattya ot szolgaltattatsec, az tób szentsegec, az hiueknec hasznokra osztogatatsanac, es szent neue dicherettefsec,

es minden szükségeket az keresztynec
ot ki ielenhesséc Isten elôt, 1 Paral: 7.
Az Isten szentinek penig emlekezetes
kre, v^g mint meg holt ébereknek, kik
nec lelkec az Istenben élne: azt iria sz:
Agoston, libro 20. de ciuitate Dei, ca: 10.
Et libro 8. de eadem ca. 27. Innoz de myst:
Alta. libro 3. cap. 11. &c.

Mit kel azokrul tartanunc, az kic az Isten
Templomit meg touaiollyac, föl töric, meg
égetic, distelenetic, es rutbetyac.

ELőszér effele egyház toluairol azt
kel tartanunc, hogy minden szida-
lom, áttóc ala vetet, karhozatra ualo
hituan emberek legyenec: miuel hogy
az mindenható Istē ellen rugodoznac,
es hadakoznac az vilagossag atya, es
mindē tistességre melto kiralnac (mint
Luciferis chelekedec, Esa. 14.) tistesse-
get

get igyekeznec kétféle meczeni, meg
bantani, es el venni, tulaidon paran-
cholattya, es rendelese ellen az Istenec
3. & 4 Reg: 1. Esa: 56. Hler: 7. Mat: 21.
Luc. 19.

Masodser tudnunc kel, hogy ezec,
az egyház foszto, es püsteto toluaioc,
nem chac hogy fölötte igen vetekeznec
az Isten ellen, attyokfiat boszontyac,
es ingerlic, aitatossagokat az Isteni szol-
galatban meg bantyac, hanem hogy
ritkan (az bűnnec nehez voltaért)
meg nem terhetnec az ű bűnőkből él-
tekbe, es bochanatot nem uesznec, v^g
hogy neha karhozattyoc, még it ez uo-
lagon el kezdetic, mint amaz Alchi-
musba, Nicanorba, Heliódorusba, es
Anthiocus kiralba niluan lattyc, es
remülessel oluassuc, 1 Matb. 7. & 9.
2 Mach. 3. & 6. Vide Theodor: li. 3. bift.
N s Eco

L E L K I O R V O S S A G.

Eccle: ca: 12. Chrysost. con: genti: Niceph: li. 10. Eccle. bist. ca. 29. Triplic. bist. li. 9. cap: 10.

Harmadser aztis kel tartanunc, az Isten haza, es templom koborloi felöl, hog még gyermekeknek gyermekjs, min den Isteni aldas nekül lesznec, haborus sagos életec, es gákorla mind az más vilagon, es itt ez földön, testekben, es lelkekben meg büntettetnec: mint Nabugodonozor kiraltul, et Balthasartul fiatul, peldat vehetűnc, *Daniel: 4. & 5. 4 Reg. 8. & 2 Paralip. 11. Vide Greg. Tur: lib. de glori. confess. ca. 63. 71. Et lib. 1. de gloria marty. cap. 25. 38. 72. 79. 85. Et lib. 2. cap. 14: 15. 16. 17. 20. Mart: Crom. lib. 5. rerum Polon. Az ki touab akar értekezni, es tudadozni, mely rettenesssen verte legyen meg Isten azokat, kik az egyhazi dolgokban elegietenec,*

temo

L E L K I O R V O S S A G. 102

templomokat fosztottanac, toluaylotanac, es pusztetottanac, auagy melto tistefseggel azokat nem hóchűltec, beű segessen oluatsat imez meg ieczet irasoknac helein. Iulianus felöl leg előszer, *Triplic. histor. lib. 9. cap. 10. Lysimachus felöl. 2 Machabe. 4. Oza felöl, 2 Reg. 6. 1 Paralip. 13. Ozia felöl, 2 Paralip. 25. 26. Ieroboam felöl, 3 Reg. 12. 13. 14. 2 Paralip. 13. Ioas felöl, 4 Reg. 11. 12. 2 Paralip. 22. 24. Achab felöl, 3 Reg. 22. 2 Paralip. 18. Ioram felöl, 2 Paralip. 21. 4 Reg. 9. Nadab es Abihu felöl, Leuit: 10. Num. 3. 26. Chore, Datan, es Abyron felöl, Num: 16. Betsamibeliee felöl, 1 Reg. 6. Senacherib felöl, 4 Reg. 19. Saul kiraly felöl, 1 Reg: 31. Heli pap, es fiai felöl, 1 Reg: 2. & 4.*

Ms

LELKI ORVOSSAG.

Mit kel az Templomoc sentelesekriül, es als
dasokrül tartanunc?

ELőszert tudnunk kel, hogy az egy-
házaknac sentelese ünön magas-
tul az Istenül parancholtatot, es ren-
deltetet, es azért ű szent föllegenel igen
kedues, az embernek penig fölötteb
hasznos, es soc dolgoknac vegezefere
alkolmatos, Gen. 28. Exod. 3. Nam. 7.
3 Reg. 8. 2 Paralip. 5. 6. 7. 1 Esdr. 6. Neem:
12. 1 Mach. 4. 2 Mach. 1. Ioan. 10. mert
noha az Isten szüntelen, es minden he-
len az ű szenteleket beűsegeffen, es szün-
telen ki őnche, mind az által minden
rendelesében, külömb időt, es helt va-
lastot, szenteltis az ű szentelesenec, es
aldasanac ki jelentefere, Gen. 28. Exo. 3.
2 Paralip. 7. &c.

Masodser jelenti ez kilső kő templomoc
moka

LELKI ORVOSSAG.

103

moknac szentelese, az lelki templomoc
az ember testenec, es lelkenec, meg szē-
teleket, mint szent Pal nagy beűleggel
meg bizonyettya, 1 Cor. 2. 6. 2 Cor. 6.
Ephes. 2. Ioan. 2. 2 Apoc. 21. Es szent
Agoston doctör ki élt 1200. elegge is-
ralsauat meg mutattya, ser: 7. de Dedi-
catione, & Petrus Damianus, de eadem &c.

Harmadser eztis iol kel eszünkbe
vennűnc, hogy az egyházac senteles-
senec innepec napira, nem azért kelyen-
oda őszue gyűlni az keresztieneknek, es
telért, italért, dobzodasért, minden I-
stentelen, karomlo, tisztatalan fertelmef
ségnecc iszonyu vegezeféért, iaczasért,
golyobis, koczka, kartya iaczasért, va-
sari adasért, veuesért, es egyeb gonosz-
sagoknac gyakorlásaért, mert így az I-
stent inkább föl haraggettya, es magos-
kat az bűnel meg ferteztetűe, az Isten-
ül

sűl eltaooznac, vgy hogy semialdassat, es io keduet ne vehesse: hanē szűk segaitatos, es keresztényi lelekkel ot talaltatni mindennec, hogy az aldassal, es bűnőknek bochanattyaua, Isteni malasztnac, es engedelemnek dragasgaul reszesűlhessenec, mint az ő törvénybenis szokot törtenni, 1 Paral. 4. Et z. Macha. Christus vrunkis az vy testamentomban peldaiuual meg bizonyeta, Luc. 2. Ioan. 10. es az mi régi eleinc ezt igértettec, mindē időbenis megtartottac. August. ser. 7. de dedicat.

Az buchu iarasról.

Mit kel tartanunc az buchu iarasról, sent egyházakhoz ualo menesről, es processio keresetel ualo iarasról?

Elo

Eőszér, hogy Isten elöt kedues, es kellemetes dolog legyen, miuel hogy ű maga hatta, es parancholta, hogy minden ferhu szemely, haromszer estendőben az vr elöt megjelennec, es Hierusalembe az Templomhoz buchut iarna, föl menuen, Exo: 13. 2 Par: 8. Aztis paranchola, hog Hiericho uarasat, heiser (processio rendelenessel, buchuiarasal, auag keresetel iarasal) az Isten szekreueuel kőrűl kerűlnec, Iosue 6. ünön magais az mieget leneg iduőzető Iesusunc, (midőn 12. estendős uolna) Nazaretbul Hierusalembe, az templomban buchu, auag Isteni tisteleire ualo utat uegeze, föl mēuen (megis taneta mit kellesec ot miuelni, az templomban talaltatni, tanulni, es tanetani, Istennek szolgálni) mely

mely iaras nem egyeb vala, az processio iarasnal, mert azzal az lsten tisteli uala, Luc: 2. mint az vtanis gyakorta chelekedec, főkeppen halalanac előtt virag vasarnap, midőn nag sokasággal, es pompaual mene Hierusalembe, Mat: 21. Mar: 11. Luc: 19. Ioan: 12. Am az kiralyi kinchtarto szerechen orságbul, úis föl mene Hierusalembe, nagy faratlaggal buchor iaruan, hogy az lsten ott imadna, imadais. Añ: 8.

Masodser aztis kel tartanunc az buchu iarasrol, hog effele aitato szokasa az buchu iarasnac, es egyházoknac latogatas, az lsten népenec nagy hasznara vagon, miuel hogy azt, Christus vörünk, es az Apostoloknac követe sebül vette, es minden lepesünc az lsteñel niluan vannac szamlalua, fölirua talaltatnac, megis erdemeztetnec, lob:

loc: 31. Psal: 36. David propheta egynehany száz estendöuel meg iüvendölött uala annac előtt, hogy az keresztynec (Christus vrunc menybe mence tele vtan) Hierusalembe az szent földre, buchor iaranac, midőn az hiunek, es igaz hitü embereknek kepekbé ig szolla, Psal: 131. Be megünc az ü haylekaba, imadni kezdünc azon az helyen, holot az ü (az az, az Messias) labai allottanac. Erched à hol predikalot, chudakat chelekedet, kinnokat, es halalt szenuedet, holot az emberi valtsagot tökelteffen el vegezte, es veghez vitte. Főkeppen azon à helyen, melyről menyegbe szent atyahoz fölment, holot ez mai napig az olayfánac hegyen, az kemény kö iziklan labanyomdoki lattatnac, es soc iambor keresztynektül niluan tisteltet, mostis tisteltet. O Haro

Harmadser, az buchuról aztis tarochuc, hogy effele iaras, keresztyneni, es lsteni oktatásokat, es példákat visel magual, tudni illic, hogy meg emlekeztet arról bennünket, hog' it ez földön allando helűnc, es hazanc ne legyen, Heb: 13. hanem hog' iűuenyenec, es szarandokoc legűnc ez vilagon, Dent: 10. Psal: 38, 1 Pet: 2. mint hogy az mi menyel sz: attyankis, földő szerelmes hazanc, es allando öröksegunknec bizonyos része, menyországba legén, Mat: 6. Luc: 11. Rom: 8. melyre mi az buchuiarasban kiualtkeppen tekintűnc, es gondolunc, szűklegis kėrnűnc, kiuanunc, es keresnűnc, Col: 3.

Mit ieczenec az keresztet, es zaslóc, melyet az kereszt tarasban az processio előt bardoznac?

Leg

LEGelőszer ieczi az mezetelen kereszt, zasló nekűl (melyel élne az halottaknac temetefekor) azokat az iokat, melyeket az Christus szent keresztet által beűsegeffen el vettűnc, hog' mi az meg fűszettetet iduűssegunkról soha el ne feletkezzűnc, hanem esmerűnc, hogy ű általa kel iduűzűlnűnc, Ecce: 29. Heb: 12.

Masodser, az zaslóc ieczic, az őruendetes, dichűsegen, gyűzedelmes, es erűsseges földamadasat, az egyetlen eg meg valto Christusunknac, Mat: 28. Mar: 16. miuel hogy remensege, es batorsaga, az mi földamadasunknac, 1. Cor: 15. Col: 2. 1 Thess: 4. 2 Thim: 2.

Harmadser ieczic az keresztet, es zaslóc, hogy az keresztynec, es hiuec, az Christus kereszteteben, szent Pallal, Gal: 6. őruendeznec, dichekednec,

O z

cs

es remenkédnec, nemis szegyenlic,
minden haboruságot io keduel egyes-
tembe Christussal víselni, miuel hogy
kiuanyac, es remelic az örökce való di-
chőségnek győzedelmes zászlóiat, es
gyönyörűséget el venni, *Matb: 10. 16.*
Már: 8. Luc: 9. 14. Rom: 8.

Az kereszt vetésről.

*Miert élnek az szent keresztnek ieczeseuel, az
sentségeknec szolgaltatásában, auagy egyéb
dolgoknak szentelesebe, es meg aldasába.*

Előszér, az szent keresztnek bőchű-
létes, es meltóságos rendiért, miuel
hogy az mi iduőzető, es meg való
Christusuc azon holt meg: megis uolt
regentré példazua az Thau ielbe, T.
melyet ünön maga az Isten parancholt
vala, hogy az valasztottaknac homlo-
kara

kara ieczenec. *Ezech: 9. Apoc: 7.* Az
mondgya szent Agoston doctor, hog
valakic remenlegeket az Christusban
veric, mint az ő törüenbe, az ayto fő-
lit, es ayto farkat, az barannac uéréuel
meg hintic vala, *Exod: 12.* ig szükség
hog minden keresztény ember napon-
kent az ű homlokat, az sz: keresztnek
ieleuel, es Christus vrunknac kenszen
uedelenec erdemeuel, meg iegyezze,
August: lib: de Catechi: Rud: ca: 20. Ezt
iouabba oly ieczeseuec neuezi, mely al-
tal az keresztény ember meg esmertete-
tic, meg bellegeztetic, oltalmaztatic: es
minden dolog szükség hog általa meg
aldattassac, es szenteltessac, *Tracta: 118.*
in Euangel: Ioan: Az Istenec angyalais
meg iecze ez keresztnek ieleuel, az Isten-
nec fiait, *Apoc: 7:* Az ember fianac sz:
kerestye, itélet napian, es az violto na-
O 5 pon

LELKI ORVÖSSAG.

pon, fenylenei kezd az égen, *Math: 24.*
Vide Nazian: orat: 1. in Iulian: Effren: in
ser: de sancta cruce.

Masodser az sz: keresztnecc ielueu az
 zertis élünc az eröiert, mely volt az
 Christus keresztynec, melyen az halál,
 bün, az gonosz ellenseg, az ördög, es
 az iregy kígo meg gyözzettetec, *Num: 21.*
Osae 13. Ioan. 3. 12. Math: 24. Chri: 1.
ad Corint: hom: 12. & 55. in Math: 1.
Ruff: lib: 1. Eccle: bisto. cap: 20. Tripart:
bist: lib: 6 ca: 1. Cypri: Cathed: 4. & 13.
Atban: in uita S. Anthouij. Szent Ló:
 rincez amaz gyözzedelmes martyr ez
 előt 1300 estendöuel, az szent kereszt
 nec ieczese által vakot gyógyeta: Sz:
 Agoston doctör aztis mondgya, hog
 az szent keresztel szenteltetec az vrnac
 teste, az kereszt viz, az egyhazi rend, es
 egyeb rendec az egyházba, szenteltetec
 nec,

LELKI ORVÖSSAG. 109

nec, es aldatnac, es minden dolgoe,
 melyec meg szoktac szenteltetni, ez
 szent keresztnecc ieczeseu el vegezter
 nec, segetsegül hiuan az vr Christusi
 nac sz: neuet, *Aug: ser: 181. de tempore.*

Harmadser az szent keresztnecc iecze
 seuel azertis élünc, hogy régi, es el fo
 gyathatatlan szokasoc az keresztynek
 nec, mely az meg felszült Christustul
 magatul szállot reanc, es minden igaz
 keresztynekneknel vagyon, leszenis világ
 vegeig nagy dicherettel, es aytatossaga
 gal. Azertis paranchola amaz első ke
 restyen fölleges Chaszar Constanti
 nus, kinec nagy chuda keppen delköz
 be, az égen meg ielenec az szent kereszt,
 hogy ennec vanna egy gonosz
 teuöis keresztre föl ne felszettetnec,
 O 4 ha

hanem az kerestet, nagy tiszteletben,
es bõchûleibe tartanac, 310. estendõ-
ben, az az, ez elõt 1270. estendõ-
Ruffinus lib: 1. ca: 7. Szent Agoston az-
tis beszelli, hog az kerest, az alazatos-
sagnac iele, bår szidal mazza, meueffe,
es chufollya (az ördög, az hittul sza-
kat, es lstenelen) az meg fészetteret
Christust, valamint akaria: de én az
Christus kiraly sz: kerestinec teteiere
nézec. Es oly tauul uagon tilem, hog
én az Christus kerestet szegyenlem,
hog az Christus kerestet, nem el tít-
kolt helen tartom, hanem homlokos-
mon niluan viselem, Aug: in Psal: 141.
Amaz sz: martyr Tertulianus arra ta-
net, hog mi minden dolgunkba, min-
den chelekedetinkbe, iarasunkba, fos-
glalatoságunkba, ételünkbe, italunk-
ba, az sz: kerestinec ielét iegyezzúc, es
gya

gyakorlyuc, Tertul: de corona milit: Simi-
liter Hieroni: ad Custod: de custodia ulrg:
Epist: 22. Ignat: in Epist: ad Phil: Orige:
homel: 8. in diuers: Euang: Eusebius de uitá
Constant: Nicepho: Eccle: list: li: 7. cap: 7.
Et lib: 8. cap: 2.

Miert iegyezzúc meg homlokunkat, san-
kat, es szünket, az sent kerestel:

ELõszer, az igaz keresztienec hom-
lokokat az sz: kerestel, azért iegy-
zic meg, hog meg ielenhec, hogy uc
az Christus kerestet nem szegyenlic,
hanem az gonosz lelec ellen, minden
ellenzesi ellen, karomloi, es hittul sza-
kadotti ellen, az Christus keresztiben
õruendeznec, dichekednec, es uigasz-
talatnac ez eges uilag elõt. Lu: 9. Gal: 6.
Phil: 3. mert effele iel el iegyeztettene
O s meg

meg az Istentul választot hiuei, midőn
parancholia hogy homlokokon meg
ieczettetnenec, *Ezech: 9. Apoc: 7.* Az
karhozatra valoknal es hiteleneknél,
gaz hogy chac neuezeteis az keresztne
bolondság, de az igaz keresztieneknél,
es az iduossagre valoknal bölcheleg,
es Isteni erő, *1 Cor: 1. Apoc: 7. 17. 22.*
Tertull: de coron: milit: Basilus de Spiritu
Sancto, cap: 27. August: de Catechis: rudi:
cap: 20. Et tracta: 112. in Ioan. Sz: Mar
ton pispóc 1200. estendő előtt halatos
agiában az pokolbeli ördög ellen, az
szent kerestel iecezette meg magát, es
vgy tauoztatta mellőle: *Ex Seuero.* Sz:
Hieronimus azt mondgya, hogy va
lamit chelekeszicz az ember, es ha vala
houa megén, az sz: kerestel magát ie
gezze, es szételye, *Eplst: ad Eustoch: &c*
Masodser, szankra az keresztne
azert

azert ventyűc, hog az meg feszült Chri
stus meg ne tagadguc, hanem ez eges
világ előtt szankal vallyuc, dicheriuc,
ristellyuc, aldigyuc, es halaadással bős
ehülllyuc *Mat: 10. 15. Mar: 11. Luc: 12.*
Rom: 10. Hier: ad Eustoch: de custod: utr:
& ad Fabi: de uest: Sacerd: Chrsost: in 1.
ad Cor: hom: 12. & 55. in Mat: Nem ok
nekül iris amaz régi tanito sz: Ephrem
Syrus in lib: de uera panit: ca: 3. Szükleg
nekűnc keresztienek nec (vgy mond) ta
uul lennűnc, es különbözűnc az po
ganoc, es Sidoktul, ki mulasűkba ezzel
hogy az mi aytainknac ramait, az óra
galatos, es eleuenetű kerestel, még itt
ez földön meg koronazuc: Szent
Pallal így szoluan, *Galat: 6.* Tauul
legyen tūlem, hogy egyebben diche
kedgyem, hanem egyedűl az mi v
runc Iesus Christusnac keresztienben.
Az

Az az, igen szükség hog mi keresztýe-
nec, aytoinkon fol írú az Christus ke-
restet, homlokunkon, szankon, szí-
vünkön, minden teteminken, es erze-
kenseginken, vg mint az Christushac
ezimeret: az halálnac győzedelmét az
hiúek nec egy remenfeget: egy világiat
ez föld kereksegenec: egy ki nílalko-
lasat az paradichomnac: egy ki kerge-
tőket, minden eretneksegek nec &c.

Harmadser, az szent keresztel meg-
jégzic az keresztýenec szíueket is azért,
miuel hogy az ember nec szíue, min-
den chelekedetink nec kezdete, es ere-
dete, *Proverb: 4. Matb: 15.* Es mint hog
Christus az ű szent véreuel, az magos
kerestfan meg tisztetotta, es szentelte,
igy iús minden keresztýen magat, az
bűntől meg oltalmazza: hogy mind-
nyáian alhataton szíuel hidgyunc az
Isten

Istenben, ű benne vefsűc remenfegűn-
ket, es űtet mindenek nec fölőtte szerel-
sűc, niluan ez egész világ előt, minden
időben, es helyen, szankal, az igaz, ele-
uen, es gyűmőlchős, iduőseges hittel
esmeritűc: *Mat: 10. 15. Mar: 15. Rom: 10.*
Az ű szent parancholatinac meg tartá-
saban éluen, vegtere, az örőc élet nec
koronaiat, es dichőseget, az menyel
iduőseget el vehesűc. Vg leszen pe-
nig az, ha tőkellestfen halgattyuc az
mi szerelmes Anyankat az Anaszents-
egházat, kinél vagyon az igazsagnac
mindennemű gazdagfaga, lőt ű benne
talaltat az iduősegnec remensége, ű
az igaz dayka, ki igazan neueli mag-
zatit, méreg nekűt való eledellel replat-
lya munkalodo fiait, minden teuelges-
nec iszonyu mérges italatul oltalmaz-
uan űket: ű az Isten nec kedues szőlőie,
mely

LELKI ORVOSSAG.

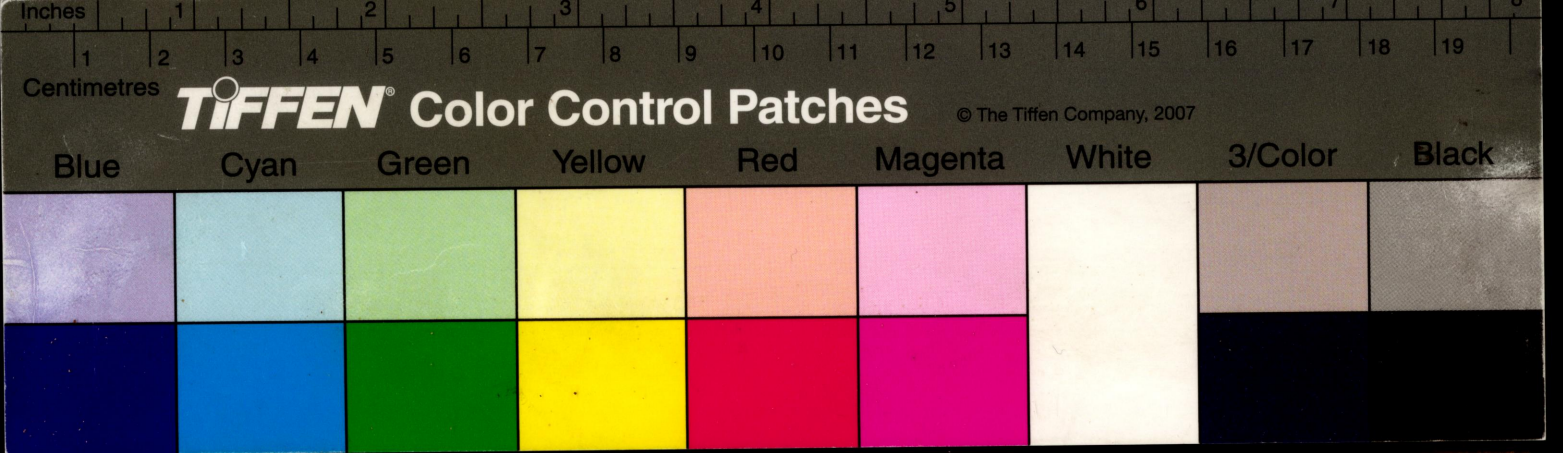
mely kezdettől fogva minden eretnek
 segeknek vad allatitól ostromlattató,
 epetőit öldöztűen, kergetűen mind ez
 oraig: chac ű benne talalyac meg az
 napi penzt, kiűlőtre mind heiaa
 munkalosznae, az pallagon: ű az vi
 lagnac tengeren, hanyattatott szent Pes
 ter haioia, melyet az tengernek okta
 lan allati az Sirenesec hízeltkedő ene
 klesekkel, chac az pusta hitet hanyuan
 föl akarnac forditan: ű az pallya futo
 vt menyorszagra, melyen futottac az
 mi sz: eleinc, szűkleg hog mijs vg fűs
 sunc, hog el vehetsuc, az mi nekűne
 rendeltetet coronat, melyet meg igert
 az lsten, nem az kie chac hűsznec, hanē
 az kie szeretikis ű sz: fűlfeget: Melynec
 el uetelere, mindnaitunkat segellyen az
 meg fűszűlt Iesus Christus, ki él, es vral
 kodic az attyaual, es sz: Lelekkel is
 gaz lsten, űrűkűcűn űrűkűce, Amē.

Nektec pedig nincsen reizeret, es is
 gazsagtoe, sűt chac emlekeztetec les
 rusalembe.

z Esdre z.

Pleth...

LELKI ORVOSÁG.

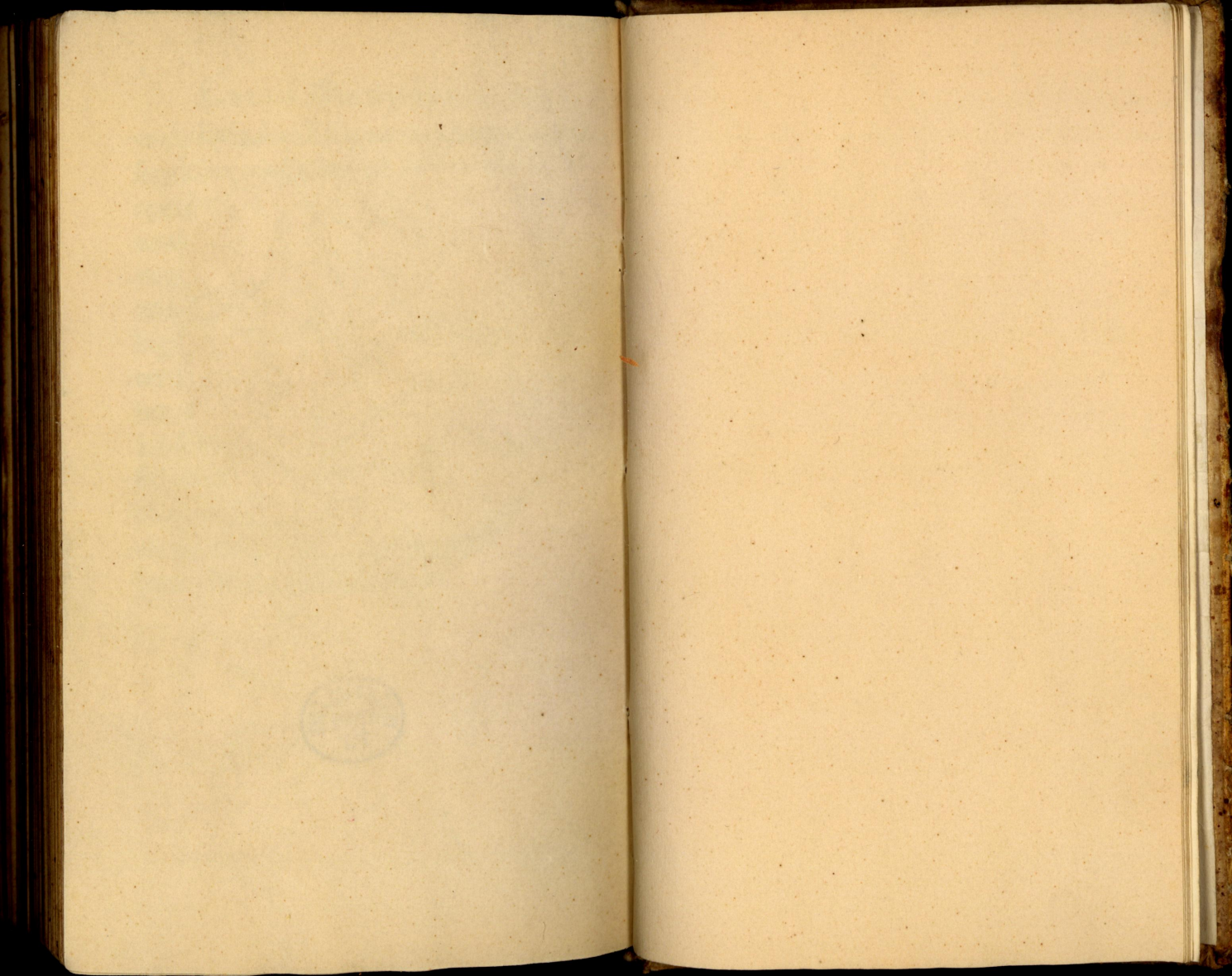
mely kezdetül fogva minden ereinek
 segeknek vad allattól ostromlattan, az
 epetőit öldözuén, kergeuén mind ez
 oraigt: chac ű benne talalyac meg az
 napi penzt, kiülőtte mind heiba
 munkalofznac, az pallagon: ű az vi
 lagnac tengeren, hanyattatott szent Pes
 ter haioia, melyet az tengernek okta
 lan allati az Sirenesec hízeltedő ene
 klefekkel, chac az pusta hitet hanyuan
 föl akarnacforderani: ű az pallya futo
 vt menyorszagra, melyen futottac az
 misz: eleinc, szükseg hog mijs vg fuf
 sun, hog el vehetsuc, az mi nekűne
 rendeltetet coronat, melyet meg igert
 az lsten, nem az kie chac hisznac, hanē
 az kie szeretikis ű szűfőlleget: Melynec
 el uetelere, mindnaitunkat segellyen az
 meg fészült Iesus Christus, ki él, es vral
 kodic az attyaual, es sz: Lelekcel is
 gaz lsten, örökcön örökce, Amē.

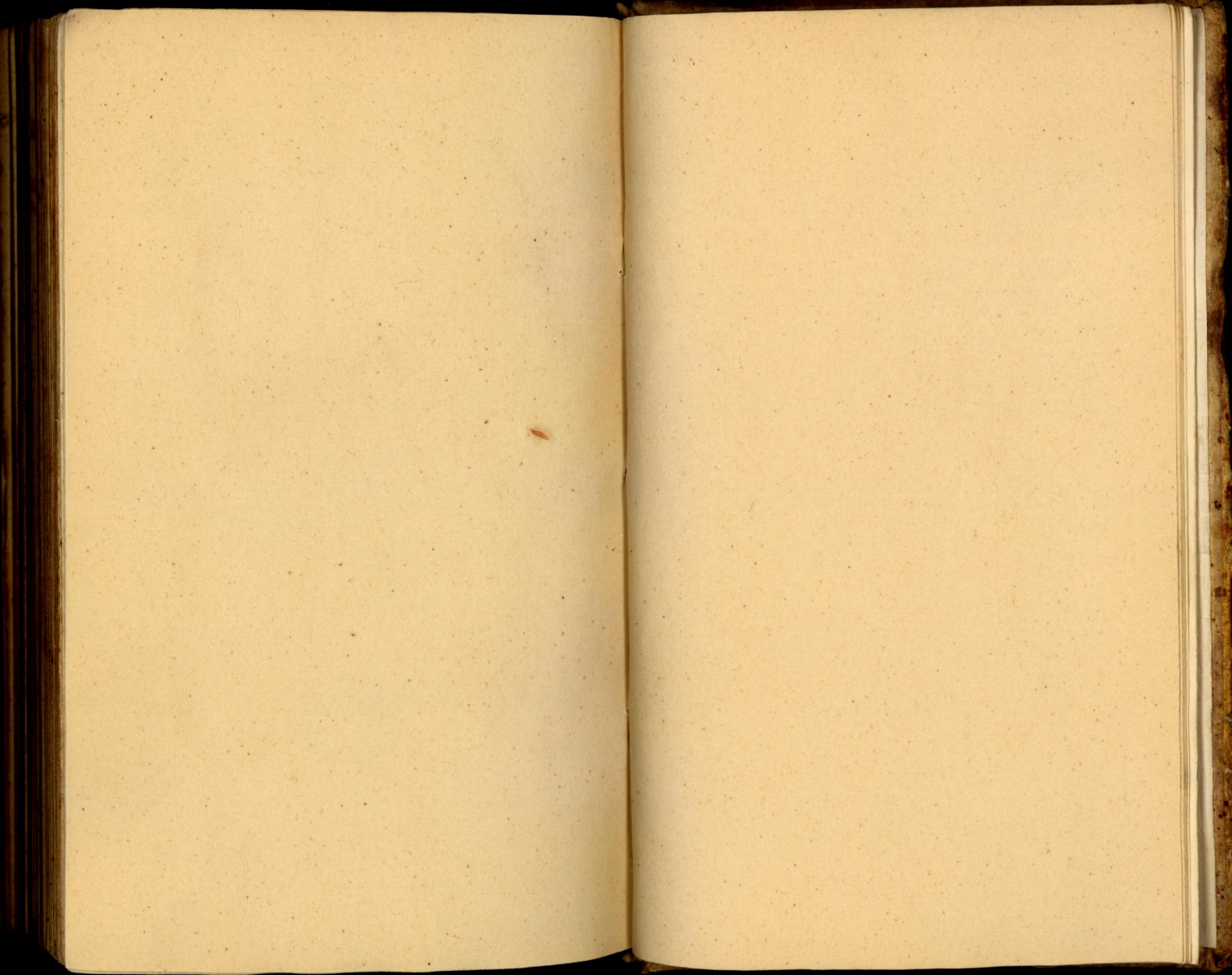

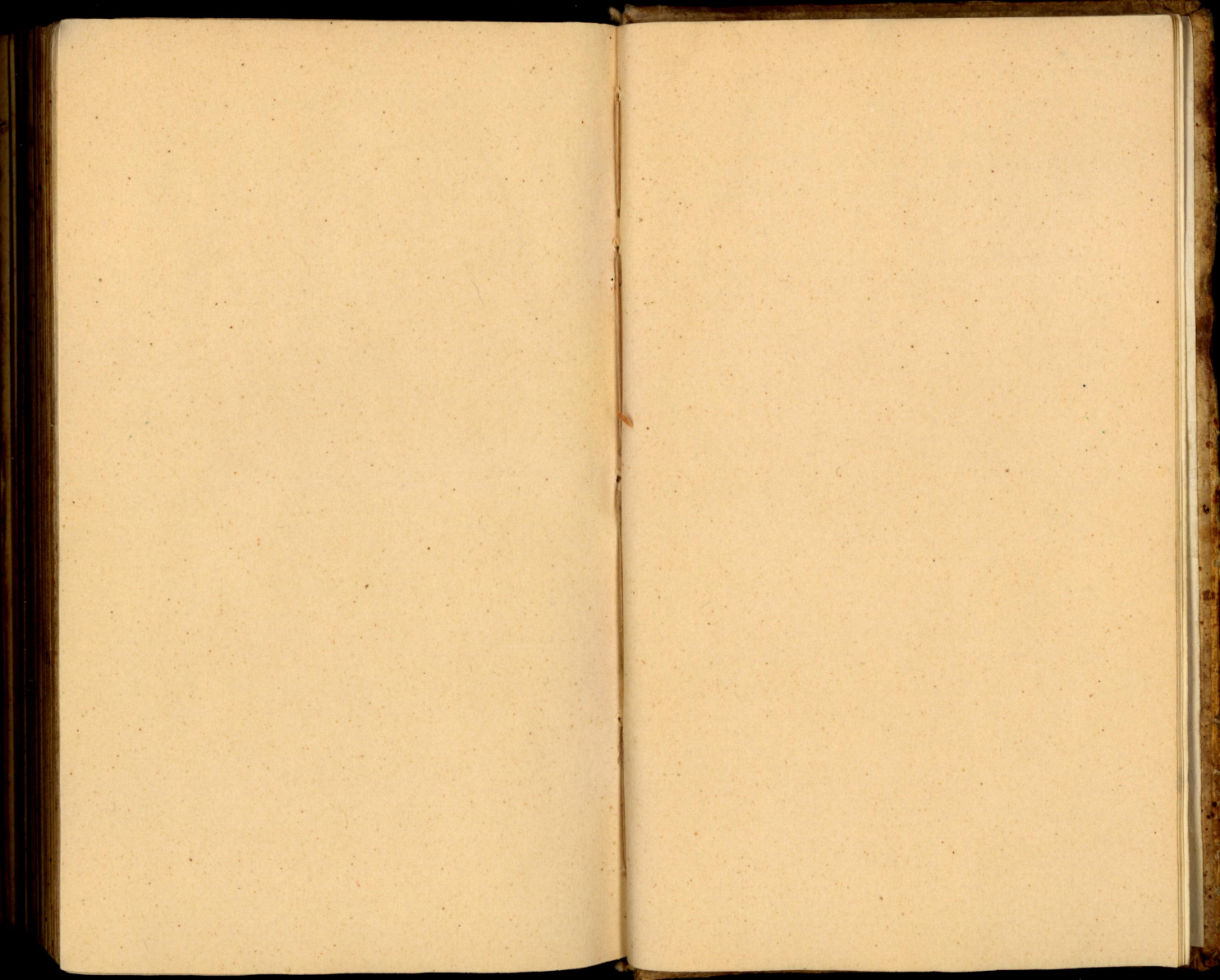
Nektec pedig nincsen reizeret, es is
 gazsagto, sőt chac emlékeztetec le
 rusalembe.

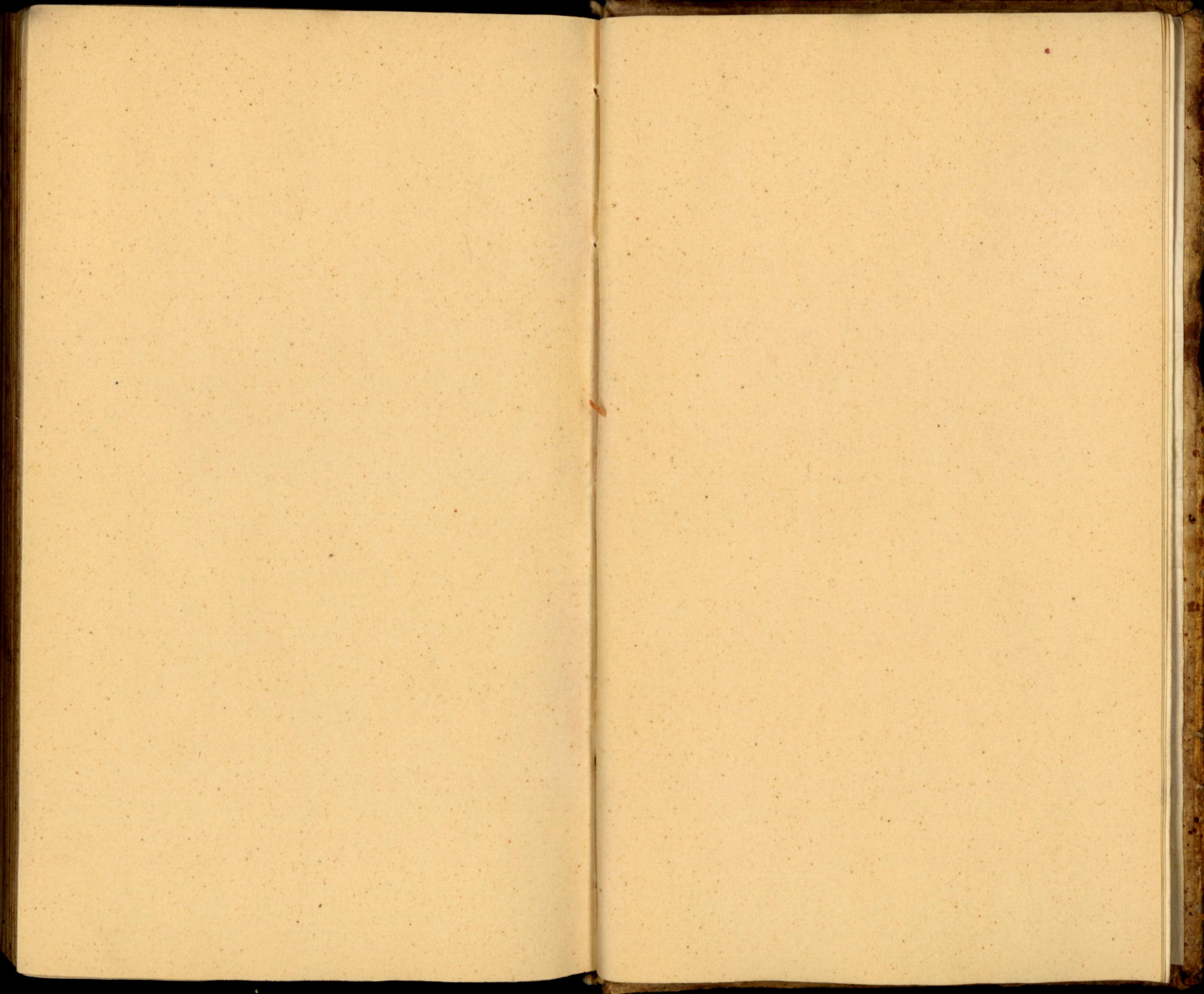
z Es/dre z.

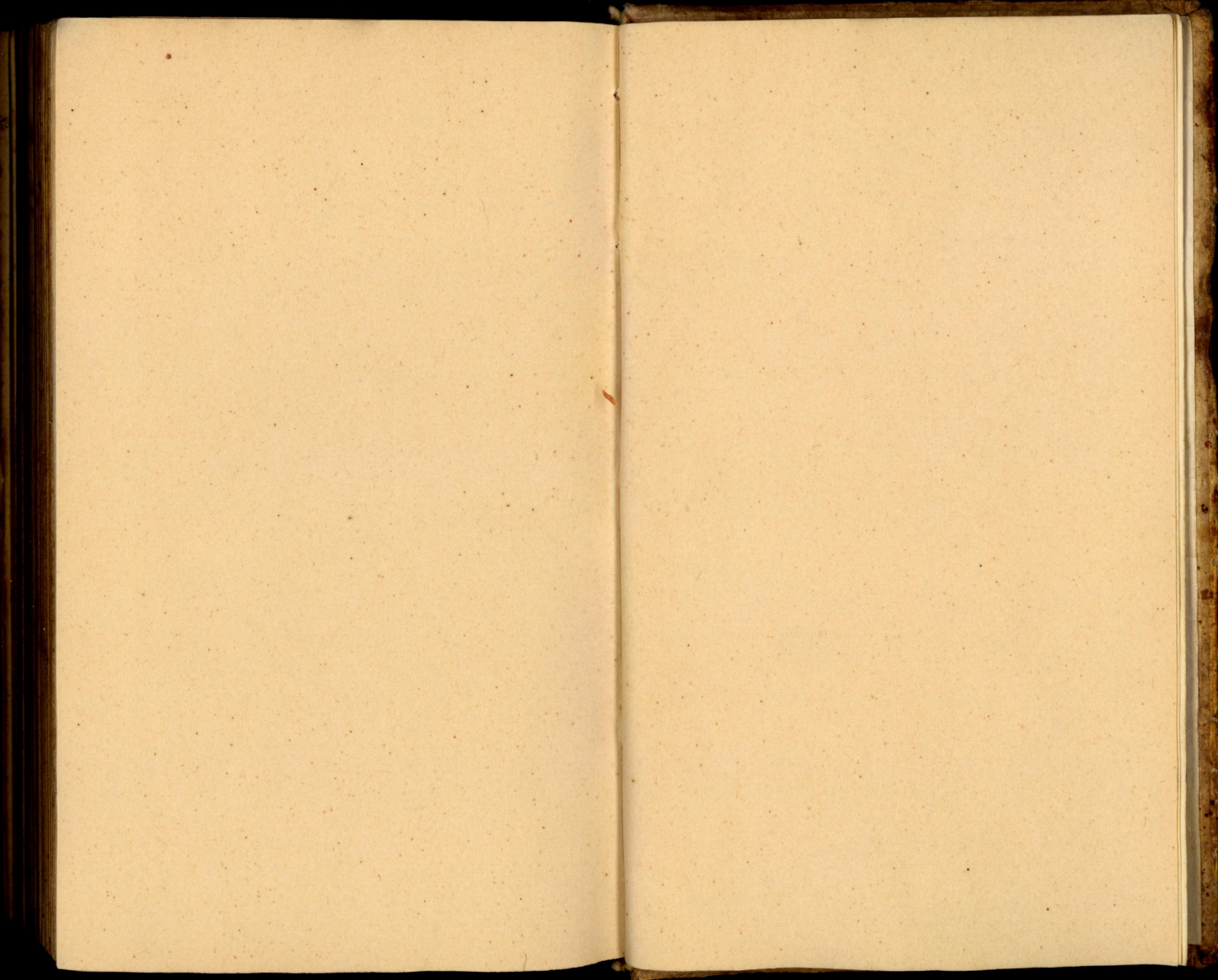
PIEC

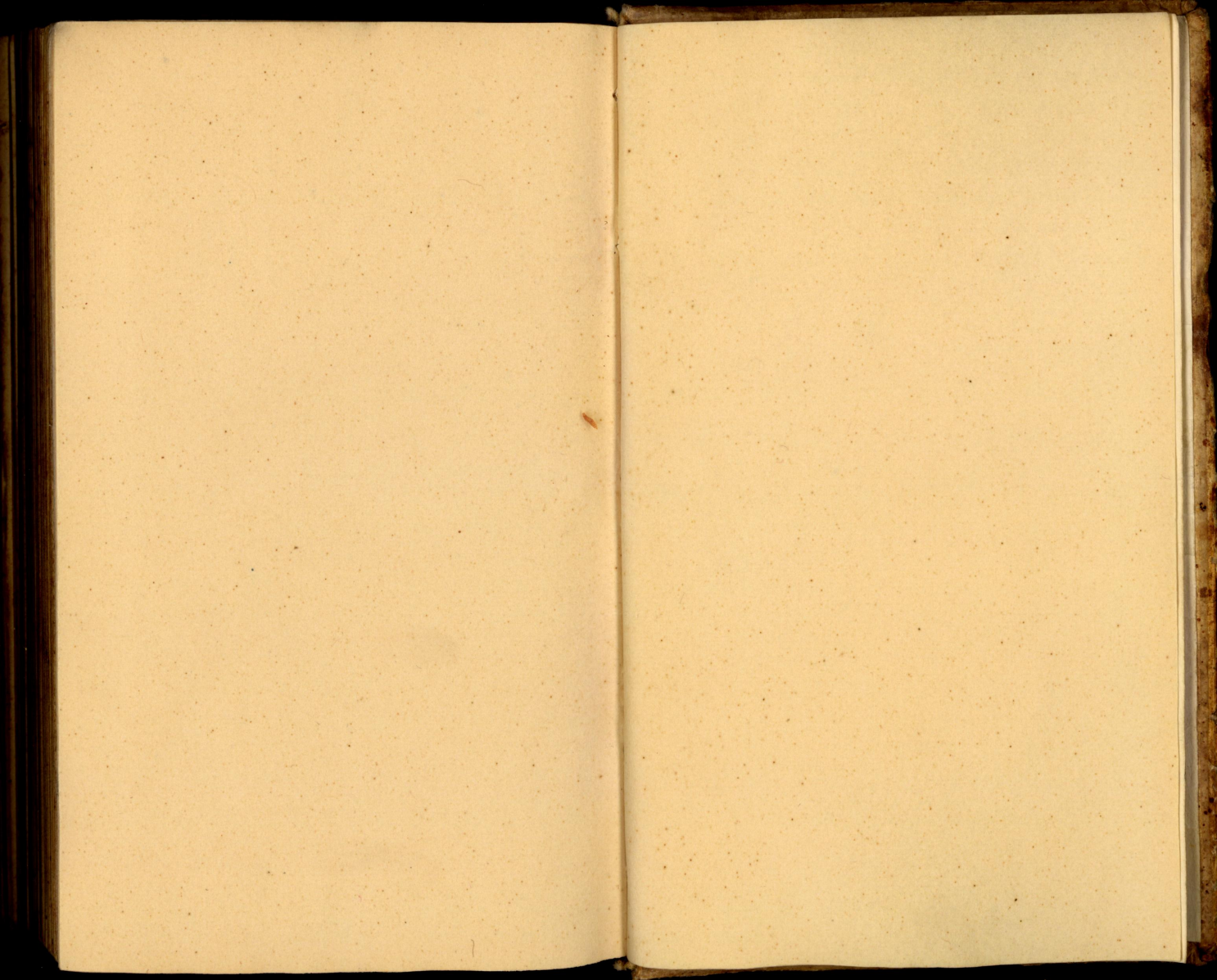

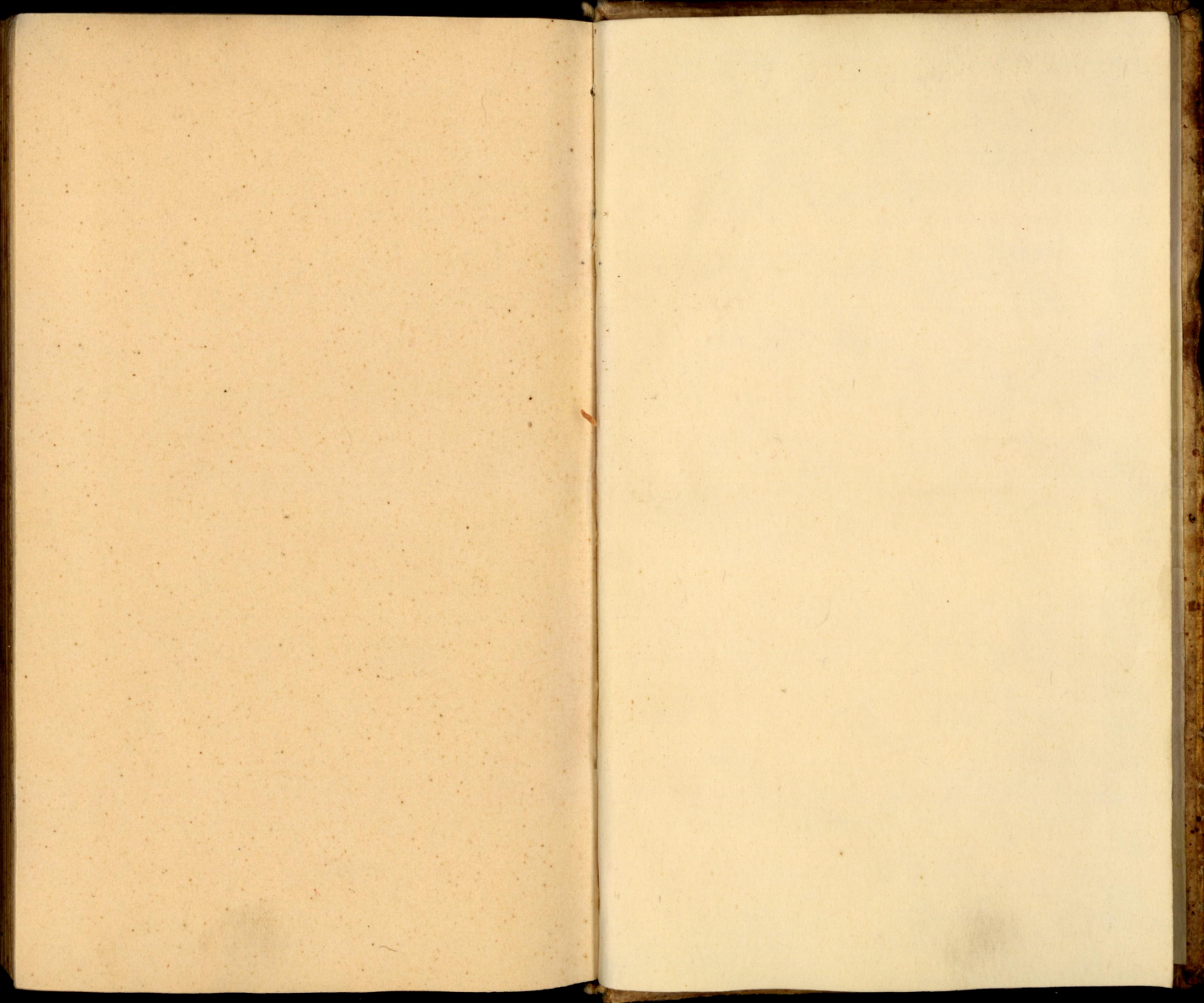

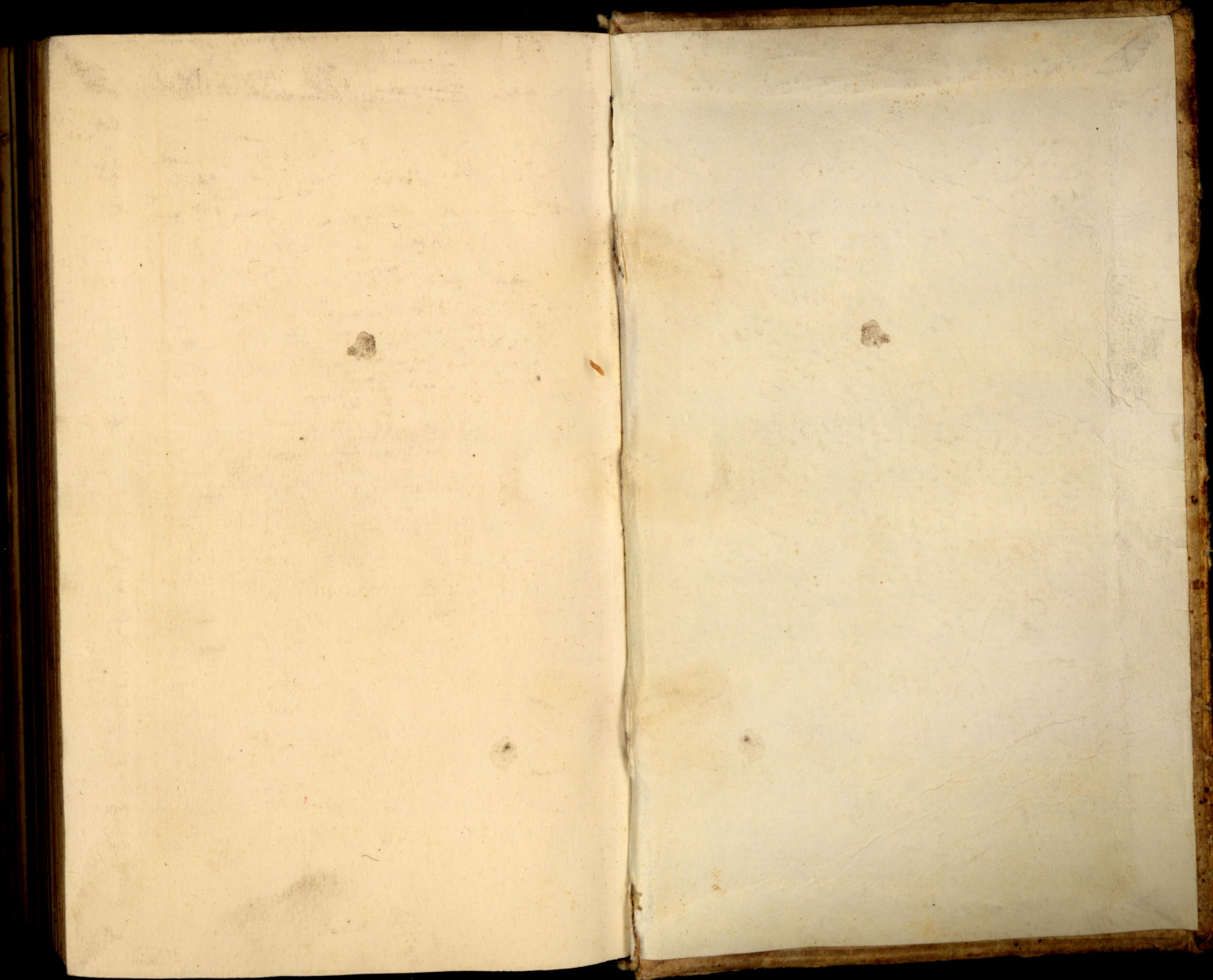

✱ 1 ✱ 5 ✱

✱ 9 ✱ 8 ✱